

NEUTRA - architektonický ateliér – Ing. arch. Peter Mizia, Farská č. 1, 949 01 Nitra;  
[peter.mizia@gmail.com](mailto:peter.mizia@gmail.com) , tel . 037- 6579461

---

# PRESEĽANY

Správa o hodnotení  
Územnoplánovacej dokumentácie  
(podľa prílohy č. 5 zákona č. 24/2006 z.z.)

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE PRESEĽANY  
NÁVRH RIEŠENIA  
TEXTOVÁ ČASŤ



SPRACOVATEĽ : NEUTRA – architektonický ateliér – Ing. arch. Peter Mizia, Farská  
č. 1, 949 01 Nitra  
HLAVNÝ RIEŠITEĽ : Ing. arch. Peter Mizia  
OBSTARÁVATEĽ : Obec Preseľany  
DÁTUM: 06/2018

## Obsah

### A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

- I. Základné údaje o obstarávateľovi
  1. Označenie.
  2. Sídlo.
  3. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie obcami a samosprávnymi krajmi (§ 2a stavebného zákona), od ktorej možno dostať relevantné informácie o územnoplánovacej dokumentácii, a miesto na konzultácie.
- II. Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii
  1. Názov.
  2. Územie (kraj, okres, obec, katastrálne územie).
  3. Dotknuté obce.
  4. Dotknuté orgány.
  5. Schvaľujúci orgán.
  6. Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice.

### B. ÚDAJE O PRIAMÝCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

- I. Údaje o vstupoch
  1. Pôda - záber pôdy celkom, z toho zastavané územie (ha, poľnohospodárska pôda, lesné pozemky, bonita), z toho dočasný a trvalý záber.
  2. Voda, z toho voda pitná, úžitková, zdroj vody (verejný vodovod, povrchový zdroj, iný), odkanalizovanie.
  3. Suroviny - druh, spôsob získavania.
  4. Energetické zdroje - druh, spotreba.
  5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru.
- II. Údaje o výstupoch
  1. Ovzdušie - hlavné zdroje znečistenia ovzdušia (stacionárne, mobilné), kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika emisií, spôsob zachytávania emisií, spôsob merania emisií.
  2. Voda - celkové množstvo, druh a kvalitatívne ukazovatele vypúšťaných odpadových vôd, miesto vypúšťania (recipient, verejná kanalizácia, čistiareň odpadových vôd), zdroj vzniku odpadových vôd, spôsob nakladania.
  3. Odpady - celkové množstvo (t/rok), spôsob nakladania s odpadmi.
  4. Hluk a vibrácie (zdroje, intenzita).
  5. Žiarenie a iné fyzikálne polia (tepelné, magnetické a iné - zdroj a intenzita).
  6. Doplnujúce údaje (napr. významné terénne úpravy a zásahy do krajiny).

## C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

### I. Vymedzenie hraníc dotknutého územia

### II. Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia - podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie.

1. Horninové prostredie - inžiniersko - geologické vlastnosti, geodynamické javy (napr. zosuvy, seizmicita, erózia a iné), ložiská nerastných surovín, geomorfologické pomery (napr. sklon, členitosť), stav znečistenia horninového prostredia.
2. Klimatické pomery - zrážky (napr. priemerný ročný úhrn a časový priebeh), teplota (napr. priemerná ročná a časový priebeh), veternosť (napr. smer a sila prevládajúcich vetrov).
3. Ovzdušie - stav znečistenia ovzdušia.
4. Vodné pomery - povrchové vody (napr. vodné toky, vodné plochy), podzemné vody vrátane geotermálnych, minerálnych, pramene a pramenné oblasti vrátane termálnych a minerálnych prameňov (výdatnosť, kvalita, chemické zloženie), vodohospodársky chránené územia, stupeň znečistenia podzemných a povrchových vôd.
5. Pôdne pomery - kultúra, pôdny typ, pôdny druh a bonita, stupeň náchylnosti na mechanickú a chemickú degradáciu, kvalita a stupeň znečistenia pôd.
6. Fauna, flóra - kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika, chránené vzácne a ohrozené druhy a biotopy, významné migračné koridory živočíchov.
7. Krajina - štruktúra, typ, scenéria, stabilita, ochrana.
8. Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov (napr. národné parky, chránené krajinné oblasti, navrhované vtáčie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území - Natura 2000, chránené vodohospodárske oblasti, ÚSES (miestny, regionálny, nadregionálny).
9. Obyvateľstvo - demografické údaje (napr. počet dotknutých obyvateľov, veková štruktúra, zdravotný stav, zamestnanosť, vzdelanie), sídla, aktivity (poľnohospodárstvo, priemysel, lesné hospodárstvo, služby, rekreácia a cestovný ruch), infraštruktúra (doprava, produktovody, telekomunikácie, odpady a nakladanie s odpadmi).
10. Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti, archeologické náleziská.
11. Paleontologické náleziská a významné geologické lokality (napr. skalné výtvory, krasové územia a ďalšie).
12. Iné zdroje znečistenia (hlukové pomery, vibrácie, žiarenie).
13. Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov.

### III. Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti (predpokladané vplyvy priame, nepriame, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, dočasné, dlhodobé a trvalé) podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Vplyvy na obyvateľstvo - počet obyvateľov dotknutých vplyvmi navrhovanej činnosti v dotknutých obciach, zdravotné riziká, sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti, narušenie pohody a kvality života, prijateľnosť činnosti pre dotknuté obce (napr. podľa názorových stanovísk a pripomienok dotknutých obcí, sociologického prieskumu medzi obyvateľmi dotknutých obcí), iné vplyvy.
2. Vplyvy a horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery.
3. Vplyvy na klimatické pomery.
4. Vplyvy na ovzdušie (napr. množstvo a koncentrácia emisií a imisií).
5. Vplyvy na vodné pomery (napr. kvalitu, režimy, odtokové pomery, zásoby).

6. Vplyvy na pôdu (napr. spôsob využívania, kontaminácia, pôdna erózia).
  7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy (napr. chránené, vzácne, ohrozené druhy a ich biotopy, migračné koridory živočíchov, zdravotný stav vegetácie a živočíšstva atď.).
  8. Vplyvy na krajinu - štruktúru a využívanie krajiny, scenériu krajiny.
  9. Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma (napr. navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území - Natura 2000, národné parky, chránené krajinné oblasti, chránené vodohospodárske oblasti, na ÚSES).
  10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické náleziská.
  11. Vplyvy na archeologické náleziská
  12. Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality.
  13. Iné vplyvy.
  14. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti, vzájomných vzťahov a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi.
- IV. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie**
- V. Porovnanie variantov zohľadňujúcich cieľ a geografický rozmer strategického dokumentu vrátane porovnania s nulovým variantom**
1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu.
  2. Porovnanie variantov.
- VI. Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie a zdravie a spôsob a zdroje získavania údajov o súčasnom stave životného prostredia a zdravia**
- VII. Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracovaní správy o hodnotení**
- VIII. Všeobecne záverečné zhrnutie**
- IX. Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali, ich podpis (pečiatka)**
- X. Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie Správy o hodnotení**
- XI. Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpisom (pečiatkou) oprávneného zástupcu navrhovateľa**

## **A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE:**

### **I. Základné údaje o obstarávateľovi**

#### **1. Názov: Obec Preseľany**

**Identifikačné číslo: 310999**

Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo oprávneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie ÚPD a ÚPP (§ 2a stavebného zákona), od ktorej možno dostať relevantné informácie o územnoplánovacej dokumentácii, a miesto na konzultácie.

#### **Oprávnený zástupca obstarávateľa:**

Juraj Trst'án – starosta obce  
Obecný úrad Preseľany  
956 12 Preseľany č.77  
t.č. starosta obce: 0905 417 723  
e-mail: [starosta@obecpreseľany.sk](mailto:starosta@obecpreseľany.sk)

#### **Odborne spôsobilá osoba pre obstarávanie ÚPD a ÚPP:**

Ing. arch. Gertrúda Čuboňová, číslo preukazu odbornej spôsobilosti: 036  
[gertruda.cubonova@unsk.sk](mailto:gertruda.cubonova@unsk.sk)

#### **Spracovateľ a zodpovedný projektant ÚPN obce Preseľany:**

NEUTRA - Architektonický ateliér  
Ing. arch. Peter Mizia  
Farská 1  
Nitra 949 01  
t.č.: 037- 6579461, 0905277234

**II. Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii:**

**1. Názov :** Územný plán obce Preseľany – Návrh riešenia

**2. Územie:** Kraj: Nitriansky  
Okres: Topoľčany  
Obec: Preseľany  
Katastrálne územie: Preseľany

**3. Dotknuté obce:** Obec Čermany( k.ú. Čermany),Obec Hruboňovo( k.ú. Výčapky, k.ú. Suľany),  
Obec Oponice(k.ú. Oponice), Obec Belince(k.ú. Belince),  
Obec Hrušovany( k.ú. Hrušovany), Obec Kamanová (k.ú. Kamanová), Obec  
Horné Lefantovce (k.ú. Horné Lefantovce)

**4. Dotknuté orgány:**

- Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja, Rázusova 2A, 949 01 Nitra
  - Ministerstvo životného prostredia SR, Sekcia ochrany prírody a tvorby krajiny, Nám. Ľ. Štúra 1, 812 35 Bratislava
  - Okresný úrad Nitra:
    - Odbor starostlivosti o životné prostredie, Štefánikova tr. 69, 949 01 Nitra
    - Odbor výstavby a bytovej politiky, Štefánikova tr. 69, 949 01 Nitra
    - Odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Štefánikova tr. 69, 949 01 Nitra
  - Okresný úrad Topoľčany:
    - Odbor krízového riadenia, Nám. Ľ. Štúra 1738, 955 40 Topoľčany
    - Odbor starostlivosti o životné prostredie, Nám. Ľ. Štúra 1738, 955 40 Topoľčany
    - Odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Nám. Ľ. Štúra 1738, 955 40 Topoľčany
    - Pozemkový a lesný odbor, Nám. Ľ. Štúra 1738, 955 40 Topoľčany
  - Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Topoľčanoch, Stummerova 1856, 955 01 Topoľčany
  - Krajský pamiatkový úrad, Námestie Jána Pavla II. č. 8, 949 01 Nitra
  - Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Topoľčanoch, Komárňanská 15, 940 01 Nové Zámky
- 
- Obec Preseľany, 956 12 Preseľany č.77
  - Obec Hrušovany, 956 13 Hrušovany
  - Obec Belince, 956 12 Belince
  - Obec Oponice, 956 14 Oponice
  - Obec Čermany, 956 08 Čermany
  - Obec Horné Lefantovce, 951 45 Horné Lefantovce
  - Obec Hruboňovo, 951 25 Hruboňovo
  - Obec Kamanová č.127, 956 12 Preseľany

Dotknutými subjektmi pri spracovaní, prerokovaní a schvaľovaní územnoplánovacej dokumentácie obce sú orgány podľa §140a zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov.

**5. Schvaľujúci orgán:** Obecné zastupiteľstvo obce Preseľany

**6. Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice:**

Návrh riešenia územného plánu obce Preseľany rieši katastrálne územie Preseľany. Katastrálne územie nemá vplyv presahujúci štátne hranice a neleží v tesnom kontakte so štátnymi hranicami SR.

## B. ÚDAJE O PRIAMYCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

### I. Údaje o vstupoch

**1. Pôda - záber pôdy celkom, z toho zastavané územie (poľnohospodárska, nepoľnohospodárska pôda (m<sup>2</sup>), bonita).**

Pôdny fond obce Preseľany v rozlohe **11 901 052 m<sup>2</sup>** je členený na poľnohospodársku (85%) a nepoľnohospodársku pôdu (15%). Na poľnohospodársku pôdu pripadá 85% z územia, z toho 93,6% tvorí orná pôda. V štruktúre poľnohospodárskych pôd zaberajú 4,1% záhrady, 0,3% trvalé trávnaté porasty a 2,02% vinice. Na nepoľnohospodársku pôdu pripadá 15%, z toho 9% sú lesné plochy; 16,2% vodné plochy; 26,7% zastavané plochy a 48,1% ostatné plochy.

Celková výmera katastrálneho územia obce Preseľany je 11 901 052 m<sup>2</sup>. Túto plochu delíme na:  
**- poľnohospodársku pôdu: 10 129 418 m<sup>2</sup>.**  
**- nepoľnohospodársku pôdu: 1 771 634 m<sup>2</sup>.**

<b>Štruktúra poľnohospodárskej pôdy (m<sup>2</sup>):</b>		<b>Štruktúra nepoľnohospodárskej pôdy (m<sup>2</sup>):</b>	
Orná pôda	9 479 425	Lesný pozemok	158 982
Záhrady	413 828	Vodná plocha	287 537
Ovocné sady	0	Zastavaná plocha	473 712
Trvalé trávnaté porasty	31 432	Ostatná plocha	851 403
Vinice	204 733		
Chmeľnice	0		

(Zdroj: Prehľad ÚHDP, katastrálny portál, zo dňa 15.05.2015)

Podľa prílohy č. 9 k vyhláške č. 508/2004 Z.z. (novelizovaná vyhláškou č. 59/2013) sú všetky poľnohospodárske pôdy podľa príslušnosti do BPEJ zaradené do 9 skupín kvality pôdy. Najkvalitnejšie patria do 1. Skupiny a najmenej kvalitné do 9. Skupiny. Ochrana poľnohospodárskej pôdy pri nepoľnohospodárskom využití je zabezpečená ochranu

najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v katastrálnom území podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek.

**V riešenom území sú to nasledovné chránené poľnohospodárske pôdy podľa BPEJ:**

2. kvalitná skupina - 0102002, 0106002
3. kvalitná skupina - 0103003, 0111002, 0144002, 0144102, 0144202, 0146003
4. kvalitná skupina - 0107003, 0146203

Ostatné identifikované BPEJ v k.ú. sú zaradené nasledovne:

5. kvalitná skupina - 0112003, 0150302
6. kvalitná skupina - 0147202, 0151303
7. kvalitná skupina - na území sa nenachádza
8. kvalitná skupina - na území sa nenachádza
9. kvalitná skupina - na území sa nenachádza  
(*viď. výkres č.2, č.3, č.11 – návrh*)

**2. Voda, z toho voda pitná, úžitková, zdroj vody (verejný vodovod, povrchový zdroj, iný), odkanalizovanie.**

Zásobovanie vodou

Obec Preseľany je v súčasnosti napojená na diaľkové vodovodné potrubie DN 600 (oceľové) - "Ponitriansky skupinový vodovod", ktorý je vedený západne od obce Preseľany, v súbahu so železničnou traťou č.140. Predmetné vodovodné potrubie je zaradené do 1. kategórie, ako "diaľkové nadradené vedenie". S ohľadom na veľkosť profilu a bezpečnosť voči možným haváriám na potrubí, je nutné vymedziť koridor, pásmo ochrany, v šírke minimálne 7 m od existujúceho diaľkovodu na obe strany, kde sa nesmú realizovať terénne úpravy, budovať stavby a vysádzať trvalé porasty. V území sa nachádza aj prepojenie vodovodnej siete potrubím DN 200 na vodojem VDJ 2x650 m<sup>3</sup>, ktorý je situovaný západne od zastavaného územia obce v hone "Nad Tehelňou", na hranici s katastrálnym územím Hrušovany. Z vodojemu VDJ 2x650 m<sup>3</sup> je vedené vodovodné potrubie DN 300 do obecnej vodovodnej siete. Správcom vodovodnej siete je Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s..

Výpočet potreby vody

**Základné údaje-stav**

Obec má vybudovaný verejný vodovod:

- |   |                |
|---|----------------|
| - počet obyvateľov v r. 2013  | 1468           |
| - špecifická potreba pre byty s lokálnym ohrevom vody a vaňovým kúpeľom | 135,0 l/os.deň |
| - špecifická potreba vody pre vybavenosť                                | 25,0 l/os.deň  |

Vlastná potrubná vodovodná sústava v obci je vo všetkých uliciach. Potrubia sú vybudované z rúr PVC tlakových, svetlosti min. DN 100 mm a podzemnými hydrantmi vo vzdialenosti max. 80 m.

Priemerná denná potreba

$$Q_p = 0,75 \times [(1468 \times 135,0) + (1468 \times 25,0)] = 0,75 \times [198\,180 + 36\,700] = 0,75 \times 234\,880 \cong 176\,160 \text{ l/deň}$$

$$Q_p \cong 2,0388 \text{ l/s}$$

Maximálna denná potreba



$$Q_m = Q_p \times 1,6 = 176\,160 \times 1,6 = 281\,856 \text{ l/deň}$$

$$Q_m \cong 3,2622 \text{ l/s}$$

Maximálna hodinová potreba

$$Q_h \cong Q_m \times 1,8 = 3,2622 \times 1,8 \cong 5,872 \text{ l/s}$$

**Návrh**

- počet obyvateľov / koniec návrhového obdobia cca 2026 - predpoklad/ 1468+682 = 2150
- špecifická potreba pre byty s lokálnym ohrevom vody a vaňovým kúpeľom 135,0 l/os.deň
- špecifická potreba vody pre vybavenosť 25,0 l/os.deň

Priemerná denná potreba

$$Q_p = 0,75 \times [(2150 \times 135,0) + (2150 \times 25,0)] = 0,75 \times [290\,250 + 53\,750] = 0,75 \times 344\,000 \cong 258\,000 \text{ l/deň}$$

$$Q_p \cong 2,9861 \text{ l/s}$$

Maximálna denná potreba

$$Q_m = Q_p \times 1,6 = 258\,000 \times 1,6 = 412\,800 \text{ l/deň}$$

$$Q_m \cong 4,7777 \text{ l/s}$$

Maximálna hodinová potreba

$$Q_h \cong Q_m \times 1,8 = 4,7777 \times 1,8 \cong 8,5999 \text{ l/s}$$

**Kanalizácia**

Obec je členom združenia obcí Zdravý mikroregión – záujmového združenia 4 obcí (Hrušovany, Preseľany, Belince a Kamanová), ktoré je zamerané na výstavbu ČOV a kanalizácie. Združenie vzniklo v roku 2000, od r.2002 sa buduje kanalizácia a ČOV z časti z vlastných rozpočtov združených obcí, resp. z úverových zdrojov, z časti pomocou dotácie. Do roku 2015 sa vybudovala ČOV v Hrušovanych, kanalizačná sieť v Hrušovanych (na 90%) a čiastočne v obci Preseľany. Do roku 2020 sa plánuje pokračovať v budovaní kanalizačnej siete pomocou dotácie z Envirofondu. Kanalizačná sieť je v obci Preseľany vybudovaná čiastočne.

Prevádzkovanie verejnej vodovodnej siete a verejnej kanalizácie, povinnosti prevádzkovateľa siete a ochranné pásma verejného vodovodu a verejnej kanalizácie upravuje zákon o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách č. 442/2002 Z.z. a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach.

Podľa §19 zákona č.442/2002 o pásmach ochrany verejných vodovodov a verejných kanalizácií sú ochranné pásma vymedzené vodorovnou vzdialenosťou od vonkajšieho pôdorysného okraja vodovodného potrubia alebo kanalizačného potrubia na obidve strany:

- a) 1,5 m pri verejnom vodovode a verejnej kanalizácii do priemeru 500 mm vrátane,
- b) 2,5 m pri verejnom vodovode a verejnej kanalizácii nad priemer 500 mm.

V pásme ochrany je zakázané:

- a) vykonávať zemné práce, umiestňovať stavby, konštrukcie alebo iné podobné zariadenia alebo vykonávať činnosti, ktoré obmedzujú prístup k verejnému vodovodu alebo verejnej kanalizácii alebo ktoré by mohli ohroziť ich technický stav;
- b) vysádzať trvalé porasty;
- c) umiestňovať skládky;
- d) vykonávať terénne úpravy.

Kanalizačná sieť je v súčasnosti vybudovaná čiastočne pozdĺž cesty I. triedy 1/64, a to gravitačná kanalizácia DN315 a tlaková DN 160 - od Hrušovany po miestny cintorín. Na úseku sú vybudované tri čerpacie stanice, ktoré prečerpávajú splašky z gravitačnej kanalizácie do

výtlačného potrubia, smerujúceho do ČOV Hrušovany. Časť gravitačnej kanalizácie i s prečerpávacou stanicou a výtlačným potrubím je vybudovaná v uličnom profile pre miestnu ZŠ s MŠ Preseľany, po futbalový štadión. Splašky z objektov hromadnej bytovej výstavby sú odvedené do novovybudovanej gravitačnej kanalizácie DN 315, smerujúcej do k.ú. obce Hrušovany. V súčasnosti prebieha dobudovanie ďalších kanalizačných vetiev s cieľom zaústiť celú obec do ČOV Hrušovany. Nové kanalizačné vetvy /gravitačná časť/ sú navrhované z materiálu PVC DN 315. (vid'. výkres č.10)

Preložky jestvujúcich inžinierskych sietí sa nepredpokladajú, iba minimálne množstvo preložiek niektorých stĺpov nadzemného vedenia.

Do stôk obce budú napojené domové prípojky z domov. V prípade kanalizácie uloženej v ceste, ktorá je v správe Slovenskej správy ciest, bude urobená obnova obrusnej vrstvy v celej šírke vozovky. ČS budú elektrifikované.

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd zo všetkých rozvojových lokalít musí zohľadňovať požiadavky na čistenie vôd v zmysle zákona o vodách č. 364/2004 Z.z. a NV SR č.269/2010, ktorým sa stanovujú kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových a osobitných vôd vrátane podmienok pre vypúšťanie vôd z povrchového odtoku.

V rámci odvádzania dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku je potrebné realizovať opatrenia na zadržanie pridaného odtoku v území tak , aby odtok z daného územia nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente (retencia dažďovej vody a jej využitie infiltrácia dažďových vôd a pod.)

Vypúšťanie obsahu žúmp do povrchových a do podzemných vôd je zakázané.

#### Výpočet prietokov splaškových odpadových vôd

##### Základné údaje

- počet obyvateľov v súčasnosti		1468 ob.
- počet obyvateľov v návrhovom období		2150 ob
- priemerná denná potreba vody ( súčasnosť )	Qp =	176 160 l/deň
	Qp ≅	2,0388 l/s
- priemerná denná potreba vody ( návrhové obdobie )	Qp1,2,3 =	258 000 l/deň
	Qp1,2,3 ≅	2,9861 l/s
- súčiniteľ max. hodinovej nerovnomernosti	khmax =	3,0

##### *Priemerný denný prietok splaškových odpadových vôd.*

###### *Súčasnosť*

$$Q_{24} = Q_p = 176\,160 \text{ l/deň}$$

$$Q_{24} \cong 2,0388 \text{ l/s}$$

###### *Návrhové obdobie*

$$Q_{24-1} = Q_{p1,2,3} = 258\,000 \text{ l/deň}$$

$$Q_{24-1} \cong 2,9861 \text{ l/s}$$

Rozdiel – nárast medzi návrhovým obdobím a súčasnosťou je **0,9473 l/deň**

Maximálny hodinový prietok splaškových odpadových vôd.

Súčasnosť

$$Q_{hmax} = 2,0388 \times 3,0 \cong 6,1164 \text{ l/s}$$

Návrhové obdobie

$$Q_{hmax} = 2,9861 \times 3,0 = 8,9583 \text{ l/s}$$

#### Ochranné pásma vodárenských zdrojov

V k.ú. obce Preseľany, v lokalite "Nad Tehelňou", sa nachádza vodný zdroj s pásmom hygienickej ochrany II. stupňa vodného zdroja.

#### Zavlažovanie, Odvodňovanie

Poslaním vodohospodárskych a hydromelioračných zariadení a opatrení je ochrániť krajinu pred privalovými vodami a podmáčaním a zabezpečiť zdroj vody na krytie vlahového deficitu (poldre, odvodnenia a závlahy).

#### Zavlažovanie

Zavlažované územia predstavujú vlastne územia poľnohospodárskej pôdy, na ktorých sú vybudované zavlažovacie systémy (závlahy). Ide najmä o oblasti s nižšou intenzitou zrážok, na pôdach málo zadržujúcich vodu, umožňujú reguláciu využívania vody v poľnohospodárskej krajine za účelom zvyšovania produkcie v poľnohospodárstve. V závislosti od prírodných podmienok - zdrojov vody v krajine (podzemných i povrchových), zvýšený tlak na využívanie vody môže mať aj negatívne dôsledky ako napr. vodnú eróziu, salinizáciu alebo kontamináciu podzemných vôd splavenými minerálmi hnojivami či pesticídami. Na druhej strane dosahovanie lepších výsledkov v poľnohospodárstve vytvára tlak na využívanie prírodných zdrojov, najmä vody. Pri dostatočných zásobách vody a jeho vysokom potenciáli využiteľnosti, sa samotný tlak na využívanie vody môže pohybovať v intenciách trvalej udržateľnosti.

V katastrálnom území obce Preseľany je v správe Hydromeliorácie, š.p. evidovaná závlaha:

- "Závlaha pozemkov Ludanice - Preseľany I. + rozš." (evid. č. 5209 359), ktorá bola daná do užívania v r. 1984 s celkovou výmerou 1175 ha

#### Závlahové stavby

Pozostávajú zo záujmového územia závlahy (5209359), závlahovej čerpacej stanice ČS a podzemných rozvodov závlahovej vody (A; A DN 500 OC; B DN 150-200; B0 DN 250; C; C DN 150-250; D), ktoré sú rôznych profilov (DN 150, DN 200, DN 250) a z rôznych materiálov (PVC, AZC, oceľ). Na povrch sú vyvedené hydranty, vzdušníky, kalníky, ktoré sú chránené betónovými skružami. Odvodňovacie kanály je nutné v ÚPD a realizácií stavieb rešpektovať.

(*viď. výkres č.3,4*)

#### Odvodňovanie

V katastrálnom území obce Preseľany sú evidované nasledovné Odvodňovacie stavby v správe Hydromeliorácie, š.p.:

- kanál č. 2 (evid. č. 5209 013 002), ktorý bol vybudovaný v r. 1969 o celkovej dĺžke 0,595 km v rámci stavby "Odvodnenie pozemkov Čermany"
- kanál (evid. č. 5209 091 001), ktorý bol vybudovaný v r. 1966 o celkovej dĺžke 6,306 km v rámci stavby "Odvodnenie pozemkov Oponice"
- kanál (evid. č. 5209 091 002), ktorý bol vybudovaný v r. 1966 o celkovej dĺžke 0,858 km v rámci stavby "Odvodnenie pozemkov Oponice"
- kanál (evid. č. 5209 091 004), ktorý bol vybudovaný v r. 1966 o celkovej dĺžke 1,993 km v rámci stavby "Odvodnenie pozemkov Oponice"
- kanál (evid. č. 5209 091 005), ktorý bol vybudovaný v r. 1966 o celkovej dĺžke 1,305 km v rámci stavby "Odvodnenie pozemkov Oponice"
- kanál (evid. č. 5209 100 001), ktorý bol vybudovaný v r. 1941 o celkovej dĺžke 3,200 km v rámci stavby "Odvodnenie pozemkov Preseľany"
- kanál Preseľany - Chrabrany (evid. č. 5209 101 001), ktorý bol vybudovaný v r. 1963 o celkovej dĺžke 9,633 km v rámci stavby "OP Preseľany - Chrabrany"

V k.ú. Preseľany je vybudované detailné odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov drenážnym systémom, ktoré nie je v správe Hydromeliorácie, š.p..  
(*vid'. výkres č.3,4*)

### 3. Suroviny - druh a spôsob získavania

Ochranu a využitie nerastného bohatstva upravuje najmä zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení ďalších zákonov, zákon č. 569/2007 Z.z. o geologických prácach (geologický zákon) a vyhlášky MŽP SR č.51/2008 Z.z., ktorou sa vykonáva geologický zákon a iné právne predpisy.

Chránené ložiskové územie zahŕňa územie, na ktorom by stavby a zariadenia, ktoré nesúvisia s dobývaním výhradného ložiska, mohli znemožniť alebo sťažiť dobývanie výhradného ložiska.

Chránené ložiskové územie a jeho zmeny určuje obvodný banský úrad rozhodnutím po vyjadrení príslušného orgánu ochrany prírody a po dohode s príslušným stavebným úradom podľa osobitného predpisu.

Z hľadiska využívania ložísk nerastov ako aj ich ochrany má zásadný význam rozdelenie ložísk na výhradné ložiská, ktoré tvoria nerastné bohatstvo vo vlastníctve štátu a ložiská nevýhradných nerastov, ktoré sú súčasťou pozemku.

V zmysle uvedenej legislatívy je potrebné na území chrániť všetky výhradné ložiská nerastov, ktoré sú chránené určenými dobývacími priestormi a chránenými ložiskovými územiami.

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra :

- evidujú výhradné ložisko s určeným DP (556) - Preseľany; tehliarske suroviny; Tehelňa3 Preseľany s.r.o., Preseľany
- evidujú skládky odpadov: Názov EZ: TO (006) / Preseľany - skládka TKO  
Názov lokality: skládka TKO  
Druh činnosti: skládka komunálneho odpadu  
Stupeň priority: EZ so strednou prioritou (K 35 - 65)  
Registrovaná ako: A - pravdepodobná environmentálna záťaž
- neevidujú výhradné ložiská CHLU;
- neevidujú výhradné ložiská OVL;
- neevidujú svahové deformácie;
- neevidujú ložiská nevyhradeného nerastu;

- neevidujú staré banské diela;
- neevidujú prieskumné územia - návrhy;
- neevidujú prieskumné územia - určené;
- evidujú izoplochy radónového rizika
  - (null) nízke 36,7% - juhozápadná časť k.ú. Preseľany;
  - stredné 63,0%. - izoplocha 7241 - východná časť k.ú. obce Preseľany;  
izoplocha 5544 - stredná časť k.ú. obce Preseľany, vrátane zastavaného územia obce Preseľany;  
izoplocha 5543 - západná časť k.ú. obce Preseľany;  
izoplocha 4431 - severozápadná časť k.ú. obce Preseľany;  
izoplocha 4432 - juhozápadná časť k.ú. obce Preseľany;

Podľa § 20 ods.3 zákona č. 569/2007 Z.z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov, je územie so stredným radónovým rizikom vymedzené ako územie s rizikom stavebného využitia. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky MZ SR č. 528/2007 z podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarovania z prírodného žiarenia.

#### 4. Energetické zdroje - druh spotreba

##### Elektrifikácia

Obec Preseľany a jej okolie je zásobovaná elektrickou energiou z prípojok vzdušného vedenia 22kVA, ktoré sú napojené na 22kVA vzdušné vedenie - linka č.243 (východná časť katastra). Vysokonapäťové vedenia a transformovne, ich technický stav, kapacity, ich využitie pre ďalší rozvoj územia a popis ochranných pásiem, sú znázornené v grafickej časti. (*vid'. výkres č. 1b a 9*)

Prípojky vedú ku stožiarovým a kioskovým trafostaniciam. Elektrizačnú sieť v obci spravuje ZSE, prevádzkovateľom väčšiny trafostaníc je ZSE, niektoré sú súkromné. Energetický kód obce je 0076.

Sekundárny rozvod v obci je riešený ako vzdušný na betónových stožiaroch. Súčasné napäťové pomery na sekundárnej strane, aj na koncoch odbočiek, sú dobré.

Vzhľadom na predpokladanú výstavbu jednotlivých celkov a ulíc v trase vzdušného 22kV vedenia sa urobí zakabelizovanie napojenia existujúcich, rekonštruovaných (zo stožiarových na kioskové) a nových TS v rámci obce.

Prehľad pôvodných /rekonštr./ trafostaníc v obci Preseľany:	pôvodný Pi.	navrhovaný Pi.
- TS 0076-001- rekonštruovaná na kiosk	250 kVA	360 kVA
- TS 0076-002 - stožiarová	250kVA	na zrušenie
- TS 0076-004 - stožiarová	100 kVA	
- TS 0076-005 - rekonštrukcia na kiosk	250 kVA	400 kVA
- TS 0076-007 - stožiarová súkromná	400 kVA	
- TS 0076-010 - integrovaná v objekte súkromná	400 kVA	
- TS 0076-011 - integrovaná v objekte	1000 kVA	
- TS 0076-012 - stožiarová súkromná	odpojená	
- TS 0076-013 - stožiarová súkromná	100 kVA	
- TS 0076-014 - kiosková rekonštruovaná	400 kVA	630 kVA

Novonavrhované trafostanice v obci Preseľany:

navrhovaný Pi.

-TS-nová-1 - kiosková	(ÚPC E)	400 kVA
-TS-nová-2 - kiosková	(ÚPC H)	400 kVA
-TS-nová-3 - kiosková	(ÚPC I)	160 kVA
-TS-nová-4 - kiosková	(ÚPC M)	400 kVA

#### TS – transformovňa

Transformovne sú napojené z 22 kV vzdušného vedenia VN – linky č. 243.

Rozsah elektrických zariadení na katastrálnom území obce:

- 22 kV vzdušné vedenie	1,81 km
- transformovňa stožiarová	7 ks
- transformovňa kiosková	1 ks
- transformovňa integrovaná v objekte	2 ks

Trasy vedení a umiestnenie transformovní sú na priložených situačných výkresoch v merítke 1:2 880 a 1:10 000 (širšie vzťahy – väzba k nadradenej sústave).

Navrhované a rekonštruované TS bude treba riešiť ako typové – kioskové stanice s napojením na navrhované káblové vedenie 22kV.

Ochranné pásmo el. vedení a transformátora treba dodržať v zmysle zákona o energetike č.656/2004. Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti elektroenergetického zariadenia, ktorý je určený na zabezpečenie jeho spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života a zdravia osôb a majetku.

Ochranné pásmo vonkajšieho elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča .

Táto vzdialenosť je :

- 10 m pri napätí 22 kV (v súvislých lesných priesekoch 7 m) a u stožiarovej TS.

Návrh vytvára územno-technické predpoklady pre zavedenie silových elektroenergetických sietí do všetkých rozvojových lokalít a radí ich medzi verejnoprospešné stavby.

ÚPN obce rešpektuje všetky elektroenergetické siete a zariadenia a ich ochranné pásma.

V urbanistickom návrhu sa uvažuje s rozšírením bytových jednotiek, občianskou vybavenosťou a s podnikateľskými objektmi vrátane priemysel výroba, podnikanie. Obec je rozdelená na územno priestorové celky (UPC), v ktorých je navrhnutá vybavenosť vrátane nárastu potreby na energetickú záťaž, v celkovej hodnote **cca 5 000 kVA**, ktoré bude riešené vybudovaním nových TS a rekonštrukciou existujúcich TS. (vid'. výkres č.2, č.9)

Ochranné pásmo el. vedení a transformátora treba dodržať v zmysle zákona o energetike č.251/2012 (§43). Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti elektroenergetického zariadenia, ktorý je určený na zabezpečenie jeho spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života a zdravia osôb a majetku.

#### Nadzemné vedenie

Ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča. Vzdialenosť obidvoch rovín od krajných vodičov je:

a) pri napätí od 1 kV do 35 kV vrátane:

pre vodiče bez izolácie 10 m; v súvislých lesných priesekoch 7 m,

pre vodiče so základnou izoláciou 4m; v súvislých lesných priesekoch 2 m,

pre zavesené káblové vedenie 1 m,

b)	pri	napätí od	35	kV	do	110	kV	vrátane	15	m,
c)	pri	napätí od	110	kV	do	220	kV	vrátane	20	m,
d)	pri	napätí od	220	kV	do	400	kV	vrátane	25	m,
e)	pri	napätí nad	400	kV					35	m.

Ochranné pásmo zaveseného káblového vedenia s napätím od 35 kV do 110 kV vrátane je 2 m od krajného vodiča na každú stranu.

#### Podzemné vedenie

Ochranné pásmo vonkajšieho podzemného elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách krajných káblov vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto vedenie od krajného kábla. Táto vzdialenosť je:

- 1 m pri napätí do 110 kV vrátane vedenia riadiacej regulačnej a zabezpečovacej techniky,
- 3 m pri napätí nad 110 kV.

V ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je zakázané:

- zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky;
- vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m;
- vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m vo vzdialenosti do 2m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou;
- uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky;
- vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku;
- vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy;
- vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m vo vzdialenosti presahujúcej 5m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia;
- vlastník nehnuteľnosti je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a príjazd k vedeniu a na ten účel umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného vedenia udržiavať priestor pod vedením a voľný pruh pozemkov (bezlesie) v šírke 4m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia. Táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej od krajného vodiča nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podperného bodu;
- stavby, konštrukcie, skládky, výsadbu trvalých porastov, práce a činnosti vykonané v ochrannom pásme je povinný odstrániť na vlastné náklady ten, kto ich bez súhlasu vykonal alebo dal vykonať.

Návrh vytvára územno-technické predpoklady pre zavedenie silových elektroenergetických sietí do všetkých rozvojových lokalít a radí ich medzi verejnoprospešné stavby.

ÚPN obce rešpektuje všetky elektroenergetické siete a zariadenia a ich ochranné pásma.

#### Spoje, zariadenia spojov

Obec patrí z hľadiska telekomunikačného členenia do primárnej oblasti Topoľčany. Rozvod telekomunikačnej siete je napojený z digitálnej telefónnej ústredne nachádzajúcej sa pri miestnej tržnici v centre obce Preseľany. Cez k.ú. obce Preseľany vedie diaľkový optický kábel DOK T-COM. Diaľkový optický kábel (DOK) T-COM prichádza zo smeru Topoľčany popri železničnej trati zastavaného územia obce. Odbočka optického kábla je vedená do digitálnej ústredne v obci Preseľany. V katastri obce Preseľany, v časti "Nad Tehelňou", sa nachádza

telekomunikačný pokrývač. Pokrytie signálom všetkých súčasných operátorov, poskytujúcich telekomunikačné služby, je dobrá. Väčšina domácností je napojená na internetovú sieť.

Pre plánované rozšírenie je potrebné pri rozšírení zväčšiť kapacitu RSÚ. Z RSÚ v obci je potrebné uložiť telekomunikačné káble v zemi s možnosťou odbočiek pre navrhované rozšírenie liniek.

Rozvodná sieť miestnych telekomunikačných sietí je vedená zemnými káblami prevažne popri komunikáciách. Vo väčšej časti obce sú vzdušné telekomunikačné rozvody, cez ktoré sa prostredníctvom účastníckych rozvádzačov napájajú jednotliví účastníci.

V zmysle zákona č.610/2003 podľa § 67 o elektronických komunikáciách sú vedenia verejnej telekomunikačnej siete (VTS) chránené ochranným pásmom. Ochranné pásmo VTS je široké 1 m od osi jeho trasy. Hĺbka a výška OP je 2 m od úrovne zeme pri podzemných vedeniach a v okruhu 2 m pri nadzemných vedeniach.

V ochrannom pásme nemožno:

- umiestňovať stavby, zariadenia a porasty, ani vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť telekomunikačné zariadenie;
- vykonávať prevádzkové činnosti spojené s používaním strojov a zariadení, ktoré rušia prevádzku telekomunikačných zariadení, alebo poskytovanie verejných telekomunikačných služieb.

#### Obecný rozhlas

Ústredňa obecného rozhlasu je umiestnená v budove obecného úradu. Rozvody sú vedené na betónových stĺpoch sekundárnych elektrických rozvodov na oceľových konzolách s keramickými izolantmi v ochrannom pásme od elektrických vodičov.

#### Záver

- návrh riešenia rešpektuje všetky telekomunikačné siete a zariadenia a ich ochranné pásma;
- návrh riešenia vytvára územno-technické predpoklady pre napojenie telekomunikačných sietí do všetkých rozvojových lokalít a všetky telekomunikačné zariadenia radí medzi verejnoprospešné stavby.

V ochrannom pásme nemožno:

- umiestňovať stavby, zariadenia a porasty, ani vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť telekomunikačné zariadenie,
- vykonávať prevádzkové činnosti spojené s používaním strojov a zariadení, ktoré rušia prevádzku telekomunikačných zariadení, alebo poskytovanie verejných telekomunikačných služieb.

Telefónna sieť vyhovuje súčasným požiadavkám. Územie obce je pokryté aj signálom sietí mobilných operátorov. Obec má dobré GSM pokrytie od mobilných operátorov: Orange a.s., T-Mobile a.s. a O2 Slovakia s.r.o.. Miestna telekomunikačná sieť je napojená na digitálnu ústredňu, čo umožňuje využívať internetové spojenie obyvateľmi obce. V obci je dostupný 4G internet.

#### Plynofikácia

Generel (G) plynárenských zariadení (PZ) bol vypracovaný pre Návrh Územného plánu obce (ÚPN-O) Preseľany. ÚPN-O rieši kataster obce.



*Podklady použité na vypracovanie generelu*

Na vypracovanie G PZ boli použité tieto podklady:

- údaje poskytnuté od SPP – distribúcia a.s., od OcÚ Preseľany a od spracovateľa ÚPN-O,
- mapové podklady riešeného územia od spracovateľa ÚPN-O,
- Zákon č. 251/2012 Z.z. o energetike a
- Technické pravidlo plyn TPP 702 07 Miestne plynovody a prípojky. Zásady pre navrhovanie distribučných sietí s prevádzkovým tlakom do 400 kPa.

*Stav odberateľov zemného plynu v obci*

Zemný plyn (ZP) sa v obci v najväčšej miere používa na účely vykurovania, prípravu teplej vody, varenie a na rôzne technologické účely.

Každý odberateľ ZP je vybavený obchodným meradlom na meranie odobratého množstva ZP. Obchodné meradlo je vlastníctvom distribútora (dopravcu) ZP.

*Kategorizácia odberateľov zemného plynu*

V obci sa môžu v zmysle kategorizácie odberateľov nachádzať štyri základné kategórie odberateľov zemného plynu (ZP). Prvou kategóriou odberateľov je kategória domácnosti (D). Druhou kategóriou odberateľov (ročný odber do 60 tis.m<sup>3</sup>) je kategória maloodberateľa (M). Treťou kategóriou odberateľov (ročný odber nad 60 tis.m<sup>3</sup>) je kategória stredoodberateľov (S). Štvrtou kategóriou odberateľov (ročný odber nad 400 tis.m<sup>3</sup>) je kategória veľkoodberateľov (V).

Stav odberateľov nachádzajúcich sa v katastrálnom území obce podľa jednotlivých kategórií k 06/2018 je uvedený v nasledujúcej tabuľke 1:

Tab.1: stav odberateľov ZP k 06/2018:

kategória odberateľa	počet
domácnosť (D)	455
maloodberateľ (M)	29
stredoodberateľ (S)	0
veľkoodberateľ (V)	0

*Stav plynárenských zariadení v obci*

Intravilán obce je prakticky celoplošne plynofikovaný. Dominantným energonosičom na výrobu tepelnej energie je ZP. Zo zdroja ZP k jeho odberateľom je ZP dodávaný VTL a STL plynovodnou distribučnou sieťou (DS) tvorenou systémom diaľkových a miestnych PZ. Plynovodnú DS v katastrálnom území obce v súčasnosti prevádzkuje najmä fa SPP – distribúcia, a.s..

*Opis plynárenských zariadení*

Primárnym zdrojom ZP obce je VTL prípojka PN25 DN100 Preseľany z VTL plynovodu PN25 DN300 Jelšovce - Topoľčany a VTL regulačná stanica (RS) RS 3000 Preseľany.

Sekundárnym zdrojom ZP v obci je STL1 plynovodná DS. Táto tzv. miestna sieť (MS) pozostáva z jednej údržbovej oblasti (ÚO) s názvom ÚO Preseľany. MS je tvorená úsekmi STL

plynovodov a plynovodnými prípojkami z ocele a z PE. MS zabezpečuje v obci menovanej ÚO plošnú distribúciu a dodávku ZP.

Do odberných plynových zariadení (OPZ) jednotlivých odberateľov v obci je ZP dodávaný STL plynovodnými prípojkami (PP). Doreguláciu ZP z STL/STL resp. STL/NTL a meranie odberu ZP zabezpečujú plynové regulačné a meracie zariadenia (RaMZ). Prevádzku OPZ zabezpečujú odberatelia ZP na vlastné náklady.

#### Prehľad a parametre plynárenských zariadení

Prehľad a parametre PZ nachádzajúcich sa v katastrálnom území obce podľa jednotlivých zariadení sú uvedené v nasledujúcich tabuľkách 2, 3, 4:

Tab.2: distribučné diaľkové VTL plynovod a prípojka:

názov	prevádzkový pretlak	dimenzia
plynovod Jelšovce - Topoľčany	do 2,5 MPa	DN300
prípojka Preseľany		DN100

Tab.3: distribučné VTL plynové regulačné stanice:

názov	výkon	výstupný tlak
RS Preseľany	3000 m <sup>3</sup> /h	do 100 kPa

Tab.4: distribučná STL miestna plynovodná sieť Preseľany:

zariadenie	prevádzkový pretlak	materiál
plynovody	do 100 kPa	PE / oceľ
prípojky		

#### Riešenie plynofikácie

Navrhované riešenie spočíva v rozšírení jestvujúcich STL1 PZ o nové STL PZ v súlade s ÚPN-O.

Navrhované STL plynovodné úseky v intraviláne obce budú ZP zásobované z jestvujúcej STL1 plynovodnej DS Preseľany. Prevádzkované budú na taký pretlak ZP STL1, na aký je v súčasnosti prevádzkovaná jestvujúca plynovodná DS obce.

Rozvojové lokality obce budú riešené predĺžením jestvujúcich alebo výstavbou nových plynovodných úsekov.

PZ musia byť navrhnuté tak, aby sa docielilo:

- zachovanie bezpečnostných pásiem na zamedzenie resp. zmiernenie účinkov havárií PZ,
- minimálne križovanie ciest,
- plošné pokrytie zastavaného územia,
- minimálny vecný rozsah PZ a nákladov na ich zriadenie,
- dostatočná prepravná kapacita očakávaných množstiev ZP k miestam jeho budúcej spotreby,
- minimálne zaťaženie súkromných pozemkov vecným bremenom zo situovania PZ.

Na výstavbu STL plynovodov DS treba použiť rúry z HDPE MRS10 – do D75 SDR11 a od D90 SDR17,6.

Na doreguláciu pretlaku plynu STL/NTL treba použiť STL regulátory so vstupným pretlakom o rozsahu do 400 kPa. Zariadenia na doreguláciu tlaku a meranie spotreby ZP budú umiestnené v zmysle platných STN a interných predpisov SPP – distribúcia a.s..

Predmetná obec sa nachádza v oblasti s najnižšou vonkajšou teplotou - 11 °C. Z tohto dôvodu pre kategóriu domácnosti (D) – individuálna bytová výstavba (DIBV) treba na výpočet max. hodinového odberu ZP (Q<sub>mh</sub>) uvažovať s hodnotou 1,4 m<sup>3</sup>/h.

Hydraulické parametre navrhovaných úsekov plynovodnej DS (dimenzia, rýchlosť a požadovaný pretlak) budú stanovené / posúdené odbornými pracovníkmi dodávateľa ZP, t.j. v súčasnosti SPP – distribúcia a.s., a to v procese územného konania resp. stavebného povolenia pri návrhoch vyšších stupňov projektovej dokumentácie.

Na hydraulický výpočet treba použiť nasledujúce parametre:

- drsnosť PE potrubia 0,05 mm,
- hustota ZP 0,74 kg/m<sup>3</sup>,
- teplota ZP 15 OC.

Odbery v uzlových bodoch siete sú dané výskytom jednotlivých kategórií odberov na príslušných úsekoch siete. Max. hodinové odbery treba stanoviť podľa vyššie uvedených špecifických odberov tejto kapitoly.

Vstupné pretlaky do týchto úsekov budú zrejmé z výpočtovej schémy pri spracovaní hydraulického návrhu. Uzlové body navrhovaných úsekov budú špecifikované pretlakmi a odbermi. Treba stanoviť podmienku, aby tlak v jednotlivých uzlových bodoch nepoklesol pod 1,5 násobok pretlaku 20 kPa, t.j., že pretlak v uzlových bodoch siete nesmie poklesnúť pod 30 kPa.

*Rozsah navrhovaných PZ (tab.5, 6, 7, 8)*

Tab.5: VTL prípojka PR Preseľany PP:

dimenzia v mm	dĺžka v bm	materiál
DN50	320	ocel'

Tab.6: VTL regulačná stanica RS Preseľany PP:

výkon v m <sup>3</sup> /h	výstupný tlak v kPa
500	400

Tab.7: miestne STL1 plynovody PL Preseľany obec:

dimenzia v mm	dĺžka v bm	materiál
D63	2635	HDPE MRS10 SDR11
D90	215	HDPE MRS10 SDR17,6

Tab.8: miestne STL2 plynovody PL Preseľany PP:

dimenzia v mm	dĺžka v bm	materiál
D90	110	HDPE MRS10 SDR17,6
D110	240	

Dĺžky úsekov plynovodnej DS boli zaokrúhľované na celých 5 metrov.

*Nárast odberu ZP na bývanie v navrhovaných územiach (tab.9)*

Tab.9: ZP na bývanie:

počet BJ IBV	počet BJ HBV	m <sup>3</sup> /h	tis.m <sup>3</sup> /r
219	122	404,2	450,5

**Ochranné a bezpečnostné pásma**

Ochranné pásma jestvujúcich i navrhovaných PZ:

- VTL plynovod PN25 DN300 8 m od osi
- VTL prípojka PN25 DN100 4 m od osi
- VTL prípojka PN25 DN50 4 m od osi
- STL plynovody a prípojky v extraviláne 4 m od osi
- VTL a STL regulačné stanice 8 m od pôdorysu
- STL plynovody a prípojky v intraviláne 1 m od osi

Bezpečnostné pásma jestvujúcich i navrhovaných PZ:

- VTL plynovody PN25 DN300 20 m od osi
- VTL prípojky PN25 DN100 20 m od osi
- VTL prípojky PN25 DN50 20 m od osi
- VTL a STL regulačné stanice 50 m od pôdorysu
- STL plynovody v extraviláne 10 m od osi
- STL plynovody v intraviláne (2+0,5xD) m od osi

Ochranné a bezpečnostné pásma PZ a činnosť v nich vymedzuje zákon č. 251/2012 Z.z.. Pre situovanie PZ v dotknutom území platia ustanovenia príslušných technických noriem a predpisov.

**5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru**

Z hľadiska širších dopravných pomerov najvýznamnejšou dopravnou tepnou je cesta I. triedy I/64, ktorá pretína zastavané územie obce Preseľany z juhu na sever. Kolmo na cestu I. triedy vyúsťuje cesta III. triedy III/1714, ktorá končí pri železničnej stanici Preseľany.

V západnej časti katastra je vymedzený cestný koridor pre rýchlostnú cestu R8 (rozvojový zámer - v súlade s platnými ZaD1/2015 ÚPN Regiónu NR kraja).

**Cestná doprava**

Uvedená cesta I. triedy je významnou dopravnou spojnicou krajského mesta Nitra a okresného mesta Topoľčany. Cesta I. triedy I/64 je v správe SSC (Slovenská správa ciest).

Cesta III. triedy III/1714 slúži ako obslužná a prístupová komunikácia k železničnej stanici Preseľany. Je v správe VÚC NSK. Po ceste I. triedy I/64 je prevádzkovaná autobusová doprava.

**Koncepcia rozvoja cestnej siete**

Návrh ÚPN obce rieši:

- V katastrálnom území obce Preseľany sa nachádzajú cesty I/64 Nitra - Topoľčany a III/1714 Preseľany - železničná stanica (bývalá III/06488), pre ktoré návrh ÚPN rešpektuje výhľadové šírkové usporiadanie
- v zastavanom území v nasledovných kategóriách a funkčných triedach
  - cesta I. triedy v kategórii MZ 14(13,5)/60, vo funkčnej triede B1;
  - cesta III. triedy v kategórii MZ 8,5(8,0)/50 vo funkčnej triede B3 v zmysle STN 73

- 6110;
- mimo zastavané územie v nasledovných kategóriách cesta I/64 v kategórii C 11,5/80.
- V textovej a grafickej časti ÚPN vyznačuje a rešpektuje existujúce trasy ciest a ich šírkové usporiadanie v súlade s STN 73 6110.
- Zachováva územnú rezervu pre koridor plánovanej rýchlostnej cesty R8 Nitra – Topoľčany
- Navrhuje šírkové usporiadanie miestnych komunikácií v súlade s STN 73 6110.
- Vyznačuje hranice súvisle zastavaného územia a územia určeného na zastavanie. Mimo súvisle zastavané územie označuje a rešpektuje ochranné pásmo ciest v zmysle zákona č. 135/1961 Zb. a vykonávacej vyhlášky č. 35/1984 Zb.
- Obec začleňuje do sústavy regionálnych cyklotrás. Cyklistické a pešie trasy navrhuje a vyznačuje i v širších vzťahoch k priľahlému územiu. Ich šírkové usporiadanie je potrebné navrhnuť v zmysle STN 73 6110.
- Návrh statickej dopravy je vypracovaný v zmysle STN 73 6110.
- Dopravné napojenie novo navrhnutých objektov a komunikácií je riešené v súlade s STN 73 6110 a STN 73 6102 na základe dopravno - inžinierskeho posúdenia výhľadovej intenzity dopravy, systémom obslužných komunikácií a následným napájaním na cesty a miestne komunikácie vyššieho dopravného významu.
- Návrh ÚPN zohľadňuje vzdialenosť od cesty I. triedy a súvisiace negatívne účinky z dopravy (hluk, emisie, vibrácie, prašnosť). V prípade výstavby je potrebné zaviazat' investorov na vykonanie takých opatrení na stavbách, ktoré budú eliminovať tieto účinky. Voči správcovi ciest nebude možné uplatňovať požiadavku na realizáciu týchto opatrení, pretože negatívne účinky vplyvu dopravy v čase realizácie sú známe.

### Miestne komunikácie

Sú to cesty IV. triedy.

Povrch vozoviek uvedených komunikácií je: stredný živičný a ľahký živičný. Stav uvedených miestnych komunikácií je nevyhovujúci, v zlom stave sú krajnice a povrch vozovky na miestnych komunikáciách vo východnej časti zastavaného územia. Chodníky v obci sú v zlom stave. Sieť miestnych komunikácií je v obci umiestnená paralelne s cestou I. triedy, alebo v kolmom smere na cestu I. triedy. Smerové oblúky na miestnych komunikáciách majú malé polomery. Komunikácie sú vybudované v nenormových kategóriách, v šírkach od 3,0m do 5,0m. Dopravná premávka je na všetkých komunikáciách napriek nevhodným šírkovým usporiadaniam obojsmerná. Po trasách miestnych komunikácií nie sú prevádzkované autobusové linky. Vzhľadom na dopravný význam, spoločenskú funkciu a polohu v obci prisudzujeme miestnym komunikáciám funkčnú triedu C3.

Miestne komunikácie sú obslužné komunikácie. Sú miestneho významu, prevažne so spevneným povrchom. Slúžia predovšetkým ako prístupové cesty k rodinným domom a k iným verejným objektom a využívajú sa aj ako prístupové cesty na poľnohospodárske pozemky v rámci zastavaného územia obce, alebo ako spojovacie komunikácie mimo zastavaného územia obce.

### Účelové komunikácie

Sieť ciest I. a III. triedy a miestnych komunikácií je doplnená účelovými komunikáciami. Ako účelové komunikácie sú vybudované cesty, tvoriace pokračovanie miestnych komunikácií mimo zastavaného územia. Okrem toho, že účelové komunikácie sprístupňujú jednotlivé časti

chotára, sú taktiež súčasťou areálu poľnohospodárskeho družstva a areálového vinohradu. Povrch účelových komunikácií je z časti spevnený a z časti nespevnený.

### **Poľné cesty**

Prístup do chotára zabezpečuje sieť poľných ciest, nadväzujúca na účelové alebo miestne komunikácie v intraviláne obce. V súčasnosti nie sú zo siete jestvujúcich poľných ciest zriadené žiadne výjazdy na štátne komunikácie.

Táto cestná sieť zo všetkých líniových stavieb najvýraznejšie ovplyvňuje organizáciu pôdneho fondu. Popri dopravnej funkcii môže plniť aj funkciu protieróznej ochrany, najmä v spojení so sprievodnou zeleňou dotvára ráz krajiny a zvyšuje ekologickú stabilitu. Všetky tieto komunikácie slúžia na miestnu dopravu a poľnohospodársku prepravu.

Vo východnej časti územia tvoria komunikačnú os spevnená a nespevnená poľná cesta, ktoré vedú zo zastavaného územia obce smerom na východ. Cez Belinský kanál je vybudovaný most, cez ktorý prechádza ďalšia poľná cesta a pokračuje až na hranicu k.ú. so susedným k.ú. Oponice. Prístup k rieke Nitre a k hati Preseľany zabezpečuje poľná cesta s asfaltovým povrchom.

V západnej časti územia sa v dôsledku prispôsobenia sa morfológickým podmienkam vytvorili dve komunikačné osi, z ktorých jedna sprístupňuje severnú a druhá južnú časť územia.

Lokality v severnej časti sú zo zastavaného územia obce až po lesný porast Manna dostupné po poľnej ceste s asfaltovým povrchom a po poľných cestách s nespevneným povrchom.

Lokality v južnej časti sú dobre dostupné zo zastavaného územia obce až po vinohrady po poľných cestách s asfaltovým resp. panelovým povrchom.

### **Pešie komunikácie a priestranstvá**

Pešie trasy v obci nie sú dobudované. Z hľadiska pešej dopravy je v návrhu ÚPD potrebné uvažovať s výstavbou chodníkov popri miestnych komunikáciách a dobudovať chodník popri ceste I. triedy v jeho celej dĺžke.

### **Statická doprava**

Obec nemá vybudované dostatočné parkovisko pri cintoríne, kostole, futbalovom ihrisku a pred COOP Jednotou. Spevnená plocha pred reštauráciou, pred zdravotným strediskom a pred obecným úradom nie je funkčne segregovaná. Parkovisko pri kostole nevyhovuje. Garážovanie motorových vozidiel je riešené v súkromných garážach na pozemkoch rodinných domov.

### **Dopravné zariadenia**

V obci sa ČSPHM nenachádza. Najbližšia ČSPHM sa nachádzajú v obciach Dolné Lefantovce a Ludanice.

Významnejšie dopravné zariadenia sa nachádzajú v okresnom meste Topoľčany a v krajskom meste Nitra.

### **Cestná hromadná doprava**

Cestná hromadná doprava má najväčší podiel na preprave cestujúcich do zamestnania, škôl, za nákupmi a službami. Obec má vzhľadom na svoju polohu v blízkosti okresného mesta Topoľčany a krajského mesta Nitra zabezpečenie diaľkovou a prímestskou autobusovou dopravou. Prímestskú dopravu zabezpečuje spoločnosť Arriva Nitra a.s. s odchodmi v pravidelných intervaloch. Preprava cestujúcich diaľkovou dopravou zabezpečuje spoločnosť Arriva Express a.s.. Diaľkovým spojom môžu miestni obyvatelia cestovať do hlavného mesta Bratislava, rakúskeho letiska Schwechat, do ukrajinského Užhorodu, či do českého Brna a

Liberca. Autobusové zastávky, vrátane výbočísk a prístreškov, sú zrekonštruované. V návrhovom období je nutná rekonštrukcia dvoch autobusových zastávok, ktoré sú zastaralé a v nevyhovujúcom stave.

Návrh ÚPN obce Preseľany obsahuje primerané spôsoby riešenia a odstránenia monitorovaných dopravných líniových a bodových závad.

Práce v styku s cestami I. a III. triedy je nutné vykonať v zmysle zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov v nadväznosti na vyhlášku č. 35/1984 ako i príslušné STN, zároveň postupovať podľa podmienok stanovených v STN 01 8020 Dopravné značky na pozemných komunikáciách, postupovať podľa vyhlášky MV SR č. 9/2009 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona NR SR č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

### Ochranné pásma cestných dopravných trás

Cesta I. triedy	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	50m
Cesty III. triedy	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	20m
Vozovky miestnych komunikácií	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	15m

### Výpočet hluku z dopravy

Výpočet je vypracovaný na základe metodických pokynov v zmysle zákona č.40/2002 Z.z. a vyhlášky MZ SR č.549/2007, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácii a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácii v životnom prostredí.

#### *Dopravné podklady cesta 1/64*

Pre určenie intenzity dopravy bolo použité celoštátne sčítanie dopravy (CSD) z roku 2015 v sčítacom úseku 80558

-T - súčet počtu všetkých druhov nákladných vozidiel a počtu prívesov

T = 1 452 skutočných vozidiel

- O - osobné automobily

O = 4 352 skutočných vozidiel

- M - motocykly

M = 20 skutočných vozidiel

S = 5 824 súčet všetkých vozidiel

#### *Základné parametre*

S súčet všetkých vozidiel

S = 5 824

Sd celoročná priemerná denná intenzita

Sd = 0,93 x S = 0,93 x 5 824 =

Sd = 5 416,32

nd priemerná denná hodinová intenzita

nd = Sd/16 = 5 416,32/16 = 339 skut.voz.

nd = 339

v výpočtová rýchlosť

v = 50km/hod

F1 vyjadruje vplyv percent. podielu nákl. áut

F1 = 2,9

F2 vplyv pozdĺžneho profilu

F2 = 1,13

F3 vplyv povrchu vozovky

F3 = 1,0

#### *Výpočet*

výpočet pomocnej veličiny "X"

$$X = F_1 \times F_2 \times F_3 \times n_d = 2,9 \times 1,13 \times 1,0 \times 339 = 1\,110,90$$

výpočet ekvivalentnej hladiny hluku vo vzdialenosti 7,5 m od osi krajného jazdného pruhu

$$Y = 10 \cdot \log X + 40 = 10 \cdot \log 1\,110,90 + 40 = 70,46 \text{ dB}$$

Stanovenie vzdialenosti ekvivalentnej hladiny hluku  $LA = 60 \text{ dB}$  od osi krajného jazdného pruhu

$$\text{požadovaná hodnota útlmu } U = 70,46 \text{ dB} - 60 \text{ dB} = 10,46 \text{ dB}$$

útlm 10,46 dB zodpovedá 16 m v zmysle grafu 2.3 metodických pokynov

**Záver**

celková vzdialenosť izofóny  $LA = 60 \text{ dB}$  je vo vzdialenosti  $7,5 + 16,0 = \mathbf{23,5 \text{ m}}$

Novonavrhované rozvojové plochy na bývanie sú navrhnuté mimo ochranných pásiem cesty I. triedy a mimo pásiem neprípustnej hladiny hluku. Pretože dodatočné požiadavky na správcov ciest na elimináciu negatívnych dopadov dopravy na obyvateľov nebude možné riešiť.

Hranice navrhovaného zastavaného územia musia rešpektovať ochranné pásma ciest a pásma prípustných hladín hluku. Umiestnenie zástavby v ochranných pásmach ciest I. a III. triedy a v pásmach s prekročenou prípustnou hladinou hluku je neprípustné.

Návrh obsahuje vyznačené hranice ochranného pásma ciest mimo sídelného útvaru obce označeného dopravnou značkou označujúcou začiatok a koniec obce v zmysle Zákona č. 135/1961 Zb. v znení jeho neskorších predpisov (účinnosť od 02.01.2015).

### **Cyklistická doprava**

Cyklistické trasy sa v k.ú. nenachádzajú, budú predmetom návrhu. Podľa platného ÚPN Regiónu NR kraja - ZaD č.1, je v území navrhovaný rozvojový zámer - významná cykloturistická trasa - prechádzajúca zastavaným územím obce popri ceste I. triedy, I/64 k rieke Nitra a napojením sa na plánovanú Ponitriansku cyklomagistrálu. Ďalšou navrhovanou cyklotrasou je prepojovacia trasa, ktorá začína pri miestnom obecnom úrade, prechádza cez rieku Nitra, popri lokalite „Pažiť“, okolo vodnej plochy „Florida“ a pokračuje do obce Oponice (viď. výkres č.2).

V kontakte s jestvujúcimi a navrhovanými parkoviskami návrh ÚPN rieši zabezpečenie parkovacích plôch pre bicykle s určeným minimálnym percentuálnym počtom miest z kapacity parkoviska pre motorové vozidlá, napr. parkovacie plochy pre bicykle s počtom miest do 20 % kapacity z parkoviska pre motorové vozidlá stanovenej pre príslušné zariadenie podľa STN 73 6110;

V návrhu ÚPN obce je nutné postupovať v súlade s uznesením vlády SR č. 223/2013 o Národnej stratégii rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR;

Cyklistické a pešie trasy sú navrhované a vyznačené i v širších súvislostiach k príľahlému územiu. Ich šírkové usporiadanie je potrebné navrhnuť v ďalších stupňoch PD zmysle STN 73 6110.

### **Letecká doprava**

Podľa Dopravného úradu ako príslušného orgánu štátnej správy na úseku civilného letectva v zmysle § 28 ods. 3 zákona č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov sa v riešenej územie nachádza mimo ochranných pásiem letísk, heliportov a leteckých pozemných zariadení (vyjadrenie zn. 12915/2015/ROP-002/23299 zo dňa 03.09.2015).

V zmysle § 30 leteckého zákona je nutné s Dopravným úradom prerokovať nasledujúce stavby:



- stavby alebo zariadenia vysoké 100 m a viac nad terénom (§ 30 ods. 1 písmeno a) leteckého zákona),
- stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac umiestnené na prírodných alebo umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu (§ 30 ods. 1 písmeno b) leteckého zákona),
- zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielacie stanice (§ 30 ods. 1 písmeno c) leteckého zákona),
- zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje (§ 30 ods. 1 písmeno d) leteckého zákona).

### Železničná doprava

Katastrálnym územím obce Preseľany prechádza jednokoľajová neelektrifikovaná železničná trať Šurany - Veľké Bielice. Železničná trať má označenie č. 140. Podľa aktuálneho grafikonu je odchod vlakov plánovaný v pravidelných intervaloch. Z hľadiska rozvojových zámerov ŽSR je v budúcnosti plánovaná jej elektrifikácia a modernizácia. V návrhovom období ÚPD je potrebná rekonštrukcia miestnej železničnej zastávky, nakoľko v súčasnosti je zastávka v dezolátnom stave, chýbajú sociálne zariadenia a čakáreň pre cestujúcich.

Ochranné pásma železničných dopravných trás

- Ochranné pásmo železničnej trate, od osi krajnej koľaje po oboch stranách 60 m

### Požiadavky a ciele riešenia:

1. V obci Preseľany sa nachádzajú cesty I/64 Nitra - Topoľčany a III/1714 Preseľany - železničná stanica Preseľany (bývalá III/06488).
2. Z hľadiska koncepcie rozvoja cestnej siete je nutné:
  - rešpektovať nadradenú ÚPD Nitrianskeho kraja;
  - mimo zastavaného územia rezervovať koridor pre výhľadové šírkové usporiadanie cesty I. triedy v kategórii C 11,5/80 v zmysle STN 73 6101;
  - v zastavanom území rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie ciest:
    - I. triedy v kategórii MZ 14(13,5)/60, vo funkčnej triede B1,
    - III. triedy v kategórii MZ 8,5(8,0)/50 a MZ 8,0/50, vo funkčnej triede B3 v zmysle STN 73 6110;
3. Zachovať územnú rezervu pre výhľadovú trasu rýchlostnej cesty R8 - rozvojový zámer ÚPN-R NSK;
4. Navrhnuť šírkové usporiadanie miestnych komunikácií v súlade s STN 73 6110;
5. Spracovať samostatný výkres riešenia dopravy s vyznačením dopravných trás, zariadení a ich parametrov v zmysle uvedených požiadaviek;
6. Dopravné napojenia navrhovaných lokalít riešiť systémom obslužných komunikácií a ich následným napojením na cesty a miestne komunikácie vyššieho dopravného významu, v súlade s platnými STN a TP;
7. Vyznačiť body navrhovaného dopravného napojenia schematicky (bez určenia typu a tvaru križovatky);

8. Vyznačiť hranice ochranného pásma ciest mimo sídelného útvaru obce označeného dopravnou značkou označujúcou začiatok a koniec obce v zmysle Zákona č. 135/1961 Zb. v znení jeho neskorších predpisov (účinnosť od 02.01.2015).
9. Pri návrhu nových lokalít HBV, IBV, OV v blízkosti ciest I. a III. triedy posúdiť nepriaznivé vplyvy z dopravy a vyznačiť pásma prípustných hladín hluku v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v znení neskorších zmien a predpisov.
10. Vyznačenie hraníc zastavaného územia obce, resp. územia určeného na zastavanie musí rešpektovať takto stanovené ochranné pásma ciest a hranicu prípustnej hladiny hluku. Umiestnenie zástavby v týchto pásmach je neprípustné. V prípade, že napriek tejto podmienke bude zástavba situovaná v pásmach s prekročenou prípustnou hladinou hluku, musia byť navrhnuté patričné protihlukové opatrenia, a to na fasádach objektov, na elimináciu nepriaznivých účinkov z dopravy a zaviazat' investorov na ich realizáciu.
11. Vypracovať návrh statickej dopravy v zmysle STN 73 6110.
12. Navrhnuť umiestnenie zastávok hromadnej dopravy a vyznačiť ich pešiu dostupnosť.
13. Cyklistické a pešie trasy navrhnuť a vyznačiť i v širších súvislostiach k príľahlému územiu. Ich šírkové usporiadanie je potrebné navrhnuť v zmysle STN 73 6110.
14. Dopravné napojenie novo navrhnutých objektov a komunikácií je potrebné riešiť v súlade s STN 73 6110 a STN 73 6102.
15. Rešpektovať výhľadové záujmy ŽSR, z hľadiska plánovanej elektrifikácie a modernizácie trate č.140 Šurany - Veľké Bielice  
- novobudované objekty priemyselnej, občianskej a technickej vybavenosti odporúčame situovať z ekologického hľadiska v takej vzdialenosti od železničnej trate, aby boli umiestnené za hranicou najvyššej prípustnej hodnoty hladiny hluku, pôsobenej prevádzkou železničnej dopravy, platnej pre príslušné objekty, stavby a územia, v zmysle príslušnej legislatívy. V prípade ich umiestnenia v menšej vzdialenosti, zabezpečiť opatrenia na elimináciu nepriaznivých účinkov železničnej prevádzky z hľadiska hluku, vibrácií a pod. V prípade akejkoľvek stavebnej činnosti v ochrannom pásme železničnej trate (60 m od osi krajnej koľaje po oboch stranách) dodržať ustanovenia zákona č. 513/2009 Z.z. o dráhach, v znení neskorších predpisov a zákona č. 50/1976 Zb. o územno plánovaní a stavebnom poriadku, v znení neskorších predpisov a túto činnosť vopred konzultovať a odsúhlasit' so ŽSR.

## II. Údaje o výstupoch

### 1. **Ovzdušie hlavné zdroje znečistenia ovzdušia (stacionárne, mobilné), kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika emisií, spôsob zachytávania emisií, spôsob merania emisií**

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 137/2010 Z.z.. Kategorizácia zdrojov znečistenia ovzdušia je v zmysle zákona č. 270/2014 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 410/2012 Z.z..

Kvalita ovzdušia je čiastočne ovplyvňovaná exhalátmi z automobilovej dopravy. Ďalšími zdrojmi znečisťovania sú výrobné činnosti súvisiace s chovom hospodárskych zvierat. Diaľkové prenosy znečisťujúcich látok z priemyselných aglomerácií obec nezasahujú. Vo vykurovacom období je ovzdušie znečisťované splodinami fosílnych palív z objektov, ktoré nie sú napojené na plyn.

Obec je plynofikovaná. V k. ú. obce Preseľany sa **nachádzajú stredné zdroje znečistenia ovzdušia:**

- Sušička obilia prevádzkovateľa Poľnohospodárske družstvo Ponitrie;
- Stredisko Preseľany - chov HZ prevádzkovateľa Poľnohospodárske družstvo Ponitrie;
- Plynová kotolňa prevádzkovateľa Základná škola s materskou školou Preseľany;
- Tehelňa Preseľany prevádzkovateľa Tehelňa Preseľany s.r.o., ktorá je v súčasnosti mimo prevádzky.

V katastrálnom území obce Preseľany sa **veľké zdroje znečistenia ovzdušia nenachádzajú**. Najbližšie veľké zdroje znečistenia sú uvedené v tab.10.

**Tab. 10: Najbližšie veľké zdroje znečistenia k obci Preseľany**

Zdroj	Prevádzkovateľ	Katastrálne územie	TZL 2015(t)	SOx 2015(t)	NOx 2015(t)	CO 2015(t)
Kotolňa na drevo Topoľčany	Decodom spol. s r.o.	Topoľčany	7,16967	-	-	-
Kogeneračná jednotka Topoľčany	Bioenergy Topoľčany spol. s r.o.	Topoľčany	5,57712	-	127,93500	-
Výroba Bioplynu BPS Bosany	Alternative Energy	Bošany	-	-	-	25,97440

Zdroj: <http://www.air.sk/emissions.php>

**2. Voda - celkové množstvo, druh a kvalitatívne ukazovatele vypúšťaných odpadových vôd, miesto vypúšťania (verejná kanalizácia, čistiareň odpadových vôd), zdroj vzniku odpadových vôd, spôsob nakladania.**

Verejný vodovod vid'. kapitola B I. 2.

Kanalizácia vid'. kapitola B I. 2.

**3. Odpady - celkové množstvo (t/rok), spôsob nakladania s odpadmi**

Všeobecne záväzné nariadenie o odpadoch na základe ustanovenia § 6 zákona NR SR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a v súlade so zákonom č. 409/2006 o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v obci určuje systém zberu, prepravy a zneškodňovania komunálneho odpadu.

Zber a likvidáciu KO zabezpečuje pre obec Preseľany firma ENVI-GEOS, Nitra, ktorá odpad odváža dvakrát do mesiaca. Obec má zavedený separovaný zber odpadu pre papier, sklo, plasty a TKO. Ako všetky obce, tak aj obec Preseľany má problémy s divokými skládkami. V obci sa produkuje aj drobný stavebný odpad a tiež nebezpečný odpad z domácností. Drobný stavebný odpad sa zabezpečuje zberom na zbernom dvore. Nebezpečný odpad z domácností sa zabezpečuje prostredníctvom kontajnera na zbernom dvore.

V tab. 11 je uvedené množstvo odpadu, vyprodukovaného v roku 2013.

Tabuľka č. 11 - Množstvá odpadu vyprodukované v roku 2013

Názov odpadu	Množstvo
--------------	----------

	(t)
papier a lepenka	7,2
sklo	9,58
vyradené elektronické a elektrické zariadenia	2,419
vyradené elektronické a elektrické zariadenia iné ako 200 121	0,677
Pneumatiky	14,3
Plasty	10,8
kuchynský reštauračný odpad	2,5
zmesový komunálny odpad	217,94
objemový odpad	80,42
zemina a kamenivo	10,2
odpad z cintorína	2,1
vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluorvodík	1,14

Zdroj: PHSR Preseľany 2015 - 2020

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra sa v katastrálnom území nachádza jedna skládka odpadu. (vid'. výkres č. 4 a tab. 12)

V katastrálnom území obce na nachádza divoká (živelná) skládka odpadu /lokality - Liahne (nad miestnym hnojiskom)/. Zvyšné divoké skládky sa nachádzajú - /lokality - Liahne, Bočiny, Mancickov a Sihoť/, predstavujú potenciálnu environmentálnu záťaž v území.

V predmetnom území je na základe výpisu z Informačného systému environmentálnych záťaží evidovaná pravdepodobná environmentálna záťaž (prekrytá skládka):

Názov EZ: TO (006) / Preseľany - skládka TKO

Názov lokality: skládka TKO

Druh činnosti: skládka komunálneho odpadu

Stupeň priority: EZ so strednou prioritou (K 35 - 65)

Registrovaná ako: A - pravdepodobná environmentálna záťaž

Pravdepodobná environmentálna záťaž môže negatívne ovplyvniť možnosti ďalšieho využitia územia.

**Tab. 12: Skládka odpadu v obci Preseľany**

<b>Registračné číslo</b>	<b>5602</b>
<b>Názov katastra/okresu</b>	<b>Preseľany/Topoľčany</b>
<b>Miestny názov skládky</b>	Preseľany
<b>Rok vytvorenia skládky</b>	1960
<b>Rok ukončenia skládkovania</b>	1993

<b>Stav skládky</b>	Upravená (prekrytie, terénne úpravy a pod.)
<b>Vzdialenosť od obydľia [m]</b>	10
<b>Plocha [m<sup>2</sup>]</b>	20 000
<b>Objem skládky [m<sup>3</sup>]</b>	50 000
<b>Ochranný systém podložia (tesnenie)</b>	-
<b>Drenážny systém priesakových vôd</b>	Nemá
<b>Prekrytie skládky</b>	Čiastkové prekrytie, tesnenie z prírodného materiálu
<b>Evidencia odpadov</b>	Žiadna
<b>Pozícia materiálu voči okoliu</b>	Nadúrovňová
<b>Kontakt s podzemnými vodami</b>	Občasný
<b>Vzťah skládkového materiálu k ovzdušiu - prašnosť</b>	Prašnosť
<b>Vzťah skládkového materiálu k ovzdušiu - tvorba plynov</b>	-
<b>Vzťah skládkového</b>	zápach

materiálu k ovzdušiu – zápach	
Vzťah skládkového materiálu k ovzdušiu - bez negatívneho vplyvu	-
Technická bezpečnosť v priestore skládky - (rozplavenie, erózia)	-
Vzdialenosť od vodného zdroja [m]	5m
Návrh na ďalšie využitie skládky - likvidácia	-
Iné vplyvy na životné prostredie	-

Zdroj: <http://mapserver.geology.sk/skladky/>

#### 4. Hluk, vibrácie (zdroje, intenzita)

K negatívnym faktorom, ktoré nepriaznivo pôsobia a zhoršujú kvalitu životného prostredia patria hluk a vibrácie. Ochranu obyvateľstva pred nadmerným hlukom a vibráciami rieši Vyhláška MZ SR č.549/2007 Z. z. o ochrane zdravia ľudí. Prípustná hodnota hluku od roku 2006 je 60 dB pre dennú dobu a 50 dB pre nočnú dobu. (vid'. výkres č.4)

#### Zat'azenie prostredia hlukom

K negatívnym faktorom, ktoré nepriaznivo pôsobia a zhoršujú kvalitu životného prostredia patria hluk a vibrácie. Ochranu obyvateľstva pred nadmerným hlukom a vibráciami rieši Vyhláška MZ SR č.549/2007 Z. z. o ochrane zdravia ľudí. Prípustná hodnota hluku od roku 2006 je 60 dB pre dennú dobu a 50 dB pre nočnú dobu.

Negatívny vplyv na sídlo má prítomnosť cesty I. triedy I/64, ktorá vedie stredom katastrálneho územia obce z juhu na sever. Je zdrojom hluku a vibrácií. Paralelne s cestou I. triedy vedie

železničná jednokolaťová neelektrifikovaná trať, taktiež ako potenciálny zdroj hluku a vibrácií. Okrem toho je to i cesta III. triedy, III/1714 a miestne komunikácie.

### Výpočet hluku z dopravy,

(podrobne vid'. Časť B, kapitola I. článok č.5 *Nároky na dopravu a inú infraštruktúru*, str. č. 20)

## 5. Žiarenie a iné fyzikálne polia

### Rádioaktivita

Problematika rádioaktívneho ožarovania obyvateľstva je v ostatných rokoch vo svete i v Slovenskej republike predmetom zvýšenej pozornosti. Dôvodom je značná radiačná záťaž, podmienená umelými i prírodnými zdrojmi a nové poznatky hodnotenia ionizujúceho žiarenia. Z celkového rádioaktívneho žiarenia, ktoré voľne pôsobí na obyvateľstvo, viac ako dve tretiny tvoria prírodné rádioaktívne zdroje. Z nich radón sa podieľa 47 % na skladbe priemerného ročného efektívneho dávkového ekvivalentu ožiarovania obyvateľstva (Vedecký výbor OSN pre otázky ožiarovania, New York, 1988).

Najzávažnejším prírodným zdrojom žiarenia je radón-222 a jeho dcérske produkty rozpadu. Je to karcinogén, ktorý sa podieľa na vzniku rakoviny pľúc až desiatimi percentami. Zdrojovým objektom radónu sú väčšinou hlbšie pôdne horizonty a horniny s obsahom rádia-226, ktorého rozpadom Rn-222 vzniká. Z hĺbky sa radón rôznym spôsobom a rôznymi prísunovými cestami (neotektonické netesné zlomy, priepustné horniny, drvené zóny hornín, atď.) dostáva v pôdnom vzduchu, vode alebo v stavebných materiáloch do obytných priestorov.

Podľa mapového portálu ŠGÚ Dionýza štúra spadá takmer celé katastrálne územie obce Preseľany do **stredného radónového rizika**. (vid'. *výkres č.4*)

### Izoplochy radónového rizika v rámci k.ú. obce Preseľany tab.13:

Tab. 13: Izoplochy radónového rizika - stredné:

Číslo objektu (izoplochy)	5543	5544	7241
Izoplochy v rámci k.ú. Preseľany	Západná časť k.ú. Preseľany	Zastavané územie obce Preseľany, lokalita "Liahne" - západne od zastavaného územia obce	Východná časť k.ú. Preseľany, časť zastavaného územia obce v blízkosti rieky Nitry

<http://mapserver.geology.sk/radio/>

## 6. Doplňujúce údaje (napr. významné terénne úpravy a zásahy do krajiny)

V riešenom území obce Preseľany sa nenachádzajú žiadne významné terénne úpravy a zásahy do krajiny, ktoré by negatívne vplývali na stav krajiny, ochranu životného prostredia, prípadne by ohrozovali biotu v danom území.

## C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. Vymedzenie hraníc dotknutého územia

Obec Preseľany sa rozprestiera na južnom Slovensku, v Nitrianskom samosprávnom kraji, v okrese Topoľčany. Územie obce Preseľany sa zaraďuje podľa klasifikácie územných jednotiek nasledovne: NUTS 1 Slovenská republika (SK0), NUTS 2 Západné Slovensko (SK02), NUTS 3 Nitriansky kraj (SK023), NUTS 4 okres Topoľčany (SK0236), NUTS 5 Preseľany (SK0236505404).

Zemepisné súradnice sú 48°27'04" severnej zemepisnej šírky a 18°06'00" východnej zemepisnej dĺžky.

Riešeným územím je priestor ohraničený katastrálnou hranicou obce Preseľany. Obec je členená na jednotlivé územno-priestorové celky a tie na jednotlivé ulice bez pomenovania. Celková výmera katastrálneho územia je 1 190,1 052 ha.

Zastavané územie predstavuje výmeru 113,6038 ha. Katastrálne územie obce Preseľany hraničí so susednými katastrami:

- na severe s k.ú. Belince a k.ú. Kamanová;
- na západe s k.ú. Čermany;
- na západe s k.ú. Výčapky a s k.ú. Suľany (zároveň i s hranicou okresu Nitra);
- na juhu s k.ú. Hrušovany;
- na východe s k.ú. Horné Lefantovce (zároveň i s hranicou okresu Nitra);
- na východe s k.ú. Oponice;

Chotár obce sa rozprestiera vo výške od 254 (oblasť "Kopanice" - "Vinice") po približne 151 m n. m. (východná časť katastrálneho územia obce), stred obce má výšku približne 156 m n.m.. Obec je priestorovo limitovaná dvoma faktormi a to prírodným - obec leží na pravobrežnej strane rieky Nitry, obmýva obec z východnej strany, a antropogénnym faktorom - zo západnej strany obec hraničí so železničnou traťou. Chotár je mierne členitý, zo západnej strany sa postupne zvažuje k samotnej obci, až po rieku Nitra. Chotár je čiastočne zalesnený, remízkami, enklávami, či pobrežnou zeleňou popri rieke, prevládajúcu funkciu má však orná pôda.

II. Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia - podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

**1. Horninové prostredie - inžiniersko-geologické vlastnosti, geodynamické javy (napr. zosuvy, seizmicita, erózia a iné), ložiská nerastných surovín, geomorfologické pomery (napr. sklon, členitosť), stav znečistenia horninového prostredia**

Geomorfologické pomery

Slovensko ako celok zaraďujeme do Alpsko-himalájskej sústavy, kde sa potom člení na menšie jednotky. Najväčšiu jednotku teda predstavuje sústava, ktorá sa člení na podsústavy a postupne sa územie rozčlení až na podcelky a ich oddiely. Zaradenie obce Preseľany nájdeme v tab. 14.

**Tab. 14: Začlenenie obce Preseľany do Alpsko - himalájskej sústavy**

Sústava	Podsústava	Provincia	Subprovincia	Oblasť	Celok	Podcelok
---------	------------	-----------	--------------	--------	-------	----------



Alpsko-himalájska sústava	Panónska panva	Západo-Panónska Panva	Malá Dunajská kotlina	Podunajská Nížina	Podunajská pahorkatina	Nitrianska niva ( <b>oddiel</b> Stredonitrianska niva)
						Nitrianska pahorkatina ( <b>oddiel</b> Bojnianska pahorkatina)

Zdroj: Mazúr, E., Lukniš, M. 1986, Geomorfologické členenie SSR a ČSSR. Časť Slovensko. Slovenská kartografia, Bratislava

Podľa morfológicko - morfometrického typu reliéfu a členitosti je územie rozčlenené na:

- *pahorkatina, mierne členitá* - západný cíp katastrálneho územia;
- *pahorkatina, stredne členitá* - západná časť katastrálneho územia;
- *rovina, horizontálne a vertikálne členitá* - stredná časť katastrálneho územia;
- *rovina, nerozčlenená* - východná časť katastrálneho územia, oblasť rieky Nitry;

(Zdroj: *mapka geology*)

Chotár obce sa rozprestiera vo výške od 254 - 151 m n. m., stred obce má výšku 156 m n. m.. Krajina je členitá, vhodná pre poľnohospodárstvo, vinohradníctvo.

#### Hydrogeologické pomery

Územie spadá do hydrogeologického regiónu (priepustnosť + hydrogeologický región):

- **medzizrnová (priepustnosť) + neogén Nitrianskej pahorkatiny**

(P. Malík a J. Švasta 2002, *Hlavné hydrogeologické regióny; Atlas krajiny Slovenskej republiky*)

Podľa hydrogeologických máp ŠGÚ Dionýza Štúra spadá územie do:

- sedimentačného prostredia fluvialného, so zvodnencami s prevažne medzizrnovým typom priepustnosti (prevažne nespevnené sedimenty, štrky (stredná a východná časť k.ú. obce Preseľany)
- sedimentačného prostredia fluvialného, s menšími zvodnencami s medzizrnovým alebo puklinovým typom priepustnosti alebo oblasti s takmer žiadnymi množstvami podzemnej vody, štrky (oblasť zastavaného územia obce a stredná časť k.ú. obce Preseľany);
- sedimentačného prostredia lakustrinného, so zvodnencami s prevažne medzizrnovým alebo puklinovým typom priepustnosti alebo oblasti s takmer žiadnymi množstvami podzemnej vody, íly (západná časť k.ú. obce Preseľany);

#### Geodynamické pomery

Medzi významnejšie exogénne geodynamické javy v záujmovom území môžeme zaradiť predovšetkým plošnú eróziu, vertikálnu (výmoľovú) eróziu a presadenie spraší. Plošná a vertikálna erózia sa výraznejšie prejavuje v západnej časti katastrálneho územia. Podľa vybraných geodynamických javov sú v tejto oblasti sedimenty náchylné na presadenie. Zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy (§ 5 ochrana poľnohospodárskej pôdy pred eróziou) je v pôsobnosti od roku 2004. Sú v ňom určené protierózne opatrenia. V zhode s týmto zákonom je každý užívateľ poľnohospodárskej pôdy povinný vykonávať trvalú a účinnú protieróznou ochranu poľnohospodárskej pôdy vykonávaním ochranných opatrení podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy (§ 5, odstavec 2). Pôdoochranné opatrenia sú zamerané na

zachovanie kvalitatívnych vlastností a funkcií pôdy a na jej ochranu pred poškodením a degradáciou.

Podľa mapového portálu Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra sa územie ohrozené zosuvmi v katastri obce **nenachádza**. Celková náchylnosť územia na zosúvanie je slabá.

Makroseizmická intenzita predstavuje súbor pozorovaných účinkov na ľudí a škôd na majetku. Riešené územie sa nachádza v oblasti ohrozenia zemetrasnou činnosťou. Hodnota makroseismickej intenzity v seizmickom ohrození je 6. (*Atlas krajiny SR, 2002*)

#### Ložiská nerastných surovín

viď. kapitola B I. 3

## 2. Klimatické pomery

Novšia klimatická regionalizácia Slovenskej republiky bola spracovaná v Atlase krajiny Slovenskej republiky 2002 autormi: Lapin, Faško, Melo, Šťastný, Tomlain. Vychádza z regionalizácie spracovanej vyššie uvedenými autormi v roku 1958, ale je dôslednejšia. Tento fakt vyplýva z vyhodnotenia klimatických prvkov dlhšieho časového radu pozorovaní, ktoré umožnilo spracovať klimatické pomery územia Slovenskej Republiky precíznejšie. Riešené katastrálne územie obce Preseľany má klímu charakteristickú pre teplú klimatickú oblasť, mierne suchý okrsok s miernou zimou (Lapin a kol., 2002). Priemerná ročná teplota je 9,3 °C, počet letných dní v roku je nad 50. Priemerný ročný úhrn zrážok je 610 mm. (*Atlas krajiny SR, 2002*) Prevládajúce prúdenie vzduchu je od severozápadu a zo severu na juh juhozápad, priemerná rýchlosť vetra sa pohybuje od 3-4 m/s.

#### Charakteristika klimatických rajónov podľa Atlasu krajiny SR 2002, Tab. 15:

Okrskok	Charakteristika okrsku	Klimatické znaky
T2	Teplý, suchý, s miernou zimou	január nad -3°C, lz = -20 až -40
T4	Teplý, mierne suchý, s miernou zimou	január nad -3°C, lz = 0 až -20

Zdroj: *Atlas krajiny Slovenskej republiky 2002*

ostatné priemerné charakteristiky (SHMÚ):

- priemerná ročná teplota vzduchu: 9,3 °C
- priemerná teplota vzduchu v júli: 19,8 °C
- priemerná teplota vzduchu vo vegetačnom období: 14 - 16 °C
- priemerná hodnota výparu: 526 mm
- prevládajúce prúdenie vzduchu: severovýchodné a severojužné

## 3. Ovzdušie - stav znečistenia ovzdušia

Zákon č. 137/2010 Zb. O ochrane ovzdušia, ktorým sa dopĺňa zákon č. 401/1998 Z.z. O poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia, upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania.

Štátna správa ochrany ovzdušia Okresného úradu Topoľčany, Odboru starostlivosti o životné prostredie, eviduje v k.ú. Preseľany nasledovné stredné zdroje znečistenia ovzdušia:

- sušička obilia prevádzkovateľa Poľnohospodárske družstvo Ponitrie,
- stredisko Preseľany - chov HZ prevádzkovateľa Poľnohospodárske družstvo Ponitrie,

- plynová kotolňa prevádzkovateľa Základná škola s materskou školou Preseľany,
- tehelňa Preseľany prevádzkovateľa Tehelňa Preseľany s.r.o., ktorá je v súčasnosti mimo prevádzky.

V katastrálnom území obce Preseľany sa veľké zdroje znečistenia ovzdušia **nenachádzajú**.

V Nitrianskom kraji, v okrese Topoľčany sa nachádzajú veľké zdroje znečistenia podrobne uvedené v kapitole B II. 1.

**4. Vodné pomery - povrchové vody (napr. Vodné toky, vodné plochy), podzemné vody vrátane geotermálnych, minerálnych, pramene a pramenné oblasti vrátane termálnych a minerálnych prameňov (výdatnosť, kvalita, chemické zloženie), vodohospodársky chránené územia, stupeň znečistenia podzemných a povrchových vôd)**

Povrchové vody

**Vodné toky**

Základnú riečnu sústavu obce tvorí vodohospodársky významný vodný tok Nitra a drobný vodný tok Manický potok. Hydrologicky patrí k.ú. Preseľany k povodiu rieky Nitry, ktorá aj odvodňuje väčšinu jej územia. Rieka Nitra preteká katastrálnym územím zo severu na juh a nemá tu žiaden prítok. Vodnosť rieky Nitry výrazne kolíše v priebehu roka v závislosti od povrchových zrážok. Nitra patrí k dažďovo-snehovému typu odtoku. Rieka Nitra bola v šesťdesiatych rokoch 20-teho storočia zregulovaná a na oboch stranách bola vybudovaná hrádza.

Na toku Nitry je v rkm 80,4 nad obcou Preseľany, vybudovaná hať (MVE) Preseľany. Časť pôvodného koryta ostala zachovaná (rameno na lokalite Pažiť).

Účelom hate Preseľany je:

- ochrana územia pred povodňami
- využitie vody pre veľkoplošné závlahy poľnohospodárskych pozemkov
- energetické využitie

Podľa schváleného manipulačného poriadku pre hať Preseľany je možné zo zdrže odoberať iba vodu na závlahy a to v celkovom množstve 510 l.s-1. Iné využitie zdrže nie je povolené. Správu toku rieky Nitra vykonáva SVP, š.p. Banská Štiavnica, OZ povodie Váhu Piešťany, závod Topoľčany.

V západnej časti katastrálneho územia pramení Manický potok, ktorý sa vlieva do Perkovského potoka. Tok má regulované koryto v dĺžke 1 640 m, úprava vodného toku pochádza z roku 1969. Správu toku vykonáva SVP, š.p. Banská Štiavnica, OZ povodie Váhu Piešťany, závod Topoľčany.

V záujmovom území je situovaná jedna vodná plocha na lokalite Pažiť. Ide o zvyšok pôvodného koryta rieky Nitra pred jej reguláciou. V súčasnosti je znehodnotená zarastaním, výskytom invázijských a burinových druhov. V letnom období súvisle pokrývala povrch hladiny žaburinka menšia (Lemna minor), čo indikuje zvýšený výskyt dusíkatých látok. Táto vodná plocha je s riekou Nitrou prepojená rúrovým priepustom.

Najvyšší vodný stav vodné toky dosahujú koncom februára a v marci, keď sa topí sneh. Najnižší vodný stav dosahujú v septembri, čo je zapríčinené negatívnou vlahovou bilanciou, keď je výpar v letnom období väčší ako zrážky.

Hydrologické údaje pre Manický potok (hydrologické číslo: 4-21-12-028) sú uvedené v tab. 16.

**Tab. č. 16:** Maximálne prietoky Manického potoka dosiahnuté alebo prekročené priemerne raz za:

rok	1	5	10	20	50	100
-----	---	---	----	----	----	-----

$m^3 \cdot s^{-1}$	0,9	2,8	3,5	4,4	5,8	7,0
--------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Zdroj: Reháčková, Paudišová, Schwarz; Všeobecné zásady funkčného usporiadania územia v obvode projektu pozemkových úprav, Preseľany, 2008

### Znečistenie povrchových vodných tokov

Povrchové vody sú znečistené hlavne zo splachu agrochemikálií a vypúšťaním znečistených vôd z poľnohospodárskych objektov, čím sa znižuje kvalita vody a postupne sa ochudobňuje vodná biota.

Povrchové vody sú podľa kvality vody zaraďované do 5 tried kvality:

- I. trieda – veľmi čistá voda
- II. trieda – čistá voda
- III. trieda – znečistená voda
- IV. trieda – silne znečistená voda
- V. trieda – veľmi silne znečistená voda

Zoznam sledovaných ukazovateľov podľa STN 75 7221:

- A – kyslíkový režim
- B – základné fyzikálno-chemické ukazovatele
- C – nutrienty
- D – biologické ukazovatele
- E – mikrobiologické ukazovatele
- F – mikropolutanty (anorganické a organické)
- G – toxicita
- H – rádioaktivita

V **Hornonitrianskej zaťaženej oblasti** sú povrchové vody rieky Nitry v hornom úseku znečisťované odpadovými vodami z banských a priemyselných aktivít a takto znečistené pritekajú na územie Nitrianskeho kraja. Najvýznamnejšie znečistenie tohto úseku toku pochádza zo sídla Topoľčany. Kvalita vody v oblasti je v rozmedzí II. - V. triedy v jednotlivých skupinách ukazovateľov (tab.17). Významnými zdrojmi znečistenia vôd v okrese Topoľčany sú priemyselné podniky a verejná kanalizácia mesta Topoľčany.

**Tab. 17: Kvalita vôd v okrese Topoľčany**

Tok	Miesto odberu vzorky	Skupiny ukazovateľov					
		A	B	C	D	E	F
Bebrava	Krušovce	III	II	IV	III	IV	III
Nitra	Nitrianska Streda	IV	IV	IV	IV	IV	V

Zdroj: [http://www1.enviroportal.sk/pdf/spravy\\_zp/knr02s\\_regi.pdf](http://www1.enviroportal.sk/pdf/spravy_zp/knr02s_regi.pdf)

### Vodné plochy

Do k.ú. obce Preseľany zasahuje z časti vodná plocha "Florida" - je to mŕtve rameno rieky Nitry. Vodná plocha v súčasnosti slúži na rybolov. Ďalšia vodná plocha sa nachádza v lokalite "Pažiť" - ÚPC "L" - v rámci návrhu ÚPN je súčasťou návrhu na revitalizáciu biotopu.

### Podzemné vody

Základnou hodnotenou jednotkou vodohospodárskej bilancie podzemných vôd Slovenska je hydrogeologický rajón s jeho následným detailným členením na subrajóny a čiastkové rajóny. Hydrogeologický rajón je hydrogeologicky jednotné územie s podrobnými hydrogeologickými vlastnosťami, typom zvodnenia a obehom podzemnej vody. Podľa súčasnej hydrogeologickej rajonizácie je územie Slovenska rozdelené na 141 hydrogeologických rajónov. (Generel ochrany a racionálneho využívania vôd SR, 2002).

Hodnotenú územie spadá do hydrogeologického rajónu č. NQ 071 - neogén Nitrianskej pahorkatiny. Určujúcim typom priepustnosti je medzizrnová priepustnosť. Podľa dostupných údajov zo zdroja Slovenského hydrometeorologického ústavu sú pre tento rajón nasledovné údaje: - Využiteľné množstvá podzemných vôd - 1245,57 /2001;l.s<sup>-1</sup>/

- Odbery z podzemných vôd - 158,15 /2001 l.s<sup>-1</sup>/

#### Ochrana vôd a vodných zdrojov

Ochranné pásmo potoka je určené zákonom č. 364/2004 Z.z. Ochrana vodných pomerov a vodárenských zdrojov je osobitne zdôraznená v piatej časti vodného zákona.

V zmysle § 49 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách a vykonávacej normy STN 75 2102 je potrebné zachovať ochranné pásmo pozdĺž uvedených vodných tokov minimálne 5,0 m od brehovej čiary obojstranne.

Pre účely ochrany výdatnosti kvality a zdravotnej bezchybnosti vody vodárenských zdrojov, ktoré sa využívajú sa vyhlasujú pásma hygienickej ochrany vôd (§ 32 vodného zákona).

Rozhodnutím o určení ochranných pásiem vodárenského zdroja sa určia ich hranice a spôsob ochrany, najmä zákazy alebo obmedzenia činností, ktoré poškodzujú alebo ohrozujú množstvo a kvalitu vody alebo zdravotnú bezchybnosť vody vodárenského zdroja, ako aj technické úpravy na ochranu vodárenského zdroja a iné opatrenia, ktoré sa majú v ochrannom pásme vykonať. Práva a povinnosti vyplývajúce z rozhodnutí o určení ochranných pásiem vodárenského zdroja prechádzajú na ďalšieho nadobúdateľa alebo užívateľa majetku, s ktorým sú tieto práva a povinnosti spojené. (viď. kapitola B I. 2.).

Podľa § 33 vodného zákona citlivé oblasti sú vodné útvary povrchových vôd:

A) v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín [§ 2 písm. A

C)] k nežiaducemu stavu kvality vôd,

B) ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sú využiteľné ako vodárenské zdroje,

C) ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd.

V zmysle nariadenia Vlády SR č. 617/2004 Z.z. sa za citlivé oblasti 1) považujú vodné útvary povrchových vôd, ktoré sa nachádzajú na území Slovenskej republiky alebo týmto územím pretekajú.

Za zraniteľné oblasti podľa § 34 vodného zákona sa ustanovujú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých koncentrácia dusičnanov je vyššia ako 50 mg.l<sup>-1</sup> alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť. Vymedzené zraniteľné oblasti sa pravidelne prehodnocujú. V zmysle nariadenia Vlády SR č. 617/2004 Z.z., ktorým sa ustanovujú citlivé a zraniteľné oblasti okrem iných sú evidované ako zraniteľná oblasť aj k.ú. Preseľany s číselným kódom - 505404.

#### Minerálne a geotermálne vody, pramene

V lokalite Mancickov sa nachádza prameň Manického potoka.

V riešenom území obce Preseľany sa nenachádzajú geotermálne vrty. Celé katastrálne územie nespadá do vymedzenej geotermálnej oblasti.

Rybárstvo

Právne zásady ochrany rýb na Slovensku zabezpečujú viaceré zákony a vyhlášky:

- zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- vyhláška MŽP SR č.24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, v zmysle prílohy č. 4 je evidovaných 18 druhov rýb,
- zákon č.139/2002 Z. z. o rybárstve upravuje podmienky ochrany, chovu a lovu rýb a ostatných vodných organizmov tak, aby priamo alebo prostredníctvom ekologických väzieb nedochádzalo k narušeniu vodných ekosystémov a k ohrozeniu genofondu rýb. Zároveň upravuje aj práva a povinnosti fyzických a právnických osôb pri využívaní vôd na ochranu, chov a lov rýb, pôsobnosť štátnej správy na úseku rybárstva ako aj zodpovednosť za porušenie povinností podľa tohto zákona.
- Vyhláška MŽP SR č. 185/2006 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 139/2002 Z. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov

V k.ú. obce Preseľany sa nachádza chovný rybník - kaprový - lokalita "Florida".

Riziko povodní

V území okresu Topoľčany, a teda i v k.ú. obce Preseľany, sú na primárnom vodohospodársky významnom vodnom toku – rieka Nitra a sekundárnych vodných tokoch, odtokové pomery z väčšej časti vysporiadané a toky sú upravené s kapacitou v zastavanom území na  $Q_{100}$ , v extravilánoch od  $Q_{20}$  do  $Q_{100}$ .

Do celkovej koncepcie vodného hospodárstva je zahrnutá aj úprava menších vodných tokov a drobných prítokov v území.

Medzi ochranu pred povodňami zaraďujeme najmä: povodňové plány, povodňové prehliadky, predpovedná, hlásna a varovná povodňová služba, povodňové zabezpečovacie a záchranné práce.

Ochrana pred povodňami zahŕňa:

- a) úpravy tokov,
  - b) budovanie ochranných hrádzí
  - c) realizácia súboru pozemkových úprav
- kombináciu opatrení a) , b) , c)

Zásady ochrany územia pred povodňami:

- V záujme zabezpečenia ochrany územia pred povodňami musia byť rozvojové aktivity v súlade so Zákonom č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami (§20) – uvedené je potrebné zapracovať i do časti „Ochrana pred povodňami“.
- V prípade akýchkoľvek stavebných zámerov v blízkosti vodných tokov s nedostatočnou kapacitou koryta na odvedenie prietoku  $Q_{100}$  – ročnej veľkej vody požadujeme rešpektovať ich inundačné územie, zamedziť v nich výstavbu a iné nevhodné činnosti v zmysle tohto zákona.
- Vytvárať podmienky a budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu zastavaného územia obce obce.
- Stavby protipovodňovej ochrany je potrebné zaradiť v územnoplánovacej dokumentácii medzi verejnoprospešné stavby.
- V rámci využitia územia nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových vôd, vodných tokov a povrchových technických diel na nich.
- Stavby na území s trvalo zvýšenou aktivitou podzemných vôd požadujeme osádzať s úrovňou suterénu min. 0,5 m nad rastlým terénom, bez budovania pivničných priestorov.
- Akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v blízkosti vodných tokov a ich ochranného pásma požadujeme odsúhlasiť s našou organizáciou.

- V prípade situovania rozvojových lokalít v potenciálne zaplavovanom území si musí žiadateľ – investor protipovodňovú ochranu zabezpečiť na vlastné náklady, vrátane príslušnej projektovej dokumentácie. Protipovodňová ochrana nesmie negatívne ovplyvniť odtokové pomery nižšie položených úsekov vodných tokov.

Ciele riešenia:

1. Rešpektovať vodárenské zariadenia a ich ochranné pásma.
2. Rešpektovať a zachovať ochranné pásma vodohospodársky významného vodného toku Nitra a vodných tokov - Manický potok.  
V ochrannom pásme nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí.  
Taktiež je nutné zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom (bez trvalého oplotenia) z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity – uvedené je potrebné zapracovať i do textovej i grafickej časti „Ochranné pásma vodných tokov“, Smernej i Závaznej časti ÚPN. Pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky (§ 49 Zákona o vodách č.364/2004 Z.z). Pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodársky významnom vodnom toku sú pozemky do 10 m od brehovej čiary a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary. Pobrežné pozemky sú súčasťou ochranného pásma.
3. Rešpektovať „Plán managementu povodňových rizík“, preto je potrebné rozvojové aktivity v príľahlom území navrhovať v súlade so Zákomom č.7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami.
4. Zabezpečiť ochranu inundačného územia a vytvárať podmienky pre:
  - pre prirodzené meandrovanie vodných tokov;
  - pre spomaľovanie odtoku povrchových vôd z predmetného územia;
  - dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe je potrebné v maximálnej miere zadržať v území (zachovať retenčnú schopnosť územia), akumuláciou do zberných nádrží a následne túto vodu využívať na závlahu pozemkov, respektíve kontrolované vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky;
  - návrh odvádzania a čistenia odpadových vôd z rozvojových lokalít musí zohľadňovať požiadavky na čistenie vôd v zmysle Zákona o vodách č.364/2004 Z.z. a NV SR č.269/2010 Z.z, ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd;
  - komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach s dôrazom na spomalenie odvedenia povrchových vôd z územia v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody;
  - vytvárať podmienky a budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu zastavaných území miest a obcí;
  - stavby protipovodňovej ochrany zaradiť v územnoplánovacej dokumentácii medzi verejnoprospešné stavby;
  - v rámci využitia územia nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových vôd, vodných tokov a technických diel na nich;
  - Akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v blízkosti vodných tokov a ich ochranného pásma odsúhlasí s organizáciou SVP š.p.;

## 5. Pôdne pomery - kultúra, pôdny typ, pôdny druh a bonita, stupeň náchylnosti na mechanickú a chemickú degradáciu, kvalita a stupeň znečistenia pôd

### Pôdne typy

Orná pôda je sústredená takmer v celom katastrálnom území obce Preseľany, s výnimkou zastavaného územia, zalesnenými plochami a plochami vodných tokov. Charakteristiku pôd, nachádzajúcich sa v katastri, sú uvádzané cez zastúpené bonitované pôdnoekologické jednotky (v skratke BPEJ). Ich zaradenie je podľa hlavnej pôdnej jednotky. Ako vyplýva z podkladov, najviac sú v území zastúpené hlavne hnedozeme typické i oglejené, vyskytujúce sa hlavne v západnej časti katastrálneho územia, ale tiež fluvizeme typické a oglejené, zastúpené vo väčšej miere vo východnej časti katastra obce Preseľany.

(Poznámka HPJ = hlavná pôdna jednotka).

KÓD HPJ	HPJ (hlavné pôdne jednotky)
02	- fluvizeme typické karbonátové, stredne ťažké (FMmc)
03	- fluvizeme typické karbonátové, ťažké (FMmc)
06	- fluvizeme typické, stredne ťažké (FMm)
07	- fluvizeme typické, ťažké (FMm)
11	- fluvizeme glejové, stredne ťažké (lokálne ľahké) (FMG)
12	- fluvizeme glejové, ťažké (FMG)
44	- hnedozeme typické, na sprašiach, stredne ťažké (HMm)
46	- hnedozeme na sprašových hlinách, ťažké (HM)
47	- regozeme a hnedozeme erodované na sprašiach, v komplexoch prevládajú regozeme, stredne ťažké (RM, HMe)
50	- hnedozeme pseudoglejové na sprašových a polygénnych hlinách, stredne ťažké (HMg)
51	- hnedozeme pseudoglejové na sprašových a polygénnych hlinách, ťažké (HMg)

Pôdne typy v riešenom území:

FMmc - fluvizeme typické karbonátové, stredne ťažké a ťažké

FMm - fluvizeme typické, stredne ťažké a ťažké

- sú pôdnymi typmi, ktoré sa vyskytujú len v nivách vodných tokov, ktoré sú alebo donedávna boli ovplyvňované záplavami a výrazným kolísaním hladiny podzemnej vody. Majú svetlý humusový horizont.

- typologicky produkčná kategória: O3 (veľmi produkčné orné pôdy)

FMG - fluvizeme glejové, stredne ťažké (lokálne ľahké) a ťažké

- sú pôdnym typom, ktorý sa vyskytuje len v nivách vodných tokov, ktoré sú alebo donedávna boli ovplyvňované záplavami a výrazným kolísaním hladiny podzemnej vody. Majú svetlý humusový horizont. Glejové pôdy s vysokou hladinou podzemnej vody a glejovým horizontom pod humusovým horizontom.

- typologicky produkčná kategória: O4 (produkčné orné pôdy)

HMm - hnedozeme typické, na sprašiach, stredne ťažké



- sú pôdy na sprašiach alebo sprašových hlinách s tenkým svetlým humusovým horizontom a výrazným B horizontom zvetrávania alebo premiestnenia ílu. V prevažnej väčšine prípadov neobsahujú skelet.
- typologicky produkčná kategória: O3 (veľmi produkčné orné pôdy)

HM - hnedozeme na sprašových hlinách, ťažké

- sú pôdy na sprašiach alebo sprašových hlinách s tenkým svetlým humusovým horizontom a výrazným B horizontom zvetrávania alebo premiestnenia ílu. V prevažnej väčšine prípadov neobsahujú skelet.
- typologicky produkčná kategória: O3 (veľmi produkčné orné pôdy)

RM, HMe - regozeme a hnedozeme erodované na sprašiach. Ornica je u HMe vytvorená zo zvyšku B horizontu, u regozemí je ornica vytvorená zo spraše po úplnom zmytí profilu HM. V komplexe prevládajú regozeme, stredne ťažké

- sú pôdy s veľmi tenkým svetlým humusovým horizontom, ktorý sa vytvoril na viatych pieskoch, na íloch, slieňoch alebo sprašiach. Veľmi často sú tieto pôdy na miestach, kde boli eróziou odstránené pôvodné pôdy. Hnedozeme erodované sú pôdy, u ktorých sa humusový horizont vytvoril z B horizontu.
- typologicky produkčná kategória: O5 (stredne produkčné orné pôdy)

HMg - hnedozeme pseudoglejové (miestami pseudogleje s hrubším humusovým horizontom) na sprašových a polygénnych hlinách, stredne ťažké a ťažké

- sú pôdy na sprašiach alebo sprašových hlinách s tenkým svetlým humusovým horizontom a výrazným B horizontom zvetrávania alebo premiestnenia ílu. V prevažnej väčšine prípadov neobsahujú skelet. Pseudoglejové hnedozeme so sezónnym povrchovým prevlhčením a oglejením.
- typologicky produkčná kategória: O4 (produkčné orné pôdy)

### Pôdne druhy

Z hľadiska zrnitosti pôd sú v katastrálnom území v prevažnej miere zastúpené stredne ťažké pôdy (hlinité) a v menšej miere pôdy ťažké (ilovitohlinité). (Lukniš a kol., 1972)  
Pôdne pomery obce sú priaznivé pre rozvoj poľnohospodárstva. Na území sa nachádzajú chránené poľnohospodárske pôdy v zastúpení 2., 3., 4. a 5. kvalitnej skupiny pôd.

### **Index poľnohospodárskeho potenciálu**

Pre účely praktickej realizácie poznatkov o produkčnej schopnosti pôd bolo potrebné vykonať integrované hodnotenia vzťahov medzi vlastnosťami pôdno-ekologických jednotiek (BPEJ), faktormi prostredia a dostupnými údajmi o úrodách plodín a tak vytvoriť relevantnú sústavu hodnotenia produkčného potenciálu poľnohospodárskych pôd, ktorá je vyjadrená v 100-bodovej stupnici, (od 100 do 1 BH BPEJ), resp. v príslušných kategóriách.

**Vyššie bodové hodnoty vyjadrujú vyšší produkčný potenciál pôdy a nižšie naopak nižší produkčný potenciál pôdy tab. 18, 19:**

Tab. 18: Pôdy s vyšším produkčným potenciálom

Kategória	Index produktivity
1	100-91
2	90-81

3	80-71
4	70-61
5	60-51

Tab. 19: Pôdy s nižším produkčným potenciálom

Katégoria	Index produktivity
6	50-41
7	40-31
8	30-21
9	20-11
10	10-0

Percentuálne zastúpenie pôd s vyšším produkčným potenciálom je 100%-

Katégoria produktivity 2 - predstavuje 15,2%, katégoria produktivity 3 - predstavuje 44,3%, katégoria produktivity 4 - predstavuje 18,2% a katégoria produktivity 5 - predstavuje 31,4%.

Pôdy a s nižším produkčným potenciálom, katégoria 6 - 10, nie sú zastúpené v riešenom území.

Na základe vyššie uvedeného je zrejmé, že v území sú dominantné pôdy s vyšším produkčným potenciálom.

### Produkčná schopnosť pôdy

Na základe typov racionálneho využívania pôd a pôdoznaleckého hodnotenia produkčnej schopnosti BPEJ začleňujeme pôdu do nasledovných kategórií:

katégoria	BPEJ	zaradenie a charakteristika
O3	0102002, 0106002, 0103003, 0144002, 0144102, 0144202, 0146003, 0107003,	veľmi produkčné orné pôdy
O4	0111002, 0146203, 0112003, 0150302, 0151303	produkčné orné pôdy
O5	0147202	stredne produkčné orné pôdy

Najviac je zastúpená katégoria O3 a O4 - veľmi produkčné a produkčné orné pôdy, vyskytujúce sa v západnej časti katastra.

Pri stanovovaní plôch na rozvoj sídelného útvaru sa budú uprednostňovať ako vnútorné rozvojové lokality plochy poľnohospodársky neobrábané a problematické. Pri rozširovaní zastavaného územia obce a stanovovaní vonkajších rozvojových plôch sa budú uprednostňovať v prvom kroku pôdy menej produkčné.

### Vodná a veterná erózia

**Vodná a veterná erózia** predstavujú jeden z najvýznamnejších degradačných faktorov ohrozujúcich úrodnosť pôdy. Závažným degradačným faktorom je tiež zhutnenie pôdy ťažkými mechanizmami, úbytok a zhoršovanie kvality organickej hmoty v pôde.

Erózna ohrozenosť územia závisí hlavne od veľkosti pôdnych častíc a ich vzájomného pomeru. Všeobecne sa erodovateľnosť pôdy zvyšuje so stúpajúcim obsahom jemného prachu a

znižuje sa so stúpajúcim podielom piesku, ílu a organickej hmoty v pôde. Najmenej odolnými k vodnej erózii sú nehumózne spraše, sprašové pokrivy a svahoviny. Najmenej náchylné sú piesčité pôdy s veľkou priepustnosťou pre vodu. Ílové pôdy sú odolné vplyvom značného obsahu koloidných častíc i keď sú najmenej priepustné.

Veterná erózia sa prejavuje predovšetkým na ľahkých pôdach, ktoré trpia rýchlym vysychaním pôdneho povrchu. Nie je obmedzená reliéfom terénu, vyskytuje sa ako v rovinách, tak i na svahoch. Zväčšovanie plôch v smere vetra sa zväčšuje i eróznym účinkom vetra (Stred'anský, 2000). Úroveň veternej erózie v záujmovom území je veľmi nízka, odnos je menej ako 0,7 t/ha.

Závažnosť erózie nie je vhodné podceňovať, pretože spočiatku nenápadne vyzerajúce prejavy erózie môžu v krátkom čase viesť k úplnému zničeniu a v extrémnych prípadoch až k úplnému odstráneniu pôdy. Erózne ohrozenie územia súvisiace s eróznou a akumulácnou činnosťou vody sa najčastejšie prejavuje mechanickým narušovaním, odstraňovaním, transportom a následným usadzovaním pôdno-substrátového komplexu vodou tečúcou po povrchu. Dôsledkom erózie a akumulácie je splachovanie pôd, vytváranie výmoľov, podomieľanie brehov vodných tokov a zanášanie úpäť svahov a inundačných území. Erózia takto spôsobuje deštrukciu územia, a to najmä v oblastiach bez stálej vegetačnej pokrývky.

Intenzita odnosu pôdy závisí od viacerých faktorov. Medzi najvýznamnejšie patria: erózna účinnosť zrážok, charakteristiky reliéfu (sklon a dĺžka svahu), krajinná pokrývka daná prvkami súčasnej krajinej štruktúry.

Katastrálne územie obce je v jeho západnej časti postihované vodnou eróziou, čo má za následok v prípade silných zrážok tzv. "splach" ornej pôdy a teda odnos jeho častíc v podobe výmoľov. Vegetácia v tejto oblasti v súčasnosti absentuje, v návrhovom období sa uvažuje o vybudovaní tzv. zasakovacích pásov, ktoré by v čiastočnej miere zachytávali prívalové zrážky, výnimkou nie je ani vybudovanie suchého poldra, s ktorého vybudovaním sa uvažuje v lokalite "Liahne", nad miestnym poľnohospodárskym družstvom.

#### Vyhodnotenie územia z hľadiska jeho náchylnosti na plošnú vodnú eróziu pôdy pôsobením povrchového toku vody - ohrozenie poľnohospodárskych pôd vodnou eróziou.

- <u>žiadna až slabá erózia</u>	odnos častíc □ 4 t/ha/rok	67,76 % územia
- <u>stredná erózia</u>	odnos častíc 4 - 10 t/ha/rok	26,77 % územia
väčšia časť západnej časti katastra (lokality Manna, Tretí Klas, Kruh, Pindeš, Godola a Bočiny)		
- <u>silná erózia</u>	odnos častíc 10 - 30 t/ha/rok	5,45 % územia
- <u>extrémna erózia</u>	odnos častíc □ 30 t/ha/rok	0,05 % územia
lokality Manna		

/Zdroj: podnemapy.sk/

Náchylnosť celého k. ú. na zosúvanie - je slabá (Atlas krajiny SR, 2002, str. 282)

#### Vyhodnotenie územia z hľadiska jeho náchylnosti na veternú eróziu pôdy - ohrozenie poľnohospodárskych pôd veternou eróziou.

- žiadna až slabá erózia

/Zdroj: podnemapy.sk/

#### Kontaminácia pôd

Kontaminácia pôdy patrí z hľadiska kvality poľnohospodárskej pôdy k stresovým faktorom. Z hľadiska kontaminácie pôd zaradujeme pôdy v k.ú. obce Preseľany do I. triedy a teda medzi pôdy relatívne čisté (100% riešeného územia). (Atlas krajiny SR, 2002)

Z hľadiska náchylnosti pôd na acidifikáciu sú v riešenom území zastúpené pôdy na minerálne chudobných substrátoch náchylné na acidifikáciu (západná a východná časť k.ú. obce) a pôdy karbonátové nenáchylné na acidifikáciu (oblasť zastavaného územia obce Preseľany). (*Atlas krajiny SR, 2002*)

#### Osobitne chránené pôdne zdroje

V SR sa uplatňuje systém ochrany poľnohospodárskeho fondu cez zákon č. 220/2004 Z.z. O ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Podľa zákona č. 220/2004 Z.z. Sú všetky poľnohospodárske pôdy podľa príslušnosti do BPEJ zaradené do 9 skupín kvality pôdy. Najkvalitnejšie patria do 1. Skupiny a najmenej kvalitné do 9. Skupiny. Prvé 4 skupiny sú chránené podľa §12 zákona o ochrane poľnohospodárskej pôdy a možno ich dočasne alebo trvale použiť na nepoľnohospodárske účely iba v nevyhnutných prípadoch, ak nie je možné alternatívne riešenie.

Do prvej skupiny patria pôdy s najvyšším produkčným potenciálom, čiernice typické, karbonátové, a černozeme čiernicové karbonátové, stredne ťažké, bez skeletu v klimatických regiónoch 00 – 02.

Do druhej skupiny sú zaradené čiernice typické a černozeme typické, karbonátové ťažké, fluvizeme typické, karbonátové, stredne ťažké a hnedozeme typické a černozeme typické vyvinuté na sprašiach, stredne ťažké, v klimatických regiónoch 00 – 02.

Do tretej skupiny patria čiernice glejové, stredne ťažké, bez skeletu, prípadne so slabým skeletom, černozeme typické, karbonátové a černozeme hnedozemné na sprašiach, na svahoch do 7° , fluvizeme typické, stredne ťažké až ťažké so stredným obsahom skeletu, fluvizeme glejové, stredne ťažké v klimatických regiónoch 00 – 02. V klimatickom regióne 03 sa vyskytuje černozem čiernicová, prevažne karbonátová, stredne ťažká.

Do štvrtej skupiny sú zaradené čiernice typické, ťažké, stredne hlboké, fluvizeme typické a fluvizeme glejové, stredne skeletovité, stredne ťažké, černozeme a hnedozeme na sprašiach a sprašových hlinách, stredne ťažké na svahoch 7 - 12° a hnedozeme pseudoglejové, stredne ťažké, v klimatických regiónoch 00 – 02. V klimatickom regióne 03 fluvizem typická, karbonátová, stredne ťažká, bez skeletu a v klimatickom regióne 03 – 07 čiernice typické, stredne ťažké.

V piatej skupine nachádzame fluvizeme typické a glejové veľmi ťažké, čiernice glejové ťažké až veľmi ťažké, černozeme hnedozemné, hnedozeme typické a hnedozeme luvizemné, kambizeme typické až luvizemné.

V šiestej skupine nachádzame hnedozeme typické až luvizemné na sprašových hlinách (stredne ťažké pôdy - ľahšie piesočnatohlinité), regozeme a hnedozeme erodované na sprašiach (stredne ťažké pôdy - hlinité) a fluvizeme glejové až pelické (veľmi ťažké).

Identifikované BPEJ v riešenom území sú zaradené nasledovne:

Kód BPEJ – 0102002 – 2.skupina  
 Kód BPEJ – 0106002 – 2.skupina  
 Kód BPEJ – 0103003 – 3.skupina  
 Kód BPEJ – 0111002 – 3.skupina  
 Kód BPEJ – 0144002 – 3.skupina  
 Kód BPEJ – 0144102 – 3.skupina  
 Kód BPEJ – 0144202 – 3.skupina  
 Kód BPEJ – 0146003 – 3.skupina  
 Kód BPEJ – 0107003 – 4.skupina  
 Kód BPEJ – 0146203 – 4.skupina

Kód BPEJ – 0112003 – 5.skupina

Kód BPEJ – 0150302 – 5.skupina

Kód BPEJ – 0147202 – 6.skupina

Kód BPEJ – 0151303 – 6.skupina

Každá BPEJ má svoj kód, ktorý je rozčlenený na jednotlivé charakteristiky pôdy

Tab. 20: Bonitované pôdnoekologické jednotky (BPEJ) v obci Preseľany

Kód BPEJ	Klimatický región	Hlavná pôdna jednotka	Svahovitosť a expozícia	Skeletovitosť a hĺbka pôdy	Zrornosť pôdy
0102002	teplý, veľmi suchý, nížinný	fluvizeme typické karbonátové, stredne ťažké	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 3°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0106002	teplý, veľmi suchý, nížinný	fluvizeme typické, stredne ťažké	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 3°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0103003	teplý, veľmi suchý, nížinný	fluvizeme typické karbonátové, ťažké	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 3°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	ťažké pôdy (ílovitohlinité)
0111002	teplý, veľmi suchý, nížinný	fluvizeme glejové, stredne ťažké, (lokálne ľahké)	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 3°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0144002	teplý, veľmi suchý, nížinný	hnedozeme typické, na sprašiach, stredne ťažké	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 3°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m	stredne ťažké pôdy (hlinité)

				pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	
0144102	teplý, veľmi suchý, nížinný	hnedozeme typické, na sprašiach, stredne ťažké	mierny svah 3° - 7°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0144202	teplý, veľmi suchý, nížinný	hnedozeme typické, na sprašiach, stredne ťažké	mierny svah 3° - 7° južná, východná a západná expozícia	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0146003	teplý, veľmi suchý, nížinný	hnedozeme na sprašových hlinách, ťažké	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 3°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	ťažké pôdy (ílovitohlinité)
0107003	teplý, veľmi suchý, nížinný	fluvizeme typické, ťažké	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 3°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	ťažké pôdy (ílovitohlinité)
0146203	teplý, veľmi suchý, nížinný	hnedozeme na sprašových hlinách, ťažké	mierny svah 3° - 7° južná, východná a západná expozícia	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	ťažké pôdy (ílovitohlinité)

0112003	teplý, veľmi suchý, nížinný	fluvizeme glejové, ťažké	rovina bez alebo s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 3°	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	ťažké pôdy (ílovitohlinité)
0150302	teplý, veľmi suchý, nížinný	hnedozeme pseudoglejové na sprašových a polygénnych hlinách, stredne ťažké	mierny svah 3° - 7° severná expozícia	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0147202	teplý, veľmi suchý, nížinný	regozeme a hnedozeme erodované na sprašiach, stredne ťažké	mierny svah 3° - 7° južná, východná a západná expozícia	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0151303	teplý, veľmi suchý, nížinný	hnedozeme pseudoglejové na sprašových a polygénnych hlinách, ťažké	mierny svah 3° - 7° severná expozícia	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	ťažké pôdy (ílovitohlinité)

### Intervenčné kroky

- zabezpečiť v miestach s intenzívnou veternou a vodnou eróziou protieróznou ochranu pôdy uplatnením prvkov územného systému ekologickej stability, a to najmä biokoridorov, zasakovacích pásov (zatravných, či drevinatých);
- odstrániť pôsobenie stresových faktorov (skládky odpadov, konfliktné uzly a pod.) v územiach systému ekologickej stability (problematiku riešiť na úrovni konkrétnych projektov ako územných systémov ekologickej stability);
- zabezpečiť nástrojmi územného plánovania ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovu funkčného územného systému ekologickej stability, biologickej integrity krajiny a biodiverzity na úrovni regionálnej a lokálnej, znamená venovať pozornosť predovšetkým chráneným územiám v biokoridoroch;

- realizovať výsadbu lesa v nivách riek, na plochách náchylných na eróziu a pri prameniskách, podporovať zvýšenie podielu nelesnej stromovej a krovinej vegetácie;
- aplikovať šetrné hospodárenie s ornou pôdou v podobe zavedených opatrení (oranie po vrstevnici, správne umiestnenie širokoriadkových plodín na svahu, striedanie plodiny pri rovnakej hĺbke orby);
- rešpektovať všetky kategórie chránených území a ich ochranné pásma v zmysle platnej legislatívy o ochrane prírody a krajiny,
- zohľadňovať pri umiestnení činnosti na území ich predpokladané vplyvy na životné prostredie (proces posudzovania EIA) a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov.

## 6. **Fauna, Flóra - kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika, chránené vzácne a ohrozené druhy**

### **Flóra**

#### *Fytogeografické pomery*

Na druhové zloženie rastlinstva vplyva najmä geologické podložie, pôda, reliéf a nadmorská výška. V riešenom k.ú. obce Preseľany je reálna vegetácia kultúrnej krajiny výrazne poznačená vplyvom človeka. V záujmovom území sa vzhľadom na dlhodobé, intenzívne a prevažujúce poľnohospodárske využívanie zachovalo len veľmi málo prírodných vegetačných prvkov. Taktiež poloha k.ú. obce Preseľany má výrazný vplyv na zloženie flóry – vyskytujú sa tu prvky bezlesnej xerothermnej kveteny a taxóny panónskej kveteny.

Podľa fytogeografického členenia (Futák, 1982) patrí územie do oblasti:

- panónskej flóry (Pannonicum),
- obvodu eupanónskej xerothermnej flóry (okres Podunajská nížina)

Toto začlenenie znamená, že v prirodzenom druhovom zložení vegetácie prevládajú teplomilné druhy prevažne panónskeho alebo pontického pôvodu.

Lesné porasty sú lokalizované na severozápadnej katastrálnej hranici v západnej časti východne od Manického potoka. V lesných porastoch sa vyskytujú nepôvodné dreviny ako napríklad jaseň mannový (*Fraxinus ornus*) a agát biely (*Robinia pseudoaccacia*). Lesný porast Manna patrí medzi lesné spoločenstvá 1. dubového lesného vegetačného stupňa, do skupiny lesných typov (SLT) *Carpineto-Quercetum* - hrabové duby. Územne patria tieto lesy do LHC Topoľčany a ich celková výmera dosahuje 15,9 ha. V zmysle Vyhlášky č. 453/2006 Z.z. o hospodárskej úprave lesov a ochrane lesa je tento lesný porast zaradený do kategórie lesov hospodárskych, ktorých prvou funkciou je produkcia dreva. Druhové zloženie tohto lesného porastu je nepriaznivo ovplyvnené výsadbou nepôvodného druhu agátu bieleho - jeho zastúpenie tvorí až 70 %.

V záujmovom území boli zmapované nasledovné mapovacie vegetačné jednotky (Michalko a kol., 1986): Lužné lesy nížinné, Dubovo-hrabové lesy panónske a Dubovo- cerové lesy:

### ***Lužné lesy nížinné***

#### **Ls1.1 Vrbovo-topoľkové nížinné lužné lesy**

- Tieto azonálne lesy sa vyskytujú v nížinných oblastiach na údolných nivách väčších riek (Dunaj, Morava, Váh, Hron, Latorica, Bodrog a p.) pričom oproti ich toku v minulosti prenikali aj do spodných častí údolí a niektorých kotlín. Ich existencia je viazaná na blízkosť riek a z nej



vyplývajúcej vysokej hladiny podzemnej vody a, v závislosti od blízkosti toku, aj viac či menej pravidelných záplav. Vďaka týmto dvom rozhodujúcim faktorom je možné lužné lesy rozčleniť na niekoľko na seba nadväzujúcich typov.

Ešte častejšie sa porasty „mäkkého luhu“ vyskytujú na lokalitách vzdialenejších od vodných tokov, ktoré sú zamokrené najmä pod-zemnou vodou. Takéto porasty predstavujú už prechod k slatinným jelšinám. Kritériom pre ich rozlíšenie by mohla byť vzdialenosť od vodného toku - napr. lokality v priehlbínach mŕtvych ramien sú ešte asi viac formované riekou než len obyčajným zamokrením. Každopádne však časť lokalít vyznačených na mapke by už nemala patriť k lužným lesom.

Najbližšie ku korytu sa nachádza tzv. mäkký luh tvorený rôznymi druhmi vŕb (najmä vŕba biela a v. krehká), domácimi druhmi topoľov a jelšou lepkavou. Ide vlastne o pásмо boja medzi riekou a lesom, postihované častými záplavami, poškodzované ľadom, v extrémnych prípadoch dokonca aj pohybom ešte nespevnených štrkových alebo pieskových lavíc tvoriacich ich podložie. Časť mäkkých luhov považujeme za ochranné lesy chrániace brehy tokov pred eróziou. Hospodársky význam týchto porastov je zanedbateľný.

Vo väčšej vzdialenosti od tokov sú už pôdy suchšie, hladina spodnej vody leží hlbšie a k záplavám dochádza len zriedka. Častejšie sa vyskytuje zamokrenie pôd zdvihnutou podzemnou vodou. Bez prídavnej podzemnej vody by tieto stanovišťa boli pomerne suché a vyvinuli by sa na nich bežné zonálne lesy, čiže lesy okolitého vegetačného stupňa (dubiny až bukové dubiny). Vďaka vplyvu vodného toku sa tu však vyvinul tvrdý luh, čiže les tvorený dubom letným, jaseňom (štíhlým a / alebo úzkolistým), brestom poľným, v spodnej vrstve aj s hrabom, javorom poľným, lipou a ďalšími drevinami. Hospodársky význam týchto porastov bol značný a uchoval sa (možno aj zvýšil) aj po ich premene na topoľové plantáže – pôvodne pestrá produkcia cenných sortimentov sa však zmenila na kvantitatívnu produkciu topoľových výrezov. Bylinný kryt týchto lesov je pestrý. V mäkkom luhu dominujú močiarny (najmä ostrice *Carex* sp.) a odolnejšie vodné (napr. *Phragmites australis*, *Typha* sp., *Alisma plantago-aquatica*) druhy. V suchších typoch sa postupne presadzujú vlhkomilné druhy (napr. *Thelypteris palustris*, *Baldingera arundinacea*, *Galium palustre*, *Urtica kioviensis*, *Rubus caesius*, *Aristolochia clematitis*, so vzácnejších napr. *bledule Leucojum* sp., alebo snežienka *Galanthus nivalis*). V najsuchších typoch tvrdého luhu už prevládajú bežné lesné druhy.

### **Ls2.2 Dubovo-hrabové lesy panónske (*Carpinion betuli*)**

- V prirodzených porastoch nížinných dubín absolútne dominuje dub zimný, najdôležitejšou primiešanou drevinou je dub cerový. Napriek názvom niektorých jednotiek zaradených do tejto skupiny je zastúpenie hraba vo väčšine typov nízke, hojnejší býva len na vlhších stanovištiach. Z ďalších drevín sa prirodzene vyskytujú javor poľný, javor mliečny, javor tatársky, lipa malolistá, brest poľný a brekyňa. Buk sa môže vyskytovať vo vyšších polohách, nikdy však nie vo väčšom zastúpení. Predpokladá sa, že aj v pôvodných porastoch boli hojné kry ako zob vtáčí, bršlen, hloh, trnka ruža šípová, drieň, kalina a p. Dnes je krovitá etáž druhovo chudobnejšia no v slabšie zapojených porastoch býva natoľko kompaktná, že predstavuje hrozbu pre prirodzenú obnovu duba a ďalších stromov.

V bylinnom podrate dominujú druhy trávovitého vzhľadu mezotrofné xerofytne (*Poa angustifolia*, *Bromus sterilis*, na najsuchších lokalitách aj *Festuca valesiaca*, *F. pseudodalmatica*, *F. sulcata*, *F. pseudoovina*) a mezotrofné mezofytne (*Poa nemoralis*, *Brachypodium sylvaticum*, *Melica uniflora*, *Dactylis polygama*), typické sú aj teplomilné dubinové druhy (*Vicia cassubica*, *Melittis melissophyllum*, *Clinopodium vulgare*, *Astragalus glycyphyllos*, *Lathyrus niger*, *Vincetoxicum hirundinaria* a ďalšie). V najsuchších typoch sa ojedinele môžu vyskytnúť aj druhy lesostepné (*Asperula glauca*). Na pôdach bohatších na dusík sú hojné aj druhy nitrofilné a heminitrofilné (*Glechoma hirsuta*, *Stellaria holostea*, *Alliaria petiolata*, *Geranium robertianum*, *Stachys sylvatica*, *Chelidonium majus*, *Mercurialis perennis*). Na zavlhčených pôdach zas

pristupujú vlhkomilné druhy (*Lysimachia nummularia*, *Deschampsia caespitosa*, *Carex brizoides*). V najvyšších polohách bývajú ojedinele primiešané aj bučínové druhy, najmä *Dentaria bulbifera*.

### Łs3.4 Dubovo-cerové lesy (*Quercetum petraeae-cerris*)

- sú xerotermofilné lesy na kambizemiach, rendzinách i na hnedozemiach. Vedúcimi druhmi sú dub zimný (*Quercus petraea*) a dub cerový (*Quercus cerris*). Miestami sa vyskytujú aj dub žltkastý (*Quercus dalechampii*) alebo dub sivozelený (*Quercus pedunculifolia*) či dub letný (*Quercus robur*). Iných drevín ich dopĺňa javor poľný (*Acer campestre*), javor tatársky (*Acer tataricum*), Krovinná vrstva je bohatá a tvoria ju najmä vtáčí zob (*Ligustrum vulgare*), drieň obyčajný (*Cornus mas*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), ruža galská (*Rosa gallica*) a rešetliak prečisťujúci (*Rhamnus catharticus*).

Pozdĺž vodných tokov sa vyskytujú zvyšky jaseňovo-brestovo-dubových a jelšových lužných lesov.

Porasty sa nachádzajú najmä na okraji dubohrabín ako prechod k nelesným biotopom. V pahorkatinovej časti prevládajú poľnohospodárske a urbanizované plochy so sekundárnou vegetáciou a zachovanými zvyškami lesíkov - resp. NDV.

Nelesná drevinová vegetácia (NDV) je v záujmovom území zastúpená minimálne, a to najmä vo forme líniových porastov. Menej sú zastúpené plošné formácie a ojedinele aj solitérne stromy alebo menšie skupiny drevín. Druhové zloženie porastov NDV v záujmovom území môžeme vo všeobecnosti charakterizovať ako chudobné, aj keď spektrum zaznamenaných druhov je pomerne široké. V porastoch však často dominuje jeden druh, a to nepôvodný agát biely (*Robinia pseudoaccacia*), častý je aj topol kanadský (*Populus x canadensis*).

Aktuálna vegetácia v k.ú. Preseľany bola vyhodnotená s hľadiska zastúpenia nepôvodných (alochtonných) druhov a zastúpenia burinových (synantropných) druhov rastlín v bylinnom poschodí. Zo všetkých determinovaných druhov (167) bolo až 56 druhov vyhodnotených ako nepôvodné druhy, čo tvorí až 33,73 % podiel. Podiel burinových druhov svedčí o dlhodobom vplyve človeka na krajinu a vysokej intenzite jej využívania a na druhej strane indikuje zníženú mieru starostlivosti o krajinu, v ktorej sa vyskytuje veľa neudržiavaných a neobhospodarovaných miest, ktoré predstavujú trvalý zdroj diaspór týchto druhov.

## **Fauna**

Územie Preselian patrí z hľadiska fauny k hodnotným územiám, najmä časť ležiaca v oblasti rieky Nitry. Zo zoogeografického hľadiska je územie významným spojovacím článkom medzi panónskou a karpatskou faunou. Nachádzajú sa tu štyri živočíšne spoločenstvá:

### **Živočíšne spoločenstvo listnatých lesov**

- väčšia časť územia je porastená listnatými lesmi. Medzi charakteristické druhy listnatých lesov patria jašterica zelená (*Lacerta viridis*), užovka stromová (*Elaphe logissima*), holub plúžik (*Columba oenas*), sojka škriekavá (*Garrulus glandarius*), či sýkorka veľká (*Parus major*). Pre túto oblasť je typická i vysoká zver ako jeleň lesný (*Cervus elaphus*) a srnec lesný (*Capreolus capreolus*). Na pôdu sa viažu populácie bezstavovcov – červov, mäkkýšov,

kôrovcov, roztočov, pavúkov, hmyzu či chrobákov. Vyskytujú sa tu tiež drobné zemné cicavce, charakteristický je výskyt mravcov, múch, komárov a kliešťov. V rámci CHVU Tríbeč je ochrana sústredená na loviská a hniezdiská orla kráľovského.

### Živočíšne spoločenstvo polí a lúk

- ovplyvňuje ho striedanie kultúr, druhová stereotypnosť a časté zásahy človeka. Na poliach boli sledované druhy vtákov ako bažant obyčajný (*Phasianus colchicus*), jarabica poľná (*Perdix perdix*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), straka obyčajná (*Pica pica*), vrabec poľný (*Passer montanus*), hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*), penica jarabá (*Sylvia nisoria*) a myšiarka ušatá (*Asio otus*). Medzi typické druhy spoločenstva patria zajace, hraboše, vtáky a chrobáky. Vyskytuje sa v extraviláne obce, hlavne na V a JV strane.

### Živočíšne spoločenstvo ľudských sídišť

- viaže sa na obytnú a hospodársku časť obce. Sú to zvieratá, ktoré hľadajú obživu u človeka a v jeho hospodárstve – hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*), drozd čierny (*Turdus merula*), vrabec domový (*Passer domesticus*), myš domová (*Mus musculus*) a potkan obyčajný (*Mus desumanus*). Svoje hniezda si robia v blízkosti hospodárstiev. Ďalšou skupinou sú zvieratá, ktoré si síce v blízkosti ľudských obydlií robia hniezda ale potravu si hľadajú nielen v sídlach ale aj v ich okolí – plamienka driemavá (*Tyto alba*), lastovička obyčajná (*Hirundo rustica*), belorítka obyčajná (*Delichon urbicum*). Poslednou skupinou sú druhy, ktoré sa nachádzajú aj v iných biotopoch, ako napr. ropucha zelená, užovka obyčajná, jašterica zelená, stehlík, jež obyčajný, netopiere, dážďovky, slizniaky, stonožky, ucholaky, vošky, muchy, motýle a kobyly.

### Živočíšne spoločenstvo brehov tokov a vôd

- Patria sem druhy pohybujúce sa medzi vodou a suchou zemou, vo vode si hľadajú potravu alebo skrýšu pred nepriateľmi. Sú to napr. žaby – skokan zelený (*Rana esculenta*), drobné bezstavovce, červy, mäkkýše, pavúky, kosce, mnohonôžky a hmyz. Niektoré druhy lietajú nad vodou a ich larvy žijú vo vode – šidlá, vážky, podenky (*Ephemera*). Na prítomnosti vody sú závislé kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), kunka červenobruchá (*Bombina bombina*). Z pobrežných krovín možno začiatkom jari pozorovať sláviku obyčajného (*Luscinia megarhynchos*), vlhu obyčajnú (*Oriolus oriolus*) a kúdelníčku lužnú (*Remiz pendulinus*). Rieku Nitru a jej prítoky osídľuje sliepočka vodná (*Gallinula chloropus*), kačica divá (*Anas platyrhynchos*) a ondatra pižmová (*Ondatra zibethicus*).

Mnohé živočíšne druhy citlivo reagujú na zmeny v prírodnom prostredí, zmeny s negatívnym vplyvom na živočíchy spôsobujú znižovanie ich početnosti až ústup z danej lokality. Je veľmi dôležité zachovanie čo najrozmanitejších prírodných pomerov a tým zachovanie biodiverzity v danom území.

## 7. Krajina - štruktúra, typ, scenéria, stabilita, ochrana

Riešené územie je využívané hlavne poľnohospodársky, je členité, zvažujúce sa od západnej časti katastra, po zastavané územie obce Preseľany, až po rieku Nitru. Východná časť k.ú. obce Preseľany, za riekou Nitru, je úplne rovina. V krajinnej štruktúre riešeného územia má veľký význam nielen poľnohospodárska pôda, ktorá zaberá 85 % z výmery katastrálneho územia, a nepoľnohospodárske plochy tvoria len 15 % územia. Súčasná krajinná štruktúra je tvorená prevažne súbormi prvkov, ktoré boli človekom výrazne ovplyvniteľné a prvkami, ktoré človek ovplyvnil čiastočne, alebo úplne pozmenil. Zastúpenie lesných spoločenstiev v

katastrálnom území má nenahraditeľný význam a úlohu v ekologickej stabilite územia, prispieva k biodiverzite územia a v neposlednom rade i k samotnej ochrane územia.

Krajinný obraz a scenériu tvoria najmä polia a vinice ako výsledok intenzívnej poľnohospodárskej činnosti v záujmovom území, ale i lesné spoločenstvá a celky v podobe remízok a enkláv, ktoré vnášajú do územia prvky gradácie. Ku scenérii prispieva sezónna obmena plodín, ktoré sa pestujú na poliach. Koloritom územia je i meniaci sa farebnosť lesa, brehovej zelene popri rieke, nelesnej stromovej vegetácie, či farebnosť miestnych viníc v závislosti od ročných období. Polia sú vo väčších segmentoch a linkách prerušované remízkami vyššej zelene, vodnými tokmi so sprievodnou zeleňou, či ďalšími líniami v podobe účelových spevnených a nespevnených ciest s kompaktným a miestami prerušovaným porastom. Krajinný obraz dotvára nielen prírodný prvok v podobe meandrujúcej rieky Nitry, ale i obraz sídelnej štruktúry obce, a to línie cestných telies - cesta I. triedy/64, línie miestnych komunikácií a línia železnice.

Štruktúra krajinej pokrývky (%)

viď. kapitola. (B.I.1.)

**8. *Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov [napr. národné parky, chránené krajinné oblasti, navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), chránené vodohospodárske oblasti], územný systém ekologickej stability (miestny, regionálny, nadregionálny)***

**Ochrana krajiny a významné krajinárske ekologické štruktúry - chránené územia prírody**

Ochranou prírody a krajiny sa rozumie obmedzovanie zásahov, ktoré môžu ohroziť, poškodiť alebo zničiť podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, vzhľad krajiny a znížiť jej ekologickú stabilitu, ako i odstraňovanie takýchto zásahov. Cieľom ochrany prírody a krajiny je chrániť prírodu pre optimálne využitie krajiny. Príroda a jej časti v rámci krajiny predstavujú pre život nesmierne dôležitú, až existenčnú zložku životného prostredia. Prírodu a krajinu treba chrániť nielen z hľadiska súčasných životných potrieb, ale aj pre potrebu zachovať ju pre budúce generácie ako zdravú.

Ochranu prírody a krajiny upravuje najmä osobitný zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a zákon č.454/2007, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“). V zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny na území Slovenskej republiky platí prvý stupeň ochrany, ak tento zákon alebo všeobecne záväzný právny predpis vydaný na jeho základe neustanovuje inak. Ďalej tento zákon upravuje druhovú ochranu, ochranu drevín, pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, práva a povinnosti právnických a fyzických osôb a zodpovednosť za porušenie povinností na úseku ochrany prírody a krajiny.

**Územná ochrana**

Natura 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie a hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre Európsku úniu ako celok. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii. Sústavu NATURA 2000 tvoria dva typy území: chránené vtáčie územia a územia európskeho významu.

Biotopy druhov vtákov európskeho významu a biotopy sťahovavých druhov vtákov možno na účel zabezpečenia ich prežitia a rozmnožovania vyhlásiť za chránené vtáčie územia. Do k.ú. obce Preseľany **zasahuje CHVÚ Tríbeč** - východná časť k.ú. po riekou Nitru.

Základné informácie o biotopoch národného významu a biotopoch európskeho významu a ich zoznam so spoločenskou hodnotou upravuje zákon č. 198/2014 ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z.z. O ochrane prírody a krajiny.

### **Hodnotenie územia z hľadiska ochrany prírody**

Výnosom MŽP SR č. 3/2004 -5.1 zo 14. júla 2004 bol vydaný zoznam území európskeho významu, ktorý nadobudol účinnosť 1. augusta 2004. Do riešeného územia zasahuje územie európskeho významu.

Národný zoznam navrhovaných *chránených vtáčích území* schválila Vláda SR dňa 9. júla 2003 uznesením vlády č. 636/2003, národný zoznam obsahuje 38 navrhovaných chránených vtáčích území s celkovou rozlohou cca 1 236 545 ha (25,2% rozlohy SR). Do riešeného územia zasahuje vyhlásené chránené vtáčie územie.

Biotopy európskeho a národného významu

V prílohe č.1 vyhlášky sa nachádza zoznam a spoločenská hodnota biotopov európskeho a národného významu a prioritných biotopov, ktoré sú predmetom ochrany v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny a na zasahovanie do nich spôsobom, ktorým sa môžu poškodiť alebo zničiť sa vyžaduje súhlas príslušného orgánu ochrany prírody – Okresný úrad Topoľčany, Odbor starostlivosti o životné prostredie.

**Z hľadiska rozloženia jednotlivých ťažiskových prvkov územného systému ekologickej stability v riešenom území možno uviesť nasledovné prvky:**

### **Chránené územia a prvky ÚSES**

Vo východnej časti katastrálneho územia Preseľany bolo podľa § 26 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny vyhlásené **Chránené vtáčie územie Tríbeč**. V celom území platí 1. stupeň ochrany. V území nie sú lokalizované regionálne ani lokálne významné mokrade.

CHVÚ Tríbeč bolo vyhlásené Vyhláškou MŽP SR č. 17/2008 Z.z. zo 7.1.2008, na účel zabezpečenia priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov. Dôvodom ochrany CHVÚ Tríbeč je predovšetkým ochrana orla kráľovského, jeho hniezdisk a lovisk, ďalej zabezpečenie priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov: ďatľa prostredného, hrdličky poľnej, krutihlava hnedého, lelka lesného, muchára sivého, muchárika bielokrkeho, penice jarabej, prepelice poľnej, včelára lesného, výra skalného, žltouchvosta lesného a zabezpečenia podmienok ich prežitia a rozmnožovania.

Celé CHVÚ Tríbeč má rozlohu 23 802,80 ha. Do k.ú. Preseľany zasahuje 353,56 ha.

Podľa § 26 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, bod (5), sa v chránenom vtáčom území zakazuje vykonávať činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na predmet jeho ochrany.

Podľa § 2 sa za zakázané činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na predmet ochrany chráneného vtáčieho územia v celom chránenom vtáčom území považuje:

- a) vykonávanie lesohospodárskej činnosti v blízkosti hniezda orla kráľovského, ak tak určí obvodný úrad životného prostredia;
- b) budovanie alebo využívanie poľovného zariadenia alebo vykonávanie práva poľovníctva od

15. februára do 15. júla okrem práv poľovníckej stráže v blízkosti hniezda orla kráľovského, ak tak určí obvodný úrad životného prostredia;
- c) výrub alebo vykonávanie akýchkoľvek zásahov do drevín rastúcich mimo lesa v období od 1. marca do 31. júla okrem odstraňovania následkov porúch alebo havárií na elektrickom vedení;
- d) rozorávanie existujúcich trvalých trávnych porastov okrem ich obnovy;
- e) zmena druhu pozemku z existujúceho trvalého trávneho porastu na iný druh poľnohospodárskeho pozemku;
- f) mechanizované kosenie trvalých trávnych porastov na súvislej ploche väčšej ako 0,5 hektára spôsobom od okraja do stredu;
- g) umelé zalesňovanie nelesných pozemkov;
- h) rekultivácia nevyužívaných pozemkov na poľnohospodárskej pôde od 1. marca do 31. júla;
- i) aplikovanie insekticídov alebo herbicídov na trvalých trávnych porastoch, drevinách rastúcich mimo lesa, neobhospodarovaných plochách na poľnohospodárskej pôde, v mokradiach, vetrolamoch alebo medziach okrem odstraňovania invázných druhov;
- j) aplikovanie priemyselných hnojív alebo pesticídov na okrajoch miestnych alebo účelových komunikáciách od 1. marca do 31. júla;
- k) aplikovanie rodenticídov iným spôsobom ako vkladáním do nôr.

### **Druhovú ochranu**

Zoznam chránených druhov rastlín a živočíchov, druhov európskeho, národného významu a prioritných druhov je v príslušných prílohách vyhlášky. Evidenciu chránených druhov a starostlivosť o ne v riešenom území zabezpečuje ŠOP SR, Regionálne centrum ochrany prírody v Nitre. Legislatívnu ochranu chránených druhov upravujú príslušné ustanovenia zákona o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky.

K najzávažnejšej príčine, ktorá ohrozuje chránené druhy rastlín a živočíchov je zánik alebo narušenie ich biotopu – prírodného prostredia, v ktorom žijú. Tieto zmeny sú dôsledkom činností ako : rozorávanie lúk (rozširovanie plôch ornej pôdy v lokalitách TTP), úprava vodných tokov (ich vyrovňovanie, vybetónovanie dna a svahov, likvidácia brehovej vegetácie), znečisťovanie pôdy, vody a ovzdušia, klimatické zmeny.

V posledných rokoch k takýmto faktorom pristupuje aj výskyt a šírenie invázných druhov, t.j. nepôvodných druhov rastlín, ktoré hromadne prenikajú do prostredia (spoločenstiev, ekosystémov), kde pôvodne nežili, pričom ohrozujú, vytláčajú pôvodné druhy rastlín. Invázne druhy rastlín sú uvedené v prílohe č. 2 vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z. z., ktorá upravuje aj ich zneškodňovanie a odstraňovanie.

Pre ochranu prirodzeného druhového zloženia ekosystémov je podľa § 7b ods. 2 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny zakázané invázne druhy rastlín držať, prepravovať, dovážať, pestovať, rozmnožovať alebo obchodovať s nimi, ako aj s ich časťami alebo výrobkami z nich, ktoré by mohli spôsobiť samovoľné rozšírenie invázneho druhu. Podľa § 7b ods. 3 zákona je vlastník, správca alebo užívateľ pozemku povinný odstraňovať invázne druhy rastlín zo svojho pozemku spôsobom, uvedeným v prílohe č. 2a vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon a starať sa o pozemok tak, aby sa zamedzilo ich opätovnému šíreniu. Ak vlastník, správca alebo užívateľ pozemku odstránenie rastlín invázných druhov nevykonáva v lehote určenej orgánom prírody, činnosť vykoná orgán ochrany prírody alebo ním poverená osoba na náklady toho, komu bolo odstránenie invázných druhov rastlín nariadené; činnosť môže na náklady toho, komu bolo odstránenie invázných druhov uložené, vykonať aj obec po dohode s orgánom ochrany prírody.

Z hľadiska druhovej ochrany medzi najviac ohrozené druhy v poľnohospodárskej krajine patria z vtákov dravce a druhy hniezdiace v dutinách stromov, ako aj druhy viazané na stepné biotopy.

Prioritnou požiadavkou ochrany živočíchov je zabezpečenie ochrany primerane veľkých biotopov, v ktorých môžu prirodzene prežívať a rozmnožovať sa. V riešenom území chránené druhy sú viazané najmä na vresoviská a silikátové skalné steny.

#### Návrh riešenia

Pri návrhu územnoplánovacej dokumentácie obce je zároveň potrebné v maximálnej miere zachovať existujúcu lesnú a mimolesnú drevinovú vegetáciu v poľnohospodárskej krajine (remízy, sprievodnú drevinovú vegetáciu vodných tokov a ciest).

V miestach jej absencie je potrebné túto drevinovú vegetáciu doplniť s použitím pôvodných druhov, vhodných na príslušné stanovisko. Zachovať lesný porast v jeho rozsahu, pri prebierkach postupovať plánovite, neaplikovať plošné odstránenie lesného porastu, dodržiavať zásady lesohospodárskeho plánu.

#### Územný systém ekologickej stability

V zmysle § 2 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny sa za územný systém ekologickej stability (ÚSES) považuje taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základnými prvkami kostry ÚSESu sú biocentrá a biokoridory provincionálneho, nadregionálneho, regionálneho a miestneho významu a interakčné prvky. Súčasťou tvorby ÚSES v krajine je aj systém opatrení na ekologicky vhodné a optimálne využívanie krajiny a jej potenciálu. V Slovenskej republike koncepcia ÚSES bola prijatá uznesením vlády SR č. 394 z roku 1991. Tvorba projektov ÚSES sa v Slovenskej republike realizovala systémom „zhora na dol“, od Generelu nadregionálneho ÚSESu SR cez regionálne až miestne ÚSES-y. V rámci spracovávania územnoplánovacích dokumentácií veľkých územných celkov Slovenska bola koncepcia ÚSES zapracovaná do ÚPN Regiónu NR kraja jednotlivých krajov. Jednotlivé Regionálne ÚSES-y boli použité ako záväzné územnoplánovacie podklady pre kapitolu krajinná štruktúra a ÚSES.

V zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny :

1. biocentrum je ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev,
2. biokoridor je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky,
3. interakčný prvok určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, najmä trvalá trávna plocha, močiar, porast, jazero, prepojený na biocentrá a biokoridory, ktorý zabezpečuje ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej človekom.

Minimálne nutné parametre biocentier a biokoridorov na úrovni M-ÚSES:

- biocentrum: pre vegetačný stupeň dubový a lužné lesy : 30-10 ha, pre vodné spoločenstvá tečúce: viac ako 100 m, pre vody stojaté: 1 ha, pre lúčne spoločenstvá : 3 ha
- biokoridor: pre lesné spoločenstvá: 2000 m, mokrade: 2000 m, lúčne spoločenstvá: 1000 m, minimálne nutná šírka jednoduchého biokoridoru pre lesné spoločenstvá: 15 m, mokrade a lúčne spoločenstvá: 20 m.

Približná minimálna doba na dosiahnutie plnej funkčnej spôsobilosti biocentra a biokoridora miestneho významu je pre:

- vodné spoločenstvá: 10 rokov

- mokrade : 10 rokov
- lúky: 20 rokov
- les s prevahou duba: 400 rokov

Dokumentácie ÚSES (GNÚSES, RÚSES, MÚSES) sú v zmysle § 54 zákona č. 543/2002 Z.z. o OPaK dokumentáciami ochrany prírody a krajiny a sú podkladmi na vypracovanie územnoplánovacej dokumentácie.

Východná časť obce Preseľany je na rozdiel od západnej časti územia bohatšia na ekologické prvky. Základom kostry ekologickej stability v obci Preseľany sú:

#### Prvky ÚSES - stav:

Záujmové územie je extrémne chudobné na ekologické prvky. Základom kostry ekologickej stability v k.ú. Preseľany je regionálny biokoridor rieka Nitra. Jedná sa však o regulovaný, umelo napriamený tok, jeho význam pre ekologickú stabilitu tiež znižuje aj silné znečistenie vody a nevhodná štruktúra a druhové zloženie brehových porastov. Najvyššiu ekologickú hodnotu v území majú dva plošné porasty - úsek pôvodného toku rieky Nitry na lokalite Pažiť a lesný porast Manna. Ich význam však vyplýva skôr z ich plošného rozsahu a potenciálu, ich súčasné druhové zloženie je prevažne nevyhovujúce. Cieľom územného systému ekologickej stability je vytvorenie čo najpriaznivejšej štruktúry krajiny.

K záujmovým územiám ochrany ďalej patrí:

Biotopy európskeho významu

- úsek pôvodného toku Nitra s prirodzeným brehovým porastom, ktorý je biotopom európskeho významu Ls1.1 (91E0\*) Vřbovo-topoloňové nížinné lužné lesy
- mŕtve rameno rieky Nitra s výskytom mokradových spoločenstiev
- južne od mŕtveho ramena rieky Nitra sa nachádza lesný porast, ktorý je biotopom európskeho významu Ls1.3 (91E0\*) Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy.

#### **Biotopy regionálneho významu**

V k.ú. Preseľany sa nachádza:

- regionálny biokoridor rieka Nitra RBk1 (vodný tok a jeho niva, lemové spoločenstvá Salici - Populetum a Alnetum Glutinosae tvoria prirodzený biokoridor, ktorým migruje viacero druhov rastlín a živočíchov proti prúdu, ale najmä po prúde rieky Nitry.
- regionálne biocentrum Hrabina RBc1 (do záujmového územia zasahuje len svojím južným okrajom z k.ú. Belince).

#### **Miestny územný systém ekologickej stability v k.ú. Preseľany:**

*Miestne biocentrá:*

- MBc1 Manna (lesný porast)
- MBc2 Mancickov dvor (nelesná drevinová vegetácia, lúčne spoločenstvá, vodný prvok)
- MBc3 Vrbina (nelesná drevinová vegetácia)
- MBc4 Pažiť (nelesná drevinová vegetácia, lúčne spoločenstvá, vodný prvok)

*Miestne biokoridory:*

- MBk1 Oponický kanál (hydrický koridor, brehové porasty)



- MBk2 Belinský kanál (hydrický koridor, brehové porasty)
- MBk3 Maninský potok (hydrický koridor, brehové porasty)
- MBk4 Čermany (nelesná drevinová vegetácia)

*Interakčné prvky:*

- IP1 Dlhé Lúky (líniový prvok, nelesná drevinová vegetácia)
- IP2 Boňanovský Kanál (vodný kanál, líniový prvok, nelesná drevinová vegetácia)
- IP3 Dolné Lúky (líniový prvok, nelesná drevinová vegetácia)
- IP4 Nad tehelňou (líniový prvok, nelesná drevinová vegetácia)
- IP5 Chrásťočka (líniový prvok, nelesná drevinová vegetácia)
- IP6 Tretí klas (líniový prvok, nelesná drevinová vegetácia)
- IP7 Pindeš (líniový prvok, nelesná drevinová vegetácia)

*Stromoradie:*

- S1 (líniový prvok, nelesná drevinová vegetácia)
- S2 (líniový prvok, nelesná drevinová vegetácia)

**Prvky ÚSES - návrh:***Navrhované miestne biokoridory:*

- nMBk5 Barančiar (nelesná drevinová vegetácia)
- nMBk6 Godola (nelesná drevinová vegetácia)
- nMBK7 Vinice (nelesná drevinová vegetácia)

*Navrhované interakčné prvky:*

- nIP8 Dolina (líniový prvok, nelesná drevinová vegetácia)

*Navrhované stromoradie:*

- nS3 (líniový prvok, nelesná drevinová vegetácia)
- nS4 (líniový prvok, nelesná drevinová vegetácia)
- nS5 (líniový prvok, nelesná drevinová vegetácia)
- nS6 (líniový prvok, nelesná drevinová vegetácia)

Návrh rieši zlepšenie druhového zloženia existujúcich interakčných prvkov, resp. navrhuje založiť úplne nové koridory (alebo ich časti) výsadbou drevín s použitím pôvodných druhov drevín potencionalnej prirodzenej vegetácie, typických pre danú lokalitu.  
(*vid'. výkres č.3*)

V rámci tvorby dokumentov ÚSES pre daný región sa hodnotí aj ekologická stabilita územia, ktorú môžeme definovať ako schopnosť ekosystémov odolávať pôsobeniu negatívnych vplyvov a zachovať si pritom podmienky pre existenciu pôvodných druhov.

Z hľadiska zastúpenia prírodných prvkov a dôležitosti pri zachovaní ekologickej stability územia v riešenom území, podiel krajinných prvkov s vysokou ekostabilizačnou hodnotou (lesné pozemky, trvalé trávne porasty a vodné plochy) tvoria 4% celkovej rozlohy územia. Krajinné prvky s nízkou ekostabilizačnou hodnotou (orná pôda, zastavané plochy, ovocné sady, záhrady,

vinice a ostatné plochy) spolu predstavujú 96 % celkovej rozlohy územia. V zmysle § 69 ods. 1 písm. i./ obec obstaráva a schvaľuje dokument miestneho územného systému ekologickej stability (MÚSES) ako aj krajinno-ekologický plán (KEP).

Výpočet KES podľa metodiky Reháčková, Pauditšová (2007)

Metodický postup vychádza z výsledkov mapovania súčasnej krajinnej štruktúry a aktuálnej vegetácie. Vo výpočte sú zohľadnené rozlohy jednotlivých prvkov súčasnej krajinnej štruktúry a ich stupeň ekologickej stability.

Vzorec pre výpočet koeficientu ekologickej stability:

$$KES = \frac{\sum p_i \cdot S_i}{p}$$

KES - koeficient ekologickej stability záujmového územia

$p_i$  - celková rozloha typov prvkov krajinnej štruktúry (ha)

$S_i$  - stupeň ekologickej stability

$p$  - celková plocha záujmového územia (ha)

$n$  - počet prvkov krajinnej štruktúry v záujmovom území

Tab.21. Interpretácia koeficientu a stupňa ekologickej stability podľa Reháčkovej - Puditšovej (2007)

Hodnotenie krajiny	KES	Opatrenia
Krajina s veľmi nízkou ekologickou stabilitou	1,00-1,49	Vysoká potreba realizácie nových ekostabilizačných prvkov a opatrení
Krajina s nízkou ekologickou stabilitou	1,50 - 2,49	Potreba realizácie nových ekostabilizačných prvkov a opatrení
Krajina so strednou ekologickou stabilitou	2,50 - 3,49	Podmienečná potreba realizácie nových ekostabilizačných prvkov, resp. aplikácia vhodných opatrení
Krajina s vysokou ekologickou stabilitou	3,50 - 4,49	Realizácia vhodných opatrení
Krajina s veľmi vysokou ekologickou stabilitou	4,50 - 5,00	Realizácia udržiavacieho menežmentu

**Koeficient ekologickej stability (KES)** vypočítaný podľa metodiky Reháčková, Pauditšová (2007) dosahuje hodnotu **1,12 - krajina s veľmi nízkou ekologickou stabilitou**. Dôvodom je vysoká prevaha veľkoblokovo poľnohospodársky využívannej pôdy a veľmi nízky podiel ekologicky stabilnejších plôch, najmä lesov a ostatnej drevinovej vegetácie, čo podmieňuje vysokú potrebu realizácie nových ekostabilizačných prvkov a opatrení.

V rámci opatrení je podmienečná potreba realizácie nových ekostabilizačných prvkov, resp. aplikácia vhodných opatrení.

- v územiach s absentujúcou vyššou zeleňou je nutné zrealizovať dosadbu druhov zastúpených reálnou vegetáciou,
- pri intenzívnej poľnohospodárskej činnosti a obrábaní pôdy používať vhodné mechanizmy, prostriedky a metódy, v súlade s ochranou prírody a krajiny, s minimálnym negatívnym dopadom na ochranu životného prostredia,
- zachovávať potencióálnu prirodzenú vegetáciu v krajine, odstraňovať invázne druhy rastlín, ktoré konkurujú a vytláčajú domáce druhy,

- spriechodniť zanesené rigoly a jestvujúce vodné toky, obnoviť sprievodné brehové porasty na miestach, kde absentujú.
- na veľkoblukoch omej pôdy vytvoriť remízky (enklávy) ako útočisko pre faunu a tým prispieť k zvýšeniu biodiverzity v území,
- zveľaďovať a dodržiavať princípy trvaloudržateľného rozvoja v krajine, odstraňovať nelegálne a divoké skládky v území, využívať nové technológie a metódy separovania biologického a komunálneho odpadu.

Návrh opatrení pre usporiadanie územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody a krajiny

V riešenom území výrazne prevláda intenzívna rastlinná poľnohospodárska výroba. Odkrytím pôdnej zložky a jej intenzívne využívanie si žiada používanie umelých hnojív a chemických ochranných prostriedkov na ochranu pestovanej vegetácie ako aj na zvyšovanie objemu poľnohospodárskej výroby.

Vodné toky sú zregulované, povrchová i podzemná voda je ohrozovaná najmä chemickými látkami z poľnohospodárskej činnosti ako aj odpadovými vodami zo žúmp.

V nadväznosti na vyššie uvedené sú navrhované nasledovné opatrenia:

#### **Návrh opatrení:**

- prvky ÚSESu považovať za limity územného rozvoja, zabezpečiť v nich taký režim využívania, aby spĺňali funkciu biokoridoru, biocentra resp. interakčného prvku, neprerušovať línie biokoridorov a plochu biocentier pri navrhovaní koridorov infraštruktúry a líniových stavieb, navrhované prvky ÚSES schváliť v záväznej časti ÚPD obce,
- zachovať súčasnú sieť vodných tokov v riešenom území aj s brehovými porastami za účelom zachovania ich ekologických funkcií pri súčasnom zachovaní úrovne protipovodňovej ochrany,
- v rámci revitalizácie vodných tokov ponechať brehy zatrávnené, doplniť brehovú vegetáciu vhodnými pôvodnými drevinami, zabezpečiť dostatočné množstvo vody v tokoch, vybudovať prehrádzky na vybraných úsekoch toku s cieľom zadržiavať vodu v krajine, oddeliť pásmami TTP brehy potokov od plôch omej pôdy a iné),
- zachovať plochy súčasnej NDV a zabezpečiť ich odbornú starostlivosť,
- pri výsadbe drevín v krajine napr. v rámci náhradnej výsadby za realizované výrubu drevín v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny alebo pri dopĺňaní prvkov M-ÚSES uprednostniť také druhy, ktoré sú typické pre potencionálnu vegetáciu v riešenom
- vypracovať návrh uličnej a parkovej zelene v obci, v ktorom budú zahrnuté nasledovné úpravy: stanoviť základné prvky starostlivosti o zeľň v obci (napr. kosenie, výsadba drevín), doplniť stromy a kríky na miestach, kde chýbajú, zabezpečiť odbornú starostlivosť o verejnú a vyhradenú zeľň, vyčleniť pozemky na náhradnú výsadbu, odstrániť vzdušné elektrické káblové vedenia v obci,
- rozšíriť plochy NDV výsadbou v lokalitách, ktoré sú bez vegetácie a na zanedbaných a nevyužívaných plochách,
- zachovať jestvujúce plochy TTP
- zabezpečiť ochranu lokalít pravidelne podmáčaných pôd, ktoré plnia funkciu interakčných prvkov v rámci kostry M-ÚSES
- realizovať opatrenia na zamedzenie šírenia invázných druhov rastlín a drevín.

Návrh opatrení na ochranu prírodných zdrojov a na znižovania negatívneho pôsobenia stresových javov

Ochrana prírodných zdrojov je realizovaná vo forme legislatívnych opatrení na ochranu jednotlivých prírodných zdrojov.

Stresové javy v krajine vytvárajú v krajine rôzne environmentálne problémy ohrozujúce prírodné zdroje (vodu, pôdu, ovzdušie, horninové prostredie, vegetáciu), ekologickú stabilitu, biodiverzitu, i zdravie obyvateľstva).

**Návrh opatrení:**

K. na ochranu poľnohospodárskej pôdy pred eróziou realizovať systém ochranných agrotechnických opatrení (v zmysle § 5 zákona č. 220/2004 Z.z.):

- a) výsadba účelovej poľnohospodárskej a ochrannej zelene,
- b) vrstevnicová agrotechnika,
- c) striedanie plodín s ochranným účinkom,
- d) mulčovacia medziplodina kombinovaná s bezorbovou agrotechnikou,
- e) bezorbová agrotechnika,
- f) oševné postupy so striedaním plodín s ochranným účinkom,
- g) usporiadanie honov v smere prevládajúcich vetrov,
- h) iné opatrenia, ktoré určí pôdna služba podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy.

L. uprednostniť poľnohospodársku výrobu na menších parcelách PPF (o veľkosti cca 50-60 ha), jednotlivé parcely oddeliť medzami (pásmi TTP) resp. vhodnými drevinami, a tak umožniť rozmanitejšiu štruktúru krajiny, ktorá by poskytovala viacej možností pre úkryt, hľadanie potravy a rozmnožovanie živočíchov, čo by podporilo zvýšenie biodiverzity v krajine,

M. realizovať potrebné protiradónové opatrenia pri výstavbe nových objektoch alebo kde je nutné realizovať sanačné opatrenia už v existujúcom bytovom fonde s cieľom chrániť obyvateľov pred radiačnou záťažou. Na území, na ktorom je potrebné realizovať potrebné protiradónové opatrenia, neplánovať výstavbu rekreačných objektov, liečební, školských a predškolských zariadení a pod.,

N. realizovať opatrenia na zníženia zaťaženia obyvateľstva hlukom a exhalátmi z automobilovej dopravy,

O. realizovať v odpadovom hospodárstve minimalizáciu odpadov, separovaný zber a zhodnocovanie odpadov,

P. odstrániť nelegálne skládky komunálneho odpadu v k.ú. a realizovať v týchto lokalitách rekultivačné a ekostabilizačné opatrenia

Q. na vzdušných elektrických vedeniach vykonať technické opatrenia zabraňujúce usmrcovaniu vtákov,

Jednotlivé opatrenia sú podrobne graficky znázornené vo výkresoch č.3,4.

V záujmovom území je možné v rámci stresových javov definovať konfliktný uzol.

Konfliktný uzol KU1 - jedná sa o stret, resp. krížovanie dvoch významných prvkov v krajine. Prvkov USES (biokoridor miestneho významu a interakčného prvku s prvkom dopravným - rýchlostná cesta R8 - rozvojový zámer ÚPN R-NSK).

V súlade s kapitolou "Územný systém ekologickej stability" sa navrhujú uplatniť nasledujúce požiadavky environmentálneho charakteru:

- vytvorenie takého usporiadania pozemkov v rámci novo navrhovaných obytných zón a priestorov v rámci služieb, obchodu a výroby, ktoré by umožňovalo vytvorenie a rozvoj funkčnej uličnej zelene so stromami a kríkovými porastmi, bez územného konfliktu s navrhovanými a existujúcimi vedeniami inžinierskych sietí;
- zapracovanie ekostabilizačných opatrení navrhnutých RÚSES aj do záväznej časti ÚPD, ako aj funkčného vymedzenia prvkov ÚSES. Podľa § 3 zákona odsek (3) Vytváranie a udržiavanie územného systému ekologickej stability je verejným záujmom. Podnikatelia a právnické osoby, ktorí zamýšľajú vykonávať činnosť, ktorou môžu ohroziť alebo narušiť územný systém ekologickej stability, sú povinní zároveň navrhnúť opatrenia, ktoré prispievajú k jeho vytváraniu a udržiavaniu;
- územne vymedziť priestor na vytvorenie polyfunkčnej krajinskej zelene - prvky ÚSES a vetrolamov, sprievodná a izolačná zeleň poľných ciest, ostatných cestných komunikácií ako i výrobných areálov a vylúčiť likvidáciu už existujúcej krajinskej zelene;
- stanoviť súčasný stupeň ekologickej stability (SES) katastrálneho územia obce (pre zastavané územie a mimo neho);
- zinventarizovať lokality s výskytom invázných druhov rastlín, riešiť problém ich šírenia (§ 7b zákona č. 543/2002 Z.z.) a ich odstraňovania spôsobmi uvedenými v prílohe č.2 vyhl. MŽP SR č. 24/2003 Z.z..
- rešpektovať všetky vyhlásené územia ochrany prírody, prvky ÚSES a kategórie tvorby krajiny, nakoľko tieto územia sú krajnotvornými prvkami, ktorých úlohou je vytváranie plošnej a funkčnej proporčnosti medzi technickými prvkami a biologickými zložkami sídelnej štruktúry obce.

Územie obce Preseľany je tvorené jedným katastrálnym územím, a to k.ú. Preseľany. Urbanistický celok je kompaktný, podľa kategorizácia pôdorysného typu sa jedná o skupinový cestný typ. Návrhu ÚPN vytvára predpoklady vzájomného funkčného a dopravného prepojenia okolitých obcí na tepne cesty I. triedy I/64. Vytvára vybavenostné uzly v polohách primárneho uzla a sekundárnych referenčných uzlov.

### Funkčné členenie

V obci sú zložky základnej občianskej vybavenosti. V tesnej blízkosti stredu obce je sústredená občianska vybavenosť komerčného a nekomerčného charakteru. Prevláda obytná funkcia. V súčasnosti sa v obci nachádzajú všetky bonitné triedy objektov, od objektov nových, až po objekty odporúčané na asanáciu. Zastavaným územím obce prechádza cesta I. triedy I/64.

### 9. Obyvateľstvo - demografické údaje (napr. počet dotknutých obyvateľov, veková štruktúra, zdravotný stav, zamestnanosť, vzdelanie), sídla, aktivity (poľnohospodárstvo, priemysel, služby, rekreácia a cestovný ruch)

Demografické údaje patria k základným zdrojom informácií v podmienkach a predpokladoch ďalšieho rozvoja územia. Pomáhajú pri spracovávaní územno-plánovacej dokumentácie už v jej prípravných fázach. Ich poznanie pomáha pri spracovaní urbanistickej koncepcie územia. Hlavne stav obyvateľstva a jeho vývoj sú základnými údajmi pre optimálne dimenzovanie veľkosti jednotlivých funkčných zložiek sídla.

Kapitola je spracovaná na základe podkladov Krajskej správy Štatistického úradu Slovenskej republiky v Nitre a vlastivedného slovníka obcí na Slovensku.

### Vývoj počtu obyvateľov obce

K základným rozvojovým potenciálom každej obce patrí ľudský potenciál. Demografická situácia v obci je výsledkom dlhodobého populačného a hospodárskeho vývoja. Hustota obyvateľov je 123 na km<sup>2</sup>, čím sa nepatrne prevyšuje celoslovenský priemer 110 obyvateľov na km<sup>2</sup>.

V rámci ukazovateľov bilancie obyvateľstva, vývoj počtu obyvateľov je prezentovaný vnútornými prirodzenými pohybmi – uvedenými v tabuľke 22. Celkový stav prirodzeného úbytku obyvateľstva v ostatných rokoch je dôsledkom razantného poklesu pôrodnosti, čo súvisí s celkovými spoločenskými a sociálnymi zmenami (zvýšené životné náklady, finančná nedostupnosť bývania, atď.).

### Retrospektívny vývoj obyvateľstva

Vývoj počtu obyvateľov v obci Preseľany (tab.22)

Vývoj počtu obyvateľov							
Roky	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvateľov	1464	1497	1487	1487	1482	1459	1468
Narodených	7	15	13	17	17	17	16
Zomrelých	16	12	19	17	19	30	18
Prirodzený prírastok	-9	3	-6	0	-2	-13	-2
Prišľahovaných	15	36	16	25	15	24	25
odsťahovaných	25	6	20	25	18	34	14
Migračný prírastok	-10	30	-4	0	-3	-10	11
Celkový prírastok	-19	33	-10	0	-5	-23	9

Zdroj: OcÚ Preseľany

Prirodzený prírastok vyjadruje rozdiel medzi počtom narodených a zomrelých v obci a v sledovanom v období rokov 2007-2013 má v obci kolísavý charakter. Najväčší nárast zaznamenal rok 2008 a najväčší pokles rok 2012. Počet narodených teda v obci striedavo rastie a klesá. Podľa ŠÚ SR k 31.12.2016 žije v obci Preseľany spolu 1 434 obyvateľov. V porovnaní s tab.1 žije od roku 2007 v obci v súčasnosti najmenej obyvateľov.

V nasledovnej tabuľke 23 sú zobrazené jednotlivé demografické ukazovatele obyvateľstva v období 2007-2013

### Demografické charakteristiky obyvateľov (tab. 23)

Demografické charakteristiky zo SODB v roku 2011	
Predproduktívny vek (0-14)	171
Produktívny vek (15-54) ženy	446
Produktívny vek (15-59) muži	535
Poproduktívny vek (55+Ž, 60+M spolu)	330
Celkom	1482
Počet sobášov	6
Počet rozvodov	3
Počet živonarodených spolu	12
muži	8
ženy	4

Počet zomrelých spolu	29
muži	17
ženy	12
Celkový prírastok (úbytok) obyv. spolu	-21
muži	-4
ženy	-17

Zdroj: SODB 2011

#### Náboženské vyznanie obyvateľov v obci

Z hľadiska náboženského vyznania prevažujú v Preseľanoch občania s vyznaním rímsko-katolíckej cirkvi (88,86%), ďalej sú to občania bez vyznania s 3,10%, nasledujú občania s vyznaním evanjelickej cirkvi (0,33%), ostatné sú zastúpené vo veľmi malom počte. Svoje vyznanie neuviedlo 5,10% obyvateľstva. (tab. 24)

#### Náboženské vyznanie obyvateľov v obci (tab. 24)

Náboženstvo	Počet obyvateľov
Rímskokatolícka cirkev	1317
Gréckokatolícka cirkev	3
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	5
Reformovaná kresťanská cirkev	4
Pravoslávna cirkev	2
Kresťanské zbory	3
Ostatné	8
Bez vyznania	46
nezistená	94

Zdroj: SODB 2011

#### Národnostné zloženie obyvateľstva

Z hľadiska národnostného zloženia možno konštatovať, že obec je národnostne jednoliata. Najväčšie zastúpenie majú obyvatelia slovenskej národnosti. Podľa údajov zo SODB v roku 2011 tvoria 96,2% obyvateľov (1426 obyvateľov). Ostatné národnosti majú zanedbateľný počet obyvateľov. U 3,23% obyvateľstva nebola národnosť zistená.

#### Národnostné zloženie obyvateľstva (tab. 25)

Národnosť	Počet obyvateľov
Slovenská	1426
Rusínska	1
Česká	1
Maďarská	3
Nezistené	48
Iná	3

Zdroj: SODB 2011

#### **Bývanie – zhodnotenie súčasného stavu a trendy rozvoja**

V obci tvorí prevažnú časť sídelnej štruktúry výstavba rodinných domov. Rodinné domy sú jedno až dvojpodlažné, niektoré sú i trojpodlažné (obytné podkrovia). Zdravotný stav objektov je pestrý, zastúpené sú všetky bonitné skupiny. Zóna bývania je tvorená zčasti individuálnou bytovou výstavbou (IBV) a hromadnou bytovou výstavbou (HBV). Časť obyvateľstva býva v bytových domoch a časť v rodinných domoch, jedná sa však o prevažne vidiecky ráz osídlenia.

Úlohou ÚPN obce bude regulačne usmerniť výstavbu nových objektov, rekonštrukcie a prestavby existujúcich tak, aby sa zlepšil architektonicko-urbanistický obraz obce a zvýšila sa aj kvalita výstavby a jej výtvarno-kompozičný charakter a úroveň bývania.

Existencia príležitostí na bývanie, stav domového a bytového fondu sú určujúce faktory, ovplyvňujúce ďalší rozvoj obce a naplňujúce jej obytnú funkciu.

Celkový počet domov v obci je 477, z toho 404 domov je obývaných a 73 neobývaných (Zdroj: SDODB 2011)

Rodinných domov sa v obci nachádza približne 390 a bytových domov 9 (celkovo je v nich 50 obývaných bytov). Obec Preseľany počíta s nárastom počtu obyvateľov a tým zabezpečenie stavebných pozemkov pre bytovú výstavbu individuálnu a hromadnú (nájomné byty).

Vybavenosť domov a bytov poukazuje na rôznu životnú úroveň obyvateľov obce. Sleduje sa viacerými ukazovateľmi ako napr. vybavenosťou bytov ústredným kúrením, zásobovaním vodou, podľa celkovej podlahovej plochy bytu, pripojenosťou na internetovú sieť.

Najväčšia časť práceschopného obyvateľstva odchádza za prácou do okresného a krajského mesta. Podpora IBV a HBV môže prilákať nových obyvateľov a vytvoriť predpoklady pre celkový rozvoj obce.

### **Rozvoj občianskej vybavenosti**

Riešiť optimálnu štruktúru kompletovania základnej a vyššej občianskej vybavenosti podľa urbanistických štandardov, aby zodpovedala stanovenej funkčnosti sídla, výhľadovému počtu obyvateľov a aj sledovanému rozvoju obce a katastra k návrhovému obdobiu.

Návrhom vybavenosti zabezpečiť podmienky pre komfortný život obyvateľov obce, bez vynútenej potreby dochádzania za potrebnou základnou občianskou vybavenosťou do okolitých sídiel.

Ťažisko občianskej vybavenosti maloobchodnej siete a služieb je v súčasnosti umiestnené v líniiach, popri ceste I. triedy I/64 a v centrálnom priestore "starej časti", pri obecnom úrade a miestnom kostole. V návrhu sa uvažuje s umiestnením služieb v centrálnom priestore obce a popri ceste I. triedy I/64, po jej oboch stranách, formou dokompletovania, resp. prevádzkového skvalitnenia súčasného vybavenia. Následne by v návrhu došlo ku prepojeniu centrálnemu, resp. primárneho referenčného uzla (línia cesty I. triedy), so sekundárnym referenčným uzlom (centrum pôvodnej starej časti obce - od rímskokatolíckeho kostola po obecný úrad.

K tomuto potenciálu je nutné využiť i disponibilné uvoľnené vnútorné rezervy starej dediny po oboch stranách medzi kostolom a obecným úradom a vnútorné rezervy na hlavnej kompozičnej osi. Tu realizovať objekty na atraktívne zariadenia občianskej vybavenosti obce – malé obchodíky, služby, stravovacie zariadenia, občerstvenie, a pod.

Ďalšiu občiansku vybavenosť obce riešiť s využitím vhodných objektov a priestorov v rámci súčasnej uličnej zástavby obce a v rámci plánovaných nových súborov bývania v optimálnej spádovej dostupnosti.

### **Školstvo a výchova**

V obci Preseľany sídli ZŠ s MŠ Preseľany, ktorá poskytuje svojim žiakom vzdelanie na oboch vyučovacích stupňoch (1. - 9. ročník). Škola má vlastný vzdelávací program, ktorí realizujú



kvalifikovaní pedagógovia. Základná škola s materskou školou v Preseľanoch má spádovú funkciu pre okolité obce Kamanová, Belince, Hrušovany, Koniarovce a od školského roku 2009/2010 i pre Horné a Dolné Lefantovce. Pre vysoký počet detí bola v r. 2012/2013 vytvorená ďalšia trieda v materskej škole. V nedávnom období prebehla čiastočná modernizácia materskej školy a modernizácia I. budovy základnej školy. Súčasťou areálu školy je novovybudované detské ihrisko, tenisové kurty, basketbalové, volejbalové (plážové) a futbalové ihrisko ako multifunkčné ihrisko.

Súčasný prevádzkový stav Základnej školy si bude v návrhovom období vyžadovať riešiť:

- organizačné podmienky pre revitalizáciu a skvalitnenie budovy materskej školy a obnova II. budovy základnej školy;
- zrekonštruovanie telocvične (Projekt - Energetická efektívnosť za účelom vybudovania športovej haly).

### **Kultúra a osвета**

1. Obecny úrad - v súčasnosti funguje i ako kultúrny dom. Je tiež sídlom miestneho ochotníckeho divadla. Stavebno-technický stav budovy je uspokojivý. Objekt je určený na rekonštrukciu.

2. Amfiteáter - novovybudovaný objekt s areálom situovaný za obecným úradom. Pre ďalšie návrhové obdobie bude cieľom vytvárať podmienky pre aktivizáciu spoločenského života občanov rôznych vekových kategórií a záujmových skupín v obci, podmienky pre obnovu a rozvíjania ľudových tradícií s ich prezentáciou.

3. Miestna knižnica - objekt sa nachádza oproti miestnemu obecnému úradu. V objekte sa nachádza sklad pre civilnú ochranu, obradná sieň - matrika. Pred objektom je umiestnený pamätník padlých počas SNP. Budova si vyžaduje rekonštrukciu.

K tomu je potrebné zabezpečiť prevádzkové skvalitnenie existujúcich a tvorbu nových zariadení pre kultúrno-spoločenskú činnosť, podmienok pre rozvoj rôznych aktivít a atraktívnych programov.

V riešení ÚPN budú určené konkrétne regulatívy na revitalizáciu, zachovanie, obnovu a sprístupnenie ďalších kultúrno-historických objektov v obci.

### **Šport a telesná výchova**

Zo športov sa v obci Preseľany darí najmä futbalu a kolkom. Oba športy tu majú bohatú históriu a za sebou nemálo úspechov. Futbalový štadión TJ Slovan s kvalitnou hracou plochou bol v roku 1961 vybudovaný na priestranstve neďaleko železničnej stanice. Športový areál neskôr dotvorila aj budova klubovne, priľahlej krytej tribúny a novo zrekonštruovanej kolkárne. Kolkársky oddiel pri TJ Slovan Preseľany funguje v obci už od roku 1968. K najmladším organizovaným športom v obci patrí kulturistický oddiel Šport. Kulturisti využívajú na svoju činnosť budovu starej školy.

V ÚPN bude potrebné riešiť podmienky pre rozvoj aktivít telovýchovy a športu obyvateľov a rozvíjajúcu sa rekreačnú funkciu obce.

K tomu je potrebné riešiť skvalitnenie prevádzkového vybavenia športového areálu - areál ZŠ s MŠ s potrebou rekonštrukcie telocvične, čím by sa zvýšila kvalita poskytovaných služieb týmito zariadeniami pre žiakov a obyvateľov obce.

Ďalší rozvoj športovo-rekreačného vybavenia v obci bude viazaný aj na rast funkcie bývania a program regionálnej turistiky s vhodnými atraktívnymi aktivitami pre dané prostredie - pešia turistika, cykloturistika, agroturistika atď.

### **Zdravotníctvo**

Cieľom riešenia ÚPN bude vytvoriť podmienky pre zabezpečenie kvalitného komplexného poskytovania primárnej zdravotnej starostlivosti v dobrých prevádzkových podmienkach pre všetky skupiny obyvateľov .

V obci Preseľany sa nachádza zdravotné stredisko. Zdravotnú starostlivosť poskytuje všeobecný lekár pre dospelých a detský lekár. V budove zdravotného strediska má sídlo i lekáreň a miestna pekáreň. Budova zdravotného strediska má stavebno-technický stav uspokojivý. Je potrebná rekonštrukcia.

### **Sociálna starostlivosť**

§ Riešiť príslušné vývojové služby sociálnej starostlivosti, hlavne pre vekovú skupinu generačne starších seniorov, ktorí sú odkázaní na starostlivosť.

§ Vytvoriť územno-technické predpoklady pre lokalizáciu komplexného seniorského centra s malometrážnym bývaním, spoločenskou časťou so stravovaním, lekárskou a opatrovateľskou starostlivosťou, športovou časťou a regeneráciou, s tým, že tieto služby by boli aj pre ďalších dôchodcov obce - denné stravovanie dôchodcov, donáška stravy do bytov, pranie, regenerácia a pod.

V obci Preseľany sa seniorské centrum (domov dôchodcov) nenachádza. Obec však poskytuje opatrovateľské služby.

### **Komerčná vybavenosť**

#### **Maloobchodná sieť, služby a verejné stravovanie**

V ÚPN bude riešené skvalitnenie súčasného obchodného vybavenia obce a program jeho kompletovania podľa urbanistických štandardov na požadovanú veľkostnú úroveň.

Rozvoj ďalšieho obchodného vybavenia bude ovplyvnený predovšetkým požiadavkami obyvateľov na rozvoj komplexnej vybavenosti a tiež obchodných spoločností a ich umiestňovaní sa na miestnom trhu. Z toho dôvodu je potrebné vytvoriť územnú rezervu pre komerčné funkcie v oblasti maloobchodu a služieb a to popri ceste I. triedy I/64 a v centre obce.

Na rozvoj služieb, ktorý je podmienený najmä dopytom, bude mať vplyv spoločenský tlak obyvateľov a vývoj rastu obyvateľstva a jeho demografickej štruktúry. Výrazným rozvojovým stimulom bude sledovaný koncepčný cieľ vytvoriť ponuku kvalitnej vybavenosti v obci.

V ÚPN bude riešené skvalitnenie súčasného stravovacieho vybavenia obce a program jeho kompletovania podľa urbanistických štandardov na veľkostnú úroveň a plánovaný rozvoj sídla.

V súčasnosti v obci fungujú 2 stravovacie zariadenia (reštaurácie) a 3 miestne pohostinstvá.

### **Verejná správa a administratíva**

V budove obecného úradu v súčasnosti funguje samospráva obce Preseľany, je sídlom i spoločného stavebného úradu č.93 okresu Topoľčany. Spoločný obecný úrad zastrešuje obce Preseľany, Hrušovany, Belince, Kamanová a Koniarovce. V objekte obecného úradu sídli i matričný úrad.

Súčasný stav vybavenia a prevádzkových priestorov verejnej správy a podnikateľskej administratívy nie je dobrý. V návrhovom období je plánovaná jeho rekonštrukcia.

### **Rozvoj cestovného ruchu a rekreácie**

Obec a príslušné prírodné prostredie vytvára priaznivé podmienky pre rozvoj rekreačno - športových a turistických aktivít, rozvoj a podpora voľnočasových aktivít.

Jedným z programov ÚPN je riešenie cestovného ruchu a turisticko-športových aktivít v obci. ÚPN obce ako nástroj pre reguláciu územia vytvára podmienky a rezervuje územia aj pre oblasť rekreácie a turizmu, s prihliadnutím na trvalo udržateľný rozvoj územia, ochranu prírody a

vyzdvihnutie kultúrno-historických hodnôt v území. Rekreačný a turistický potenciál obce dáva predpoklady na saturáciu ľudských potrieb v území, za účelom oddychu a športu /vodné športy, športový rybolov, cykloturistika, jazda na koni a pod./. Medzi dôležité intervenčných kroky ÚPN obce je vybudovať rekreačnú zónu - ÚPC "I", "J", "K", "Q", podporovať miestne združenia zamerané na rybolov, chov koní, podporovať rozvoj ovocinárstva za účelom obnovy a zachovania starých krajových odrôd, ktoré by okrem produktivity mali i edukatívny význam pre širšie okolie. Členstvo a partnerská spolupráca obce s mikroregiónom "Svornosť" ponúka možnosť rozvoja cestovného ruchu a rekreácie hlavne v oblasti cykloturistiky, za účelom budovania prepojujúcich cyklotrás medzi členskými obcami, v nadväznosti na sieť cyklotrás s vyšším významom.

#### Návrh:

##### *Vidiecky turizmus*

Podporovať tradičný chov koní, predovšetkým pracovných, ťažných plemien a v nadväznosti na to budovanie agroturistických zariadení. Rozvíjať agroturistiku na báze dvorov SHR, predovšetkým v území ÚPC „Q“ – areál „Mancickov“.

##### *Každodenná krátkodobá rekreácia a šport*

Predovšetkým v obecnom športovom areáli /ÚPC „E“ /.

- športovoherané a voľnočasové aktivity, fitnes, futbal;
- rekreačný priestor za riekou Nitra s občianskym vybavením komerčného charakteru hipoterapia, minifarma /ÚPC „I“, ÚPC „J“/;
- podporovať rozvoj rekreačnej turistiky, cykloturistiky ;

##### *Záhradkárstvo - ovocinárstvo , vinohradníctvo*

Návrh vytvára predpoklady pre plánovitý rozvoj ovocinárstva v lokalite ÚPC „K“ - navrhuje sad – pestovanie súčasných, prípadne starých krajových odrôd ovocných drevín. V ÚPC „R“ vytvára územnotechnické predpoklady pre zachovanie areálu viníc, pestovanie vinnej révy s cieľom zachovania starých odrôd viniča.

##### *Cestovný ruch*

Je interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na jeho realizácii sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú poľnohospodárstvo, priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Predstavuje komplex vzťahov a javov, ktoré výrazne prispievajú k tvorbe pracovných miest, navyše investičné náklady na pracovné miesta sú nižšie než v priemysle.

##### *Poľovníctvo ,rybárstvo*

Výkon poľovníctva upravujú vyhlášky:

MPH SR č. 407/2002 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy č. 59/1967 Zb., ktorou sa vydávajú vykonávacie predpisy k zákonu o poľovníctve v znení neskorších predpisov, MPH SR č. 230/2001 Z.z. ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy Slovenskej socialistickej republiky č. 172/1975 Zb. o ochrane a o čase, spôsobe a podmienkach lovu niektorých druhov zveri v znení vyhlášky č. 231/1997 Z.z. MPH SR č. 229/2001 Z.z. o spôsobe kontroly ulovenej zveri, MPH SR č. 222/2001 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy Slovenskej socialistickej republiky a Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky č. 171/1975 Zb., ktorou sa mení výpočet zveri.

V obci funguje Poľovnícke združenie Manna. Poľovnícke združenie Manna vzniklo v r. 1994 a je spadá pod OKO SPZ Topoľčany. Názov poľovného revíru je Manna.

Právne zásady ochrany rýb na Slovensku zabezpečujú viaceré zákony a vyhlášky:

- zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- vyhláška MŽP SR č.24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, v zmysle prílohy č. 4 je evidovaných 18 druhov rýb,
- zákon č.139/2002 Z. z. o rybárstve upravuje podmienky ochrany, chovu a lovu rýb a ostatných vodných organizmov tak, aby priamo alebo prostredníctvom ekologických väzieb nedochádzalo k narušeniu vodných ekosystémov a k ohrozeniu genofondu rýb. Zároveň upravuje aj práva a povinnosti fyzických a právnických osôb pri využívaní vôd na ochranu, chov a lov rýb, pôsobnosť štátnej správy na úseku rybárstva ako aj zodpovednosť za porušenie povinností podľa tohto zákona.
- Vyhláška MŽP SR č. 185/2006 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 139/2002 Z. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov

V k.ú. obce Preseľany sa nachádza chovný rybník - kaprový - lokalita "Florida".

*Výrobné areály a rozvoj výroby*

Ekonomická základňa obce je tvorená súkromným sektorom, ktorý v obci predstavujú predovšetkým podnikatelia - živnostníci. V obci má zastúpenie aj niekoľko malých a stredných firiem. Priemyselná výroba, ktorá by ohrozovala kvalitu zložiek životného prostredia tu nie je. Potenciálnym zdrojom hluku, prachu ako aj znečisťovania ovzdušia je Poľnohospodárske družstvo Ponitrie. Areál sa rozkladá na 11,5 ha. Veľkosť stáda chovaného v družstve je 480 ks, z toho 250 ks dojníc a 230 ks mladého dobytku (Holštajnský dobytok). K uvedenému počtu chovaného stáda prislúcha minimálne pásmo hygienickej ochrany vo vzdialenosti 236 m. Perspektívny zámer Poľnohospodárskeho družstva Ponitrie je i naďalej oblasť rastlinnej a živočíšnej výroby (chov dojníc). V nedávnej minulosti to bola i Tehelňa Preseľany, ktorá sa nachádza v tesnej blízkosti riešeného územia, avšak spadá do k.ú. Hrušovany a v súčasnosti je aj mimo prevádzky.

V rámci návrhovej časti ÚPN obce došlo k územnému vymedzeniu rozvojových plôch pre miestnu priemyselnú a remeselnú malovýrobu a sklady bez kolíznych vzťahov k obytnej zástavbe s predpokladom, že vývojovo do tejto polohy budú premiestnené aj kolízne prevádzky súčasnej obytnej zástavby.

Tento rozvojový návrh je potrebné riešiť veľmi citlivo so zreteľom na zachovanie charakteru poľnohospodárskej krajiny a tiež krajinnu - ekologickú hodnotu širšieho priestoru .

Návrh ÚPN obce Preseľany rieši nové výrobné areály ako vonkajšie rozvojové plochy, polohovo orientované západne od zastavaného územia obce Preseľany - lokalita "Liahne", s prihliadaním na ochranu PPLP. Tento rozvojový návrh je potrebné riešiť veľmi citlivo, so zreteľom na zachovanie charakteru poľnohospodárskej krajiny a tiež krajinnu - ekologickú hodnotu širšieho priestoru - ÚPC "M", "N", "O". (vid'. výkres č.5)

§ V rámci miestnej komunálnej výroby zriadiť zberový dvor druhotných surovín s komerčnou linkou kompostárne biologického odpadu - ÚPC "D1" - spracovanie odpadu z rastlinnej výroby, činností v záhradách obce a z lesníckej prevádzky. Vyrobené organické hnojivo následne čiastočne využívať na komerčný odpredaj, čiastočne na zveľaďovanie poľnohospodárskej a lesnej pôdy, na skvalitňovanie verejnej zelene v obci.

§ Zhodnotiť návrh rozvojových plôch podľa námetu z komplexného urbanistického rozboru pre riešenie výroby.

*Lesné hospodárstvo*

Pre ochranu a využívanie lesného pôdneho fondu platia opatrenia stanovené v Lesnom hospodárskom pláne SR.

V území je sledované:

- zachovať a posilňovať systém miestnych ekosystémov.

V rámci ÚPN obce územne bližšie konkretizovať koncepčné zámery krajnotvorby s tvorbou ucelených lesíkov .

V zmysle § 5 ods. 2 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch pri využívaní lesných pozemkov na iné účely ako na plnenie funkcií lesov sa chránia lesné pozemky najmä v ochranných lesoch (§ 13) a v lesoch osobitného určenia (§ 14).

Podľa § 10 zákona o lesoch ochranné pásmo lesa tvoria pozemky do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku.

V zmysle § 12 zákona o lesoch sa rozlišujú nasledovné kategórie lesov:

- ochranné lesy,
- lesy osobitného určenia,
- hospodárske lesy.

Lesy v k.ú. obce obhospodarujú Štátne lesy SR. Všetky lesné porasty sú zaradené do kategórie hospodárskych lesov. Hospodárske lesy sú lesy, ktoré nie sú ochrannými lesmi alebo lesmi osobitného určenia a ktorých účelom je produkcia dreva a ostatných lesných produktov pri súčasnom zabezpečovaní mimoprodukčných funkcií lesov.

Povinnosti pri ochrane lesa sú zakotvené v § 28 zákona o lesoch.

V k. ú. Preseľany sa nachádza lesný celok - "Manna". Les spadá pod LHC Topoľčany , LC Duchonka, s výmerou 13,68 ha. Vek porastu sa odhaduje na 60 rokov. Jedná sa o produkčný funkčný typ lesa s kategóriou lesa H - les hospodársky. Druhové zloženie lesa: agát biely, javor poľný, dub cerový, dub zimný, jaseň štíhly. Dielec č. 3002 obhospodarovaný Štátnymi lesmi.  
/Zdroj: lesnícky portál (LGIS)/

## 10. Kultúrne a historické pamiatky, pozoruhodnosti a archeologické náleziská

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky v katastrálnom území obce **neviduje žiadne nehnuteľné národné kultúrne pamiatky.**

Podľa "Súpisu pamiatok na Slovensku" (Obzor Bratislava, 1968, zv. 2, str. 536-537) eviduje Krajský pamiatkový úrad v Nitre nasledovné pamiatky:

- Kostol sv. Alžbety, kat., pôvodne ranogotický, postavený v 14. storočí, v roku 1736 obnovený a zväčšený v barokovom slohu;
- Kaplnka sv. Anny, baroková z 18. storočia, v 19. storočí prestavaná, je súčasťou cintorína;
- Prícestná kaplnka, empírová z 1. pol. 19. storočia, stavba obdĺžnikového tvaru s polkruhovým uzáverom a rovným stropom, štítové priečelie má polkruhový portál. Na oltárnej menze je umiestnená Pieta z 19. storočia od neznáameho ľudového drevorezbára. Kaplnka je umiestnená pri ceste I. triedy;
- Prícestná socha Šaštínskej Panny Márie, kamenná, baroková z roku 1760, renovovaná v roku 1861. Na pilieri s rímsovou hlavicou je umiestnené kamenné súsošie. Okolo sochy bola mrežová ohrada. Socha sa v súčasnosti nachádza v areáli kostola;
- Prícestná socha sv. Jána Nepomuckého, baroková z roku 1774. Stojí v extraviláne obce pri moste cez rieku Nitra s čitateľným nápisom "S / JOANNES / NEPOMU /

ORA PRO NOB / ANNO / 1774", socha bola niekoľkokrát opravovaná - v r. 1882, r. 1888, naposledy v r. 2014.

#### Ostatné cirkevné stavby (sochy a kríže)

- Socha sv. Floriána, v strede obce, datovaná rokom 1861 s maďarským nápisom, v ktorom bola pravdepodobne reštaurovaná. Doklady o soche sú z 18. storočia. Podľa nich stála na starom cintoríne pri kostole;
- Socha sv. Jána, v extraviláne obce, pochádza z 18. storočia a predtým stála na starom cintoríne pri kostole;
- Kríž pred kostolom, s nápisom "AVE CRUX" / Z pozostalosti / † Jozefa Lacenu / R. 1914"
- Kríž na cintoríne, postavený z kameňa v r. 1955, vysoký je 410 cm, autorom je významný sochár Josef Kalfus z Hoříc

Z hľadiska ochrany archeologických nálezov a situácií je potrebné zapracovať do záväznej časti ÚPD nasledovné podmienky:

1.) V katastrálnom území obce Preseľany, okr. Topoľčany, sa nachádzajú archeologické lokality v polohách: záhrada M. Šipoša č.d. 290 (halštatská doba), Veľká Kopanica, 250 m JV od kóty 254 (paololit), dom J. Šišku č.78 (novovek /16.-17. stor./), dom J. Šišku č. 308 (stredovek /11.-13. stor./), pri dome č. 308 /J. Šiška/ (stredovek /9.-12. stor./), Tehelňa (nedatované), za tabakovou sušiarňou - stavba silážnej jamy (halštatská doba?), Tábor (halštatská doba?), intravilán obce (stredovek /15.-16. stor./).

2.) Vo vzťahu k možnosti narušenia archeologických nálezísk ku stavbe, ktorá si vyžiada vykonanie zemných prác, stavebník / investor je povinný už v stupni územného konania v zmysle zákona 50/1976 Zb. o územnom plánovaní v znení neskorších predpisov si vyžiadať záväzné stanovisko k plánovanej stavebnej akcii, v ktorom budú určené podmienky ochrany archeologických nálezov.

3.) V prípade nevyhnutnosti vykonať záchranný archeologický výskum ako predstihové opatrenie na záchranu archeologických nálezísk a nálezov rozhoduje o výskume a podmienkach jeho vykonania podľa §35 ods. 7, §36 ods. 3, §39 ods. 1 pamiatkového zákona Krajský pamiatkový úrad v Nitre.

4.) V prípade archeologického nálezu mimo povoleného výskumu nálezca alebo osoba zodpovedná za vykonávanie prác podľa ustanovenia § 40 ods, 2 a 3 pamiatkového zákona oznámi nález najneskôr na druhý pracovný deň Krajskému pamiatkovému úradu v Nitre a nález ponechá bezo zmeny až do obhliadky Krajským pamiatkovým úradom v Nitre alebo ním poverenou odborne spôsobilou osobou, najmenej však tri pracovné dni odo dňa ohlásenia. Do vykonania obhliadky je nálezca povinný vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na záchranu nálezu, najmä zabezpečiť ho proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu a odcudzeniu. Archeologický nález môže vyzdvihnúť a premiestniť z pôvodného miesta a z nálezových súvislostí iba oprávnená osoba metódami archeologického výskumu. Podľa § 40 ods. 10 pamiatkového zákona má nálezca právo na náhradu výdavkov súvisiacich s ohlásením a ochranou nálezu podľa § 40 odsekov 2 a 3 pamiatkového zákona. Pamiatkový úrad poskytne nálezovi náležné v sume až do výšky 100 % hodnoty nálezu. Hodnota materiálu a hodnota nálezu sa určuje znaleckým posudkom.

- Podľa § 22 ods. 5 pamiatkového zákona sú údaje týkajúce sa umiestnenia archeologických nálezísk predmetom ochrany podľa osobitných predpisov ( ods. 3, § 76 zákona NR SR č. 241/2001 o ochrane utajovaných skutočností) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

### **11. Paleontologické náleziská a významné geologické lokality (napr. skalné výtvory, krasové územia a ďalšie)**

V riešenom území obce Preseľany sa nenachádzajú významné paleontologické náleziská a ani skalné výtvory, či krasové územia.

### **12. Iné zdroje znečistenia (hlukové pomery, vibrácie, žiarenie)**

#### Zaťaženie prostredia hlukom a vibráciami

K negatívnym faktorom, ktoré nepriaznivo pôsobia a zhoršujú kvalitu životného prostredia patria hluk a vibrácie, spôsobené hlavne cestou I. triedy , I/64, ako tranzitná linka a spojnica dvoch okresných miest, prechádzajúca stredom obce. Ochranu obyvateľstva pred nadmerným hlukom a vibráciami rieši Vyhláška MZ SR č.549/2007 Z. z. o ochrane zdravia ľudí. Prístupná hodnota hluku od roku 2006 je 60 dB pre dennú dobu a 50 dB pre nočnú dobu. Paralelne s cestou I. triedy vedie železničná jednokolařová neelektrifikovaná trať, taktiež ako potenciálny zdroj hluku a vibrácií.

#### Žiarenie a iné fyzikálne polia

##### *Rádioaktivita*

Problematika rádioaktívneho ožarovania obyvateľstva je v ostatných rokoch vo svete i v Slovenskej republike predmetom zvýšenej pozornosti. Dôvodom je značná radiačná záťaž, podmienená umelými i prírodnými zdrojmi a nové poznatky hodnotenia ionizujúceho žiarenia. Z celkového rádioaktívneho žiarenia, ktoré voľne pôsobí na obyvateľstvo, viac ako dve tretiny tvoria prírodné rádioaktívne zdroje. Z nich radón sa podieľa 47 % na skladbe priemerného ročného efektívneho dávkového ekvivalentu ožiarovania obyvateľstva (Vedecký výbor OSN pre otázky ožiarovania, New York, 1988).

Podľa mapového portálu ŠGÚ Dionýza štúra spadá takmer celé katastrálne územie obce Preseľany do stredného radónového rizika. (vid'. výkres č.4)

### **13. Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov**

Z environmentálneho hľadiska možno považovať za stresové :

#### Erózia pôdy

Vodná a veterná erózia predstavujú jeden z najvýznamnejších degradačných faktorov ohrozujúcich úrodnosť pôdy. Závažným degradačným faktorom je tiež zhutnenie pôdy ťažkými mechanizmami, úbytok a zhoršovanie kvality organickej hmoty v pôde.

Erózna ohrozenosť územia závisí hlavne od veľkosti pôdnych častíc a ich vzájomného pomeru. Všeobecne sa erodovateľnosť pôdy zvyšuje so stúpajúcim obsahom jemného prachu a znižuje sa so stúpajúcim podielom piesku, ílu a organickej hmoty v pôde. Najmenej odolnými k vodnej erózii sú nehumózne spraše, sprašové pokryvy a svahoviny. Najmenej náchylné sú

piesčité pôdy s veľkou priepustnosťou pre vodu. Ílové pôdy sú odolné vplyvom značného obsahu koloidných častíc i keď sú najmenej priepustné.

Veterná erózia sa prejavuje predovšetkým na ľahkých pôdach, ktoré trpia rýchlym vysýchaním pôdneho povrchu. Nie je obmedzená reliéfom terénu, vyskytuje sa ako v rovinách, tak i na svahoch. Zväčšovanie plôch v smere vetra sa zväčšuje i eróznym účinkom vetra (Stred'anský, 2000). Úroveň veternej erózie v záujmovom území je veľmi nízka, odnos je menej ako 0,7 t/ha.

Závažnosť erózie nie je vhodné podceňovať, pretože spočiatku nenápadne vyzerajúce prejavy erózie môžu v krátkom čase viesť k úplnému zničeniu a v extrémnych prípadoch až k úplnému odstráneniu pôdy. Erózne ohrozenie územia súvisiace s eróznou a akumulátnou činnosťou vody sa najčastejšie prejavuje mechanickým narušovaním, odstraňovaním, transportom a následným usadzovaním pôdno-substrátového komplexu vodou tečúcou po povrchu. Dôsledkom erózie a akumulácie je splachovanie pôd, vytváranie výmoľov, podomieľanie brehov vodných tokov a zanášanie úpäť svahov a inundačných území. Erózia takto spôsobuje deštrukciu územia, a to najmä v oblastiach bez stálej vegetačnej pokrývky.

Intenzita odnosu pôdy závisí od viacerých faktorov. Medzi najvýznamnejšie patria: erózna účinnosť zrážok, charakteristiky reliéfu (sklon a dĺžka svahu), krajinná pokrývka daná prvkami súčasnej krajinej štruktúry.

Vyhodnotenie územia z hľadiska jeho náchylnosti na plošnú vodnú eróziu pôdy pôsobením povrchového toku vody - *ohrozenie poľnohospodárskych pôd vodnou eróziou:*

- <u>žiadna až slabá erózia</u>	odnos častíc $\square$ 4 t/ha/rok	67,76 % územia
- <u>stredná erózia</u>	odnos častíc 4 - 10 t/ha/rok	26,77 % územia
väčšia časť západnej časti katastra (lokality Manna, Tretí Klas, Kruh, Pindeš, Godola a Bočiny)		
- <u>silná erózia</u>	odnos častíc 10 - 30 t/ha/rok	5,45 % územia
- <u>extrémna erózia</u>	odnos častíc $\square$ 30 t/ha/rok	0,05 % územia
lokality Manna		

/Zdroj: podnemapy.sk/

Náchylnosť celého k. ú. na zosúvanie - je slabá (Atlas krajiny SR, 2002, str. 282)

Vyhodnotenie územia z hľadiska jeho náchylnosti na veternú eróziu pôdy - *ohrozenie poľnohospodárskych pôd veternou eróziou:*

- žiadna až slabá erózia

/Zdroj: podnemapy.sk/

V k.ú. nie sú evidované staré banské diela. V území je potrebné rešpektovať jestvujúce rigoly.

### Kvalita ovzdušia

Zákon č. 137/2010 Zb. O ochrane ovzdušia, ktorým sa dopĺňa zákon č. 401/1998 Z.z. O poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia, upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania.

Kategorizácia zdrojov znečistenia veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia sa uskutočňuje v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 410/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname



znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok.

Obec je plynifikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok. Vo vykurovacom období je ovzdušie znečisťované splodinami fosílnych palív z objektov, ktoré nie sú napojené na plyn.

V k. ú. obce Preseľany sa nachádzajú stredné zdroje znečistenia ovzdušia:

- sušička obilia prevádzkovateľa Poľnohospodárske družstvo Ponitrie,
- stredisko Preseľany - chov HZ prevádzkovateľa Poľnohospodárske družstvo Ponitrie,
- plynová kotolňa prevádzkovateľa Základná škola s materskou školou Preseľany,
- tehelňa Preseľany prevádzkovateľa Tehelňa Preseľany s.r.o., ktorá je v súčasnosti mimo prevádzky.

V k.ú. obce Preseľany sa veľké zdroje znečistenia **nenachádzajú**.

### III. Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

#### **1. Vplyvy na obyvateľstvo - počet obyvateľov dotknutých vplyvmi navrhovanej činnosti v dotknutých obciach, zdravotné riziká, sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti, narušenie pohody a kvality života, prijateľnosť činnosti pre dotknuté obce (napr. podľa názorových stanovísk a pripomienok dotknutých obcí, sociologického prieskumu medzi obyvateľmi dotknutých obcí), iné vplyvy**

Negatívne vplyvy predkladanej dokumentácie, ktorou je návrh ÚPN obce Preseľany na obyvateľstvo, na jeho zdravotný stav, na sociálne a ekonomické dôsledky, na možné zdravotné riziká, na prípadné narušenie kvality života a vplyvy na susedné obce nepredpokladáme.

Úlohou dokumentu je zosúladiť záujmy obyvateľov obce, ktorými sú predovšetkým záujmy orientované do nových plôch určených na výstavbu s ochranou prírody a krajiny. Okrem ochrany prírody je potrebné mať na zreteli ochranu poľnohospodárskej pôdy, elimináciu negatívnych javov sprevádzajúcich dopravné väzby v území, chýbajúcu skládku biologického odpadu (kompostáreň) so zberovým dvorom druhotných surovín.

Hlavným cieľom je vytvorenie územnoplánovacej dokumentácie, ktorá bude komplexne riešiť územný rozvoj obce a bude po schválení záväzným dokumentom pre obec, obyvateľov obce a ostatných účastníkov procesu povoľovania a realizácie plánovaných zámerov územného rozvoja obce.

#### **2. Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery**

Návrh riešenia ÚPN obce Preseľany nemá vplyv na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery. V riešenom území sa nenachádzajú žiadne objekty, na ktoré by sa vzťahovala ochrana ložísk nerastných surovín, nie sú registrované zosuvy ani chránené ložiskové územia (CHLÚ). V tesnom kontakte s obcou je evidované výhradné ložisko s určeným DP (566) v časti "Tehelňa".

V návrhu ÚPN obce nie je plánovaný taký rozvojový zámer, ktorý by mal priamy vplyv na geodynamické a geomorfologické procesy.

#### **3. Vplyv na klimatické pomery**

Realizáciou rozvoja podľa navrhovanej ÚPD sa predpokladá skvalitnenie životného prostredia v obci. Pri realizácii navrhovaných opatrení sa očakávajú zlepšenia mikroklimatických pomerov v riešenom území. Návrh v zmysle zákona č.148/2014 vytvára predpoklady na zmiernenie dopadu klimatických zmien na riešené územie.

Územnotechnické predpoklady pre realizáciu opatrení, ktoré budú smerovať k zmierneniu nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy na sídelné prostredie obce Preseľany.

*Opatrenia voči častejším a intenzívnejším vlnám horúčav:*

- koncipovať urbanistickú štruktúru obce tak, aby umožňovala lepšiu cirkuláciu vzduchu; zabezpečiť zvyšovanie podielu vegetácie a vodných prvkov v obci osobitne v zastavanej centrálnej časti;
- zabezpečiť a podporovať obmedzovanie prílišného prehrievania stavieb, napríklad vhodnou orientáciou stavieb k svetovým stranám, tepelnou izoláciou, tienením transparentných výplní ;
- podporovať a využívať vegetáciu, svetlé a odrazové povrchy na budovách a v dopravnej infraštruktúre;
- zabezpečiť a podporovať aby boli dopravné a energetické technológie, materiály a infraštruktúra prispôbené meniacim sa klimatickým podmienkam;
- vytvárať a podporovať vhodnú mikroklimu pre chodcov a cyklistov v obci- realizácia lipovej aleje ako dopravno-vegetačnej spojnice medzi oboma časťami obce;
- zabezpečiť a podporovať ochranu funkčných brehových porastov v obci;
- zabezpečiť a prispôbiť výber drevín pre výsadbu v obci meniacim sa klimatickým podmienkam;
- vytvárať komplexný systém plôch zelene v obci v prepojení do kontaktných hraníc obce a do príľahlej krajiny.

*Opatrenia voči častejšiemu výskytu silných vetrov a víchríc:*

- zabezpečiť a podporovať výsadbu lesa, alebo spoločenstiev drevín v extraviláne obce;
- zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu statickej a ekologickej stability stromovej vegetácie;
- zabezpečiť dostatočnú odstupovú vzdialenosť stromovej vegetácie od elektrického vedenia;
- zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti veternej erózii /výsadba vetrolamov, živých plotov, aplikácia prenosných zábran /.

*Opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha:*

- podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody;
- zabezpečiť minimalizáciu strát vody v rozvodovej sieti obce;
- realizovať opatrenia na voči riziku lesných požiarov;
- podporovať a zabezpečovať zvýšené využívanie lokálnych vodných plôch a dostupnosť záložných vodných zdrojov.

*Opatrenia voči častejšiemu výskytu intenzívnych zrážok:*

- podporovať a zabezpečiť udržiavanie a rozširovanie plôch s vegetáciou lesných spoločenstiev;
- zabezpečiť a podporovať zvýšenie retenčnej kapacity územia pomocou hydrotechnických opatrení, navrhnutých ohľaduplne k životnému prostrediu;

- zabezpečiť a podporovať infiltračnú kapacitu územia diverzifikovaním štruktúry krajinej pokrývky s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov v extraviláne a minimalizovaním podielu nepriepustných povrchov na urbanizovaných plochách v zastavanom území;
- zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržiavanie a infiltráciu dažďových vôd v obci;
- zabezpečiť a podporovať renaturáciu a ochranu tokov a mokradí;
- odtokové pomery usmerňovať pomocou drobných hydrotechnických opatrení;
- podporovať a udržiavať sieť lesných ciest s účinnou protipovodňovou ochranou.

Nepredpokladáme, že by realizáciou zámerov v návrhu ÚPN obce Preseľany došlo k negatívnym vplyvom na klimatické pomery v území. Nie sú ani navrhované také aktivity, ktorých realizáciou by došlo napr. k výrubu lesných pozemkov. Navrhujeme zachovať lesný porast, zrealizovať dosadbu absentujúcej líniovej zelene popri spevnených a nespevnených komunikáciách, doplniť ochrannú a izolačnú zeleň, ktorá môže klimatické pomery zlepšiť. V konečnom dôsledku nezasahujeme do prírodného prostredia, ktoré charakterizuje typický krajinný ráz obce.

#### **4. Vplyvy na ovzdušie (napr. množstvo a koncentrácia emisií a imisií)**

Na kvalitu ovzdušia v súčasnosti najviac vplyva doprava v území obce, ktorú reprezentuje cesta I. triedy, I/64 a zvyšné miestne a účelové komunikácie, sprístupňujúce objekty, plochy a veľkobloky poľnohospodárskej pôdy v riešenom území.

Obec je plynofikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok. Vo vykurovacom období je ovzdušie znečisťované splodinami fosílnych palív z objektov, ktoré nie sú napojené na plyn.

V k. ú. obce Preseľany sa nachádzajú stredné zdroje znečistenia ovzdušia:

- sušička obilia prevádzkovateľa Poľnohospodárske družstvo Ponitrie,
- stredisko Preseľany - chov HZ prevádzkovateľa Poľnohospodárske družstvo Ponitrie,
- plynová kotolňa prevádzkovateľa Základná škola s materskou školou Preseľany,
- tehelňa Preseľany prevádzkovateľa Tehelňa Preseľany s.r.o., ktorá je v súčasnosti mimo prevádzky.

V k.ú. obce Preseľany sa veľké zdroje znečistenia **nenachádzajú**.

Návrh ÚPN obce Preseľany nemá vplyv na množstvo a koncentráciu emisií a imisií v ovzduší. Predmetom riešenia ÚPN nie sú funkcie, ktoré by priamo vplývali na množstvo a koncentráciu emisií a imisií v ovzduší.

#### **5. Vplyvy na vodné pomery (napr. kvalitu, režimy, odtokové pomery, zásoby)**

Návrh riešenia Územného plánu obce nemá priamy vplyv na vodné pomery, ale vytvára predpoklady pre ochranu inundačného územia vodných tokov a vytvára podmienky pre:

- prirodzené meandrovanie vodných tokov;
- spomaľovanie odtoku povrchových vôd z predmetného územia;
- dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe je potrebné v maximálnej miere zadržať v území (zachovať retenčnú schopnosť územia), akumuláciou do zberných nádrží a následne túto vodu využívať na závlahu pozemkov, respektíve kontrolovane vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky.

Návrh ÚPN obce nebude mať negatívny vplyv na vodné pomery v zmysle jej kvality, režimov, odtokových pomerov a zásob, prípadne aj iných charakteristík pre podzemné a povrchové vody.

*Opatrenia:*

- zabezpečiť bezproblémové napojenie navrhovaných lokalít kvalitnou pitnou vodou zo skupinového vodovodu;
- pre požiarne účely využívať korytá vodných tokov a riešiť protipožiarne zabezpečenie obce za stavu, keď verejný vodovod je zásobovaný vodou len zo skupinového vodovodu;
- v miestach, kde je to nutné, zrekonštruovať zásobovaciu a rozvodnú vodovodnú sieť v obci;
- pri rozširovaní územia o nové rozvojové lokality rešpektovať všetky privádzacie a rozvádzacie vodovodné trasy s vodárenskými zariadeniami po celej obci s dodržaním ich ochranného pásma a ustanovení Zákona o vodách č. 364/2004 Z.z. a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) a príslušné platné normy STN 736822 "Križovanie a súběhy vedení a komunikácií s vodnými tokmi", STN 752102 "Úprava riek a potokov";
- v súvislosti s navrhovanou výstavbou vyplynú podstatne zvýšené požiadavky na množstvo odberu vody pre obec oproti súčasnosti, preto je nutné počítať s navýšením odberu pitnej vody skupinovým vodovodom a odtoku splaškových vôd do skupinovej kanalizácie obce;
- pri riešení nových rozvojových lokalít je potrebné venovať pozornosť tlakovým pomerom vodovodnej siete, taktiež vybudovať prečerpávaciu stanicu splaškovej kanalizácie, ktorá zabezpečí potrebný tlak v rozvádzacom - výtlačnom potrubí (v podrobnejšej dokumentácii pre územné rozhodnutie a stavebné povolenie prehodnotiť tlakové pomery vo vodovodnej sieti a až na základe výsledkov rozhodnúť o umiestnení čerpacích staní);
- likvidáciu splaškových vôd riešiť prostredníctvom verejnej splaškovej kanalizácie a zároveň samostatne riešiť odvedenie dažďových vôd, teda nie zaústením do potrubí splaškovej kanalizácie;
- jestvujúci systém odvádzania dažďových vôd z povrchového odtoku rigolmi (otvorenými, prekrytými) zachovať v najväčšej miere, doplniť nové rigoly v línii ulíc, kde rigoly chýbajú;
- dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe v maximálnej miere zadržať v území s cieľom zachovať retenčnú schopnosť územia akumuláciou do zberných nádrží a následne túto vodu využívať, resp. kontrolovane vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky;
- zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity;
- rešpektovať ochranné pásma verejného vodovodu a verejnej kanalizácie v zmysle zákona 442/2002 Z.z. z 19.6.2002, a ustanovenia Zákona o vodách č. 364/2004 Z.z. a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon), prípadne križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť riešené v súlade s STN 736822, ďalej dodržiavať ochranné pásma pozdĺž vodohospodársky významného vodného toku v šírke min. 10m od brehovej čiary, resp. päty hrádze obojstranne, pri drobných vodných tokoch do 5m. Na území pobrežných pozemkov a v inundačnom území nie je prípustná orba, stavenie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, výstavba súběžných inžinierskych sietí;
- všetky rozvojové aktivity, následne po schválení ÚPN obce riešené, v podrobnejšej projektovej dokumentácii, musia byť v súlade so zákonom č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami

- protipovodňové opatrenia, úpravy vodných tokov ako i výsadbu porastov v dotyku s vodnými tokmi, vždy odsúhlasíť so správcom vodných tokov.

## 6. Vplyvy na pôdu- (napr. spôsob využívania, kontaminácia, pôdna erózia)

Orná pôda je v území zväčša využívaná na poľnohospodárske účely cieľom každoročného dopestovania poľnohospodárskych plodín. V rámci návrhu ÚPN obce Preseľany dôjde k vyňatiu poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely v šiestich lokalitách mimo zastavaného územia, a v piatich lokalitách v zastavanom území. (vid'. výkres č.11)

Návrh riešenia ÚPN vytvára predpoklady na ochranu pôdy pred eróziou:

- realizovaním opatrení na postihnutých plochách ornej pôdy výmoľovou eróziou pomocou zasakovacích pásov;
- rešpektovaním jestvujúcich výmoľov a rigolov, ktoré súvisia s lesnými výmoľmi v zalesnenej časti a budovaním navrhovaných rigolov v kritických ohrozených lokalitách;
- vytvorenie legislatívneho sankčného nástroj na postihovanie občana – podnikateľa, ktorý kontaminuje pôdu v okolí svojho bydliska (divoké skládky a pod.);
- vyhodnocovanie dôsledkov stavebných zámerov na poľnohospodárskej pôde v rámci návrhu riešenia územného plánu obce Preseľany riešiť v zmysle §13 zákona č. 220/2004 o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Povrch územia - terén je rovinatý. Pri návrhu a realizácii výstavby v rozvojových lokalitách treba dbať na ochranu poľnohospodárskej pôdy, s potrebou naviazania na prirodzenú vývojovú kontinuitu, funkčné a kompozičné predpoklady obce, dané a nemenné ekologické podmienky s ochranou životného prostredia.

Kontaminácia pôdy patrí z hľadiska kvality poľnohospodárskej pôdy k stresovým faktorom. Z hľadiska kontaminácie pôd sa v severnej a strednej časti katastrálneho územia obce vyskytujú pôdy relatívne čisté, smerom južnejšie v rámci katastrálneho územia sa vyskytujú pôdy nekontaminované, resp. mierne kontaminované. (Atlas krajiny SR, 2002)

Z hľadiska náchylnosti pôd na acidifikáciu sú v riešenom území zastúpené pôdy stredne náchylné na acidifikáciu s vyššou pufráčnou schopnosťou (juh k.ú.), v strednej časti k.ú. sú zastúpené pôdy na minerálne bohatších substrátoch náchylné na acidifikáciu a v severnej časti k.ú. pôdy na minerálne chudobných substrátoch taktiež náchylné na acidifikáciu. (Atlas krajiny SR, 2002)

K preventívnym opatreniam patrí hlavne obmedzenie nekontrolovateľný výrubu lesného porastu, zamedziť plošný výrub lesa, pri regenerácii porastu voliť prebierkový plán. Dodržiavať lesohospodársky plán so zreteľom na obnovu, ale i zachovanie lesných porastov v území.

## 7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy (napr. chránené, vzácne, ohrozené druhy a ich biotopy, migračné koridory živočíchov, zdravotný stav vegetácie a živočíšstva atď.)

Chránené a vzácne spoločenstvá fauny a flóry sa viažu prevažne na prvky územného systému ekologickej stability, chránené územia a lesné ekosystémy. Podrobnejší rozpis fauny a flóry vyskytujúcej sa v území je v kapitole C, bod II. 6.

Návrh riešenia Územného plánu obce vytvára predpoklady na realizáciu navrhnutých ekostabilizačných opatrení a prispeje k stabilizácii prírodného prostredia, čím sa zlepšia aj podmienky pre faunu a flóru riešeného územia.

## 8. Vplyvy na krajinu - štruktúru a využívanie krajiny, scenériu krajiny

V návrhu riešenia je zachovaná súčasná krajinná štruktúra a využívanie krajiny a z tohto hľadiska nebude mať návrh riešenia na krajinu negatívny vplyv. Návrh rozvoja obce nebude mať dopad na časti krajiny, ktoré sú z krajinného - estetického hľadiska považované za najhodnotnejšie. Realizáciou navrhovaných opatrení a prvkov MÚSES sa vytvoria predpoklady pre ochranu súčasnej krajiny v riešenom území a zvýraznenie hodnotných typických článkov štruktúry krajiny. Medzi najvýznamnejšie krajinárske opatrenia patrí realizovanie prvkov MÚSES (podpora výsadby a dosadby vegetácie v zastavanom území obce a mimo neho). Zastavané územie obce je rozširované v piatich lokalitách citlivo s ohľadom na historický vývoj, prirodzený rast a arondáciu. Tu dôjde k záberu poľnohospodárskej pôdy. V tomto ponímaní nastane zmena vo funkčnom a priestorovom charaktere terajšieho využitia územia. Po realizácii týchto zámerov sa zmení krajinný obraz, vytvoria sa nové urbánne zastavané plochy. navrhovaná zástavba bude kompozične podobná existujúcej vidieckej zástavbe, takže nevzniknú extrémne vizuálne prvky, pohľady narúšajúce prirodzený ráz vnímania krajiny. Budú dodržané záväzné regulatívy ako je max. výška zástavby, percento zastavanosti, podiel zelene, prípustné, podmienené vhodné a neprípustné funkčné využitie priestoru. Návrh nezasahuje do lesných celkov. Predpokladáme, že v celom svojom kontexte nebudú mať rozvojové zábery negatívny vplyv na scenériu, využívanie a štruktúru krajiny. Významným a pozitívnym faktorom v tejto súvislosti bude vegetačné prepojenie oboch častí obce.

**9. Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma (napr. navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), národné parky, chránené krajinné oblasti, chránené vodohospodárske oblasti), na územný systém ekologickej stability.**

Návrh ochrany a tvorby krajiny, vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení, rešpektuje vyhlášku MŽP SR 492/2006 Z.z. (táto vyhláška mení a dopĺňa vyhlášku MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov).

Ochranu najzácnejších biotopov a ohrozených druhov v európskom meradle - NATURA 2000 legislatívne zabezpečujú právne normy EÚ: smernica RES č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov a smernica RES č. 92/43/EHS o ochrane biotopov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín.

Návrh ÚPN obce Preseľany rešpektuje všetky chránené územia, ochranné pásma, prvky územného systému ekologickej stability. Podrobnejší rozpis a charakteristika v kapitole C. bod II.8.

Navrhované plochy z časti zasahujú do CHVÚ Tríbeč (ÚPC "I" a "J"), ale svojou funkciou nebudú mať negatívny vplyv a dopad na CHVÚ Tríbeč. Funkcia a koncepcia plôch určených pre šport a rekreáciu nie sú v rozpore s ochranou ŽP, naopak sú v súlade s trvalo udržateľným rozvojom, s rešpektovaním územia CHVÚ Tríbeč.

Aj po realizácii navrhovaných zámerov ostanú vymedzené chránené územia súčasťou priestoru prírodnej krajiny ekologicky hodnotnej a zvyšná časť ostane ako priestor zmiešanej krajiny, so saturáciou ľudských potrieb obyvateľov obce a rešpektovaním ochranných pásiem dopravnej a technickej infraštruktúry, vodných tokov, kultúrnych pamiatok a pod.

Návrh rieši zlepšenie druhového zloženia existujúcich interakčných prvkov, resp. navrhuje založiť úplne nové koridory (alebo ich časti) výsadbou drevín a zároveň založiť infiltračné pásy vhodným druhovým zložením na eliminovanie vodnej erózie.

### **10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky**

Návrh riešenia Územného plánu obce nemá priamy vplyv na kultúrne a historické pamiatky. Územnoplánovacia dokumentácia obce vytvára predpoklady pre ochranu a zachovanie kultúrneho dedičstva a rešpektuje stanoviská Krajského pamiatkového úradu v Nitre č. j.: KPUNR-2015/13875-3/47546/U. Rozpis kultúrnych a historických pamiatok v obci je uvedený v kapitole C. II. 10.

### **11. Vplyvy na archeologické náleziská**

Návrh riešenia ÚPN obce Preseľany neovplyvní výskyt archeologických lokalít, ale stanovuje spôsob ako postupovať v prípade nálezov. Územnoplánovacia dokumentácia obce vytvára predpoklady pre ochranu a zachovanie archeologických lokalít nálezísk a rešpektuje stanoviská Krajského pamiatkového úradu v Nitre . V obci je značný výskyt archeologických lokalít (viď. kapitola C II.10.).

### **12. Vplyvy na významné paleontologické a geologické lokality**

Návrh riešenia Územného plánu obce nemá priamy vplyv na významné geologické a paleontologické lokality. Z hľadiska zachovania a ochrany chránených ložiskových území sa podľa Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra spomínané územia v k.ú. obce Preseľany nenachádzajú. Návrh ÚPN obce ani nepočíta s lokalizáciou a vyznačením ďalších potencionálnych nálezísk a prieskumných území, chránených ložiskových území, dobývacích priestorov a pod.

### **13. Iné vplyvy**

Nepredpokladáme, že by navrhované lokality, obsiahnuté v návrhu ÚPN obce Preseľany, vyvolávali iné vplyvy.

### **14. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi**

Navrhované plochy, riešené v návrhu ÚPN obce Preseľany, rešpektujú ustanovenia platných zákonov, príslušných vyhlášok, metodických usmernení, VZN a ostatných záväzných predpisov, vzťahujúcich sa na jednotlivé oblasti, popísané v textovej a grafickej časti, ktoré sú pri komplexnom riešení priestorového a funkčného využívania celého katastrálneho územia zosúladené. Životné prostredie a ekologická stabilita tvorí súčasť celého komplexu otázok a odpovedí, ktorých výsledky sú zohľadnené v záväzných regulatívoch, rešpektujúcich stanoviská orgánov štátnej správy, samosprávy, fyzických, právnických osôb a občanov obce. Vzhľadom na súčasný tvar zastavaného územia obce a jeho vnútorných rezerv, sa ponúka možnosť vytvorenia vnútorných lokalít s navrhovanou zástavbou IBV a HBV vo väčších vnútroblokoch alebo prelukách obce Preseľany. Okrem toho sa ponúka možnosť zväčšenia hraníc zastavaného územia obce o nové rozvojové lokality, zohľadňujúce požiadavky obyvateľov obce a požiadavky vyplývajúce zo schváleného zadania umiestňované tak, ako sú zakreslené vo výkresoch grafickej časti a dotýkajú sa hraníc jestvujúceho zastavaného územia obce, bez negatívneho zásahu do jeho štruktúry. Nové dopravné a technické napojenie bude napojené na existujúce, s dodržaním všetkých ochranných pásiem, v zmysle platných právnych predpisov.

Z výsledkov prerokovania Správy o hodnotení podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov a prerokovania návrhu ÚPN obce v zmysle § 22 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku bude vypracovaný čistopis ÚPN obce. Po schválení jeho záväznej časti nasledovné podrobnejšie dokumentácie pre územné rozhodnutie a stavebné povolenie rešpektovať jeho záväzné regulatívy, ktoré zohľadňujú trvalo udržateľný rozvoj obce, v zmysle platných právnych predpisov.

Za očakávané vplyvy v poradí z hľadiska ich významnosti v území možno považovať:

1. eliminácia ohrozovania územia povodňami, privalovými vodami a pôdnou eróziou (+)
2. zvýšenie kvality a pohody života obyvateľov realizovaním regulatívov územného rozvoja (+)
3. skvalitnenie obytného prostredia obce a zvýšenie jej atraktivity realizovaním zásad urbanistickej kompozície (+)
4. skvalitnenie životného prostredia - eliminácia ohrozovania spodných vôd nekontrolovateľne odvádzanými odpadovými vodami, skvalitnenie nakladania s odpadom (+)
5. skvalitnenie prírodného prostredia riešeného územia rešpektovaním prvkov ÚSES (+)
6. zábery poľnohospodárskeho pôdneho fondu (-)

Z komplexného posúdenia riešenia Návrhu Územného plánu obce Preseľany vyplýva, že nemá žiadne negatívne vplyvy na životné prostredie a zdravie obyvateľov obce, ale naopak navrhovanými opatreniami limitmi a regulatívmi, obmedzeniami a odporúčaniami sa stanovujú podmienky pre zlepšenie s pozitívnym vplyvom. V územnom pláne sa určuje využitie potenciálu územia na zabezpečenie rozvoja vo všetkých jeho funkčných požiadavkách s ohľadom na vytvorenie predpokladov pre rozvoj bývania, občianskej vybavenosti, technickej vybavenosti, rekreácie, športu, zelene a v menšej miere výroby.

Územný plán rieši environmentálne problémy návrhom kompletizácie splaškovej kanalizácie (rozvojové lokality), zberového dvora druhotných surovín s triedením, separovaním komunálneho odpadu a kompostárňou. Rieši zásobovanie energiami, odstránenie dopravných závad a dopravné sprístupnenie hlavne novo - navrhovaných lokalít. Územný plán v návrhoch rieši protierózne a protipovodňové opatrenia. Realizáciou navrhovaných opatrení a prvkov MÚSES sa vytvoria predpoklady pre stabilizáciu prírodných hodnôt, atraktívnu prírodnú scenériu, úpravu štruktúry krajiny a zvýšenie ekologickej stability riešeného územia.

Pri spracovaní návrhu územnoplánovacej dokumentácie boli rešpektované všetky relevantné právne predpisy, uplatňujúce sa v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia.

#### IV. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie

K navrhovaným opatreniam na prevenciu, na eliminovanie možných negatívnych vplyvov na životné prostredie a zdravie zároveň, na ich minimalizovanie a kompenzáciu ÚPN obce Preseľany odporúča nasledovné:

- v rámci daných možností zaviesť územnopriestorovú segregáciu jednotlivých funkcií /bývanie, výroba ,rekreácia, vybavenosť...../;
- rešpektovať platné ochranné a bezpečnostné pásma;
- neurbanizovať potenciálne záplavové územia.

#### V oblasti environmentálnej a dopravnej infraštruktúry:



- dobudovanie splaškovej kanalizácie v nových rozvojových lokalitách a iniciovať proces pripojenia všetkých domácností a firiem na obecnú kanalizáciu;
- zlepšovanie vodohospodárskych pomerov na vodohospodársky významnom vodnom toku, vodnom toku a v ich povodí zásahmi smerujúcimi k stabilizácii pomerov za extrémnych situácií ako povodňových, tak aj v období sucha;
- zlepšenie dopravného systému obce - odstránenie dopravných závad na nadradenej cestnej sieti aj na miestnych komunikáciách, dobudovanie siete peších komunikácií a plôch a cyklistických ciest;
- realizovať také dopravné riešenia, ktoré budú ekologické, ohľaduplné voči zdraviu obyvateľstva a zároveň ekonomické.

#### V oblasti odpadového hospodárstva:

- uprednostniť minimalizáciu odpadov, separovaný zber a zhodnocovanie odpadov s využitím ekonomických a legislatívnych nástrojov;
- rozšíriť separovaný zber úžitkových zložiek z komunálneho odpadu, vrátane separácie problémových látok.

#### V oblasti ekostabilizačných opatrení:

- zvýšenie ekologickej stability riešeného územia;
- zabezpečenie v miestach s veternou a vodnou eróziou protieroznu ochranu pôdy uplatnením prvkov ÚSES a to najmä biokoridorov, odstránenie pôsobenia stresových faktorov (skládky odpadov, konfliktné uzly a pod.) v územiach prvkov ÚSES;
- skordinovanie všetkých rozvojových zámerov s princípom trvalo udržateľného rozvoja obce;
- zabezpečenie nástrojmi územného plánovania ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovu funkčného ÚSES, biotickej integrity krajiny a biodiverzity na národnej, regionálnej a lokálnej, čo na území znamená venovať pozornosť predovšetkým:
- zabezpečiť, aby podmáčané územia s ornou pôdou boli upravené na trvalé trávne porasty, resp. zarastené vlhkomilnou vegetáciou
- rešpektovať všetky kategórie chránených území a ich ochranné pásma v zmysle platnej legislatívy.

#### V. Porovnanie variantov (vrátane porovnania s nulovým variantom)

##### **1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu**

Cieľom hodnotenia predpokladaného strategického dokumentu, ktorým je návrh ÚPN obce Preseľany, bude výber najoptimálnejšieho riešenia v jednotlivých zložkách životného prostredia. Spoločným menovateľom je dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja, ktorý definuje rovnováhu medzi spoločensko - hospodárskym rozvojom a ochranou prírody a tvorby krajiny, kultúrohistorickými danosťami spolu so životným prostredím. Záväzným výstupom z procesu tvorby územného plánu obce je teda súbor regulatívov územného rozvoja s presne formulovanými zásadami funkčného a priestorového usporiadania územia, ktoré môžeme podľa charakteru rozdeliť do 3 oblastí:

- krajinné - ekologické kritériá (regulatívy ochrany a využívania prírodných zdrojov, ochrany prírody a tvorby krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability územia a starostlivosti o životné prostredie a pod.);
- socio - ekonomické kritériá (regulatívy pre plochy bývania, občianskeho vybavenia, športu a rekreácie, výroby, dopravy a pod.);
- technicko - ekonomické kritériá (regulatívy pre technické vybavenie územia - pre vodovod, kanalizáciu, elektrickú energiu, telekomunikácie, plyn a pod.).

Spektrum vyššie popísaných kritérií je zabezpečiť trvale udržateľný rozvoj obce, ktorý bude umožňovať zdravý rozvoj ľudskej populácie a zamedzovať riziká pre zdravie obyvateľov. Uzavrieť problematiku hodnotenia optimálneho riešenia návrhu ÚPN obce bude možné až na záver jeho prerokovania a vyhodnotenia všetkých stanovísk orgánov štátnej správy, samosprávy, fyzických a právnických osôb.

## **2. Porovnanie variantov**

Porovnanie variantov vychádza z metodického usmernenia MŽP a MDVRR SR k problematike posudzovania ÚPD ako strategického dokumentu podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V tomto dokumente je uvedené, že návrh ÚPN obce sa posudzuje v jednom variante s uvedením odôvodnenia výberu optimálneho variantu v tejto správe o hodnotení, ktorý sa porovnáva s nulovým variantom, t.j. nerozvojovým návrhom ÚPN obce. Táto skutočnosť bola podpísaná v rozsahu hodnotenia podľa § 8 zákona č. 24/2006 Z.z. (list č. OU-TO-OSZP-2015/005427-Ku, zo dňa 28.07.2015), ktorý bol adresovaný obci z OÚ TO, odbor starostlivosti o životné prostredie, úsek štátnej správy ochrany prírody a krajiny a posudzovania vplyvov na ŽP, po vyhodnotení stanovísk k Oznámeniu o strategickom dokumente.

Nulový variant predstavuje terajší stav využívania riešeného územia obce v každej oblasti. Predkladaný návrh ÚPN obce Preseľany ako ďalší variant a jeho vplyvy na jednotlivé oblasti životného prostredia, využívanie potenciálu územia bol popísaný v predchádzajúcich kapitolách správy o hodnotení tohto strategického dokumentu. Zároveň boli vymedzené aj oblasti problematiky územného plánovania ako bola najmä potreba doplnenia technickej infraštruktúry - odkanalizovanie obce a prívod vody do lokalít s chýbajúcou technickou infraštruktúrou a do novo navrhovaných lokalít, ďalej potreba vymedzenia územia na rozvoj obytnej funkcie s potrebnou občianskou vybavenosťou a potreba rešpektovania vyhlásených území ochrany prírody a tvorby krajiny, s prvkami miestneho územného systému ekologickej stability.

Oba varianty riešia čiastkovú problematiku v území a stanovujú limity využitia plôch. V optimálnom, - návrhovom variante - sa využila možnosť upraviť negatívne dôsledky predošlých úprav v území. Rozdiel vplyvu na životné prostredie je u oboch variantoch nepostrehnuteľný, nakoľko je rozvoj obce i naďalej sústredený v kompaktnej forme do súčasných hraníc zastavaného územia a v tesnom kontakte so súčasnými hranicami druhý variant - návrhový - rozšírený o zastavané územie vo V a Z časti katastrálneho územia obce. Kompletný návrh ÚPN obce Preseľany po textovej i grafickej stránke bude prerokovaný a na základe vyhodnotenia pripomienok bude variant riešenia prípadne upravený a tým možné pozitívne a negatívne prvky v maximálnej miere či už rešpektované alebo odstránené. Z predloženého návrhu ÚPN obce Preseľany nevyplývajú žiadne závažne vplyvy na všetky zložky životného prostredia, ktoré by predstavovali jeho bezprostredné ohrozenie. Z hľadiska splnenia požiadaviek zadania urbanistickej koncepcie, posúdenia socioekonomických a environmentálnych vplyvov predstavuje predložený návrh optimálne riešenie z pohľadu dlhodobej perspektívy rozvoja obce Preseľany.

## VI. Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie

Územnoplánovacia dokumentácia územný plán obce Preseľany - návrh riešenia vychádza z prieskumov a rozborov, ktoré analyzovali stav životného prostredia a problematiku ochrany prírody a tvorby krajiny. V procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie sa použili tieto hlavné východiskové materiály a zdroje informácií :

- Zmeny a doplnky 1 - Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja (r.2015);
- Prieskumy a rozborov ÚPN obce Preseľany 10 /2017;
- Zadanie ÚPN obce Preseľany, schválené uznesením č.78/2017 na zasadnutí obecného zastupiteľstva dňa 15.12.2017 v Preseľanoch;
- Návrh ÚPN obce Preseľany 06/2018;
- Atlas krajiny SR, 2002
- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Topoľčany
- Detailná charakteristika pôdnych typov Slovenska

Samotný návrh územného plánu obce nemá priamy vplyv na životné prostredie, ale prostredníctvom regulatívov, limitov obmedzení a usmernení, vytvára predpoklady na cieľavedomý, primeraný a proporčný rozvoj tohto špecifického priestoru, ktorý je založený na princípe udržania a skvalitňovania životného prostredia. Riešenie vychádza z prieskumov a rozborov a krajinno-ekologického plánu pre riešenie územnoplánovacej dokumentácie, ktorý analyzuje stav životného prostredia, problematiku ochrany prírody a tvorby krajiny a dopĺňa ÚSES.

Na základe týchto informácií sa koncipovali jednotlivé oblasti záujmu, vstupy a výstupy, vyplývajúce z požiadaviek, charakteristika životného prostredia a zhodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie.

V procese hodnotenia územnoplánovacej dokumentácie boli použité všeobecne známe informácie o území publikované napr. na internetových portáloch (kataster portál, pôdny portál, enviroportál, SHMÚ, Atlas krajiny SR 2002) ako aj všeobecne záväzné právne predpisy. Údaje o súčasnom stave životného prostredia a zdravia boli získané v rámci prieskumov a rozborov ÚPN obce Preseľany.

Na základe týchto údajov boli skoncipované údaje o vstupoch a výstupoch, charakteristika súčasného stavu životného prostredia a zhodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie.

Zo záverov správy je možné konštatovať, že realizáciou návrhu riešenia územného plánu obce a stanovením navrhnutých regulatívov dôjde k stabilizácii prvkov ÚSES v rámci katastrálneho územia obce a k zlepšeniu celkového stavu životného prostredia a kvality života obyvateľov obce.

## VII. Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracúvaní správy o hodnotení

Pri vypracovaní správy o vplyve ÚPN obce na životné prostredie sa vychádzalo z faktu, že územnoplánovacia dokumentácia vychádza z princípov trvalo udržateľného rozvoja obce a na základe špecifickej analýzy, ktorá bola vypracovaná v stupni: Prieskumy a rozborov a v časti: Zadanie, pred samotným riešením návrhu územného plánu obce. Neurčitosti v poznatkoch pri vypracúvaní správy môžu vyplývať z faktu, že posudzovanie vplyvu na životné prostredie je predprojektovou etapou, v ktorej sa overujú limity územia z hľadiska rôznych záujmov a návrhy

aktivít definovaných v územnoplánovacej dokumentácii nie sú určené bližšími kvantitatívnymi ukazovateľmi. Uvedené neurčitosti a nedostatky nie sú zásadného charakteru a všetky podstatné okolnosti pre posúdenie návrhu územného plánu obce Preseľany boli v správe o hodnotení vplyvu na životné prostredie zohľadňované. Táto etapa spracovania je vhodným materiálom pre zaujatie stanovísk orgánov štátnej správy, samosprávy, fyzických a právnických osôb k predkladanej dokumentácii, na ktorého konci bude predkladaný návrh, upravený o vyhodnotenie pripomienkového konania do formy čistopisu ÚPN obce. Jeho záväzná časť bude obsahovať zásadné limity a regulatívy, ktoré budú usmerňovať ďalšiu činnosť v riešenom území obce a obec si ich schválí všeobecne záväzným nariadením.

### VIII. Všeobecne záverečné zhrnutie

Územný plán obce Preseľany - návrh sa vypracoval podľa ustanovení zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a vyhlášky č. 55/2001 Ministerstva životného prostredia SR o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii. Pri vypracovaní návrhu ÚPN obce Preseľany bola rešpektovaná záväzná časť Územného plánu regiónu Nitrianskeho kraja v jeho plnom znení, vrátane Zmien a Doplnkov ÚPN R-NSK č.1. Územný plán regiónu Nitrianskeho samosprávneho kraja bol schválený uznesením č. 113/2012 na 23. riadnom zasadnutí Zastupiteľstva Nitrianskeho samosprávneho kraja, konaného dňa 14. mája 2012 a záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením č.2/2012 zo dňa 14. mája 2012. Dokument nadobudol účinnosť dňom 29.mája 2012. Zastupiteľstvo Nitrianskeho samosprávneho kraja na 16. riadnom zasadnutí, konanom dňa 20. júla 2015, uznesením č. 111/2015 schválilo „Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja – Zmeny a doplnky č. 1“.

Spracovávaný územný plán obce Preseľany bude predstavovať komplexný, ucelený rozvojový dokument obce, ktorý v dlhodobom horizonte umožní primeraný rozvoj bývania, občianskej a technickej vybavenosti, aktivít v oblasti športu a rekreácie, výroby a podnikania, ako aj rozvoj zamestnanosti pri rešpektovaní všetkých limitujúcich faktorov ako sú ochranné pásma, ochrana prírody, archeologické lokality, kultúrne a historické danosti a prvky ÚSES. Upozorňuje na škodlivé vplyvy v oblasti životného prostredia, poškodzujúce prírodu a krajinu. Prináša riešenie a vytvára územné predpoklady pre skvalitnenie jednotlivých zložiek životného prostredia a revitalizáciu prírodného prostredia.

### **Spôsob plnenia špecifických požiadaviek**

- Strategický dokument riešiť v súlade s Územným plánom veľkého územného celku Nitrianskeho kraja v znení jeho neskorších zmien a doplnkov, v rámci ktorých je potrebné rešpektovať najmä ustanovenia záväznej časti.

**Akceptované - vid'. textová časť Návrh ÚPN obce Preseľany, kapitola B2.**

- Zabezpečiť ochranu pamiatkového fondu archeologických nálezov a situácií archeologických nálezísk v obci, na základe poskytnutých podkladov k spracovávanej územnoplánovacej dokumentácii ako neoddeliteľnej súčasť ochrany kultúrnych hodnôt obce.

**Akceptované - vid'. kapitola C II. 10; vid'. výkres č.2, č.5.**

- Rešpektovať pripomienky Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra, doručené listom 231 – 1092/1779/15, zo dňa 30.6.2015;

- Dostatočne zohľadniť územia, na ktorých sa nachádzajú environmentálne záťažové - sanované, rekultivované lokality;

- Rešpektovať, že predmetné územie spadá do stredného radónového rizika, čo môže negatívne ovplyvniť ďalšie možnosti využitia územia. Ministerstvo podľa § 20 ods. 3 geologického zákona, výskyt stredného radónového rizika vymedzuje ako riziko stavebného využitia územia. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č.355/2007 Z.z. a vyhlášky MZ SR č. 528/2007 Z.z..

**Akceptované - vid'. kapitola B I. 3 a B II. 3,4,5; vid'. výkres č.4.**

- V celom rozsahu rešpektovať požiadavky SSC, doručené listom č. SSC/6644/2017/2320/21108, zo dňa 26.06.2017.

- V celom rozsahu rešpektovať požiadavky OÚ Nitra - Odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, doručené listom č. OU-NR-OCDPK-2015/027603 zo dňa 02.07.2015.

- Rešpektovať a náležite zohľadniť pripomienky Železníc Slovenskej Republiky, doručené listom 19683/2015/O420-2 zo dňa 16.07.2015.

**Akceptované - vid'. kapitola B I. 5; vid'. výkres č.2, č.8.**

- V celom rozsahu rešpektovať požiadavky Slovenského vodohospodárskeho podniku, š.p., doručené listom CZ 18074/2015 zo dňa 20.07.2015

- rešpektovať ochranné pásma vodohospodársky významného toku a drobného vodného toku

- rešpektovať Zákon o vodách č. 364/2004 Z.z. a príslušné platné normy STN 73 6822, STN 75 2102

- v záujme zabezpečenia ochrany územia pred povodňami musia byť rozvojové lokality v súlade so Zákonom č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami

**Akceptované - vid'. kapitola C II. 4;, vid'. výkres č.2.**

IX. Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali, ich podpis (pečiatka)

**Ing.arch.Peter Mizia – autorizovaný architekt, SKA, reg. č. 0550AA**

X. Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie správy o hodnotení

- Prieskumy a rozbery ÚPN obce Preseľany, 10 /2017
- Zadanie ÚPN obce Preseľany, 11/2017
- Návrh ÚPN obce Preseľany, 06/2018
- Oznámenie o strategickom dokumente
- ZaD č.1 k ÚPN Regiónu Nitrianskeho samosprávneho kraja 06/2015
- Atlas krajiny SR (MŽP SR 2002), Aktuálne ÚHDP (Úrad geodézie, kart. a katastra SR)

XI. Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpisom (pečiatkou) oprávneného zástupcu navrhovateľa

**Starosta obce Preseľany: Juraj Trst'án**

**Preseľany 22.6.2018**